

Indicadors de formació i docència de les universitats públiques catalanes

Informe 2023

ACUP ASSOCIACIÓ
CATALANA
D'UNIVERSITATS
PÚBLIQUES

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

 UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA
BARCELONATECH

 upf. Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

 Universitat
de Girona

Universitat de Lleida

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

 UOC Universitat
de Catalunya

© AUTOR i © EDITOR

Associació Catalana d'Universitats Públiques

COORDINACIÓ

Núria Merino, Josep M. Vilalta i Sara Villar

EQUIP DE TREBALL

Francesc Abad, Ernest Abadal, Mireia Agustí,
Carina Álvarez, Dolors Baena, Maria del Mar
Bohórquez, Jordi Campos, Xavi Culebras, Pepus
Daunis, Francesc Dàpia, Ferran Gifra, Joan
Gispets, Teresa Guasch, Montserrat Masoliver,
Núria Merino, Jordi Millà, Montse Pinent,
Imma Ribas, Santiago Roca, Paquita Santiveri,
Maria Taulats, Sergi Torner, Josep Manel Torres,
Mària Valdés, Josep M. Vilalta i Sara Villar

DIRECCIÓ PRODUCCIÓ GRÀFICA

I MAQUETACIÓ

Maquetació: Cel-lula.com

Producció Gràfica: Cel-lula.com

CORRECCIÓ

OLISTIS, SCCL

IMPRESSIÓ

Cel-lula.com

ISBN

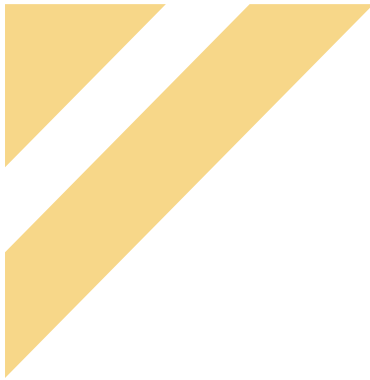
978-84-09-58271-6

PRIMERA EDICIÓ:

Barcelona, febrer 2024

Índex

Presentació	4
Introducció	7
1 El sistema català de formació universitària	8
1.1 L'oferta formativa	9
1.2 El perfil dels estudiants	16
1.3 El perfil del professorat	32
1.4 Formació de doctorat	39
1.5 Finançament de la docència. Beques i ajuts	47
2 El procés formatiu: metodologies i innovació docent	54
2.1 Qualitat de l'oferta formativa	55
2.2 Mobilitat i dimensió internacional	65
2.3 Rendiment	70
2.4 Pràctiques professionals	86
2.5 Innovació docent	90
3 Universitat permanent	93
4 Monogràfic. El compromís de les universitats públiques catalanes amb la millora i la innovació docent	101
A tall de conclusió	123

Presentació

L'Associació Catalana d'Universitats Públiques impulsa estudis i projectes que intenten contribuir a la millora del nostre sistema universitari. Un sistema robust i d'alt impacte a la societat que té la voluntat i la vocació de millorar contínuament.

Les universitats sabem que per revisar la nostra feina ens calen indicadors d'avaluació. Els indicadors ens permeten identificar en quines àrees hi ha marge de millora. El coneixement extret de l'anàlisi d'aquests indicadors ha de ser qüestionat, criticat i revisat perquè sigui d'utilitat en el present i el futur de les universitats catalanes. Un procés en constant retroalimentació que pren sentit en el nostre compromís amb la societat.

La docència és l'activitat primordial que ens defineix com a universitats. El procés de docència-aprenentatge és dialèctic i s'ha d'adaptar contínuament a diferents variables: a l'encàrrec que la societat fa a les universitats, a les noves tecnologies, a les necessitats canviants del sector productiu, a les expectatives de les noves generacions i, sobretot, als reptes socials i ambientals. Per això, per desenvolupar la nostra tasca i mantenir el nostre compromís en un entorn de transformacions constants i, sovint, turbulentes, disposar d'un sistema robust d'indicadors és imprescindible.

Però també hem de tenir i oferir dades fiables perquè la nostra tasca sigui transparent i avaluable per part d'un públic amb interessos que van més enllà de l'àmbit acadèmic. Això, en el món anglosaxó s'anomena *accountability*, és a dir, rendir comptes de la nostra activitat i retornar la confiança que la societat diposita en nosaltres.

La formació és un dels vectors de progrés més potents pel futur del nostre país. No només aporta el talent necessari per al progrés de la nostra societat, sinó que és un mecanisme de resiliència que aporta confiança i capacitat de resposta a situacions que requereixen que l'àmbit

del coneixement aportí solucions. Un altre aspecte important de la formació que oferim és que és una eina per bastir projectes professionals i de vida personals i col·lectius, un mecanisme que en algun moment s'ha anomenat «ascensor social». Així, aquesta eina ja no se circumscriu com a una oportunitat en una etapa concreta (la joventut), sinó que s'estén durant tota la vida.

La formació permanent modifica la relació que la ciutadania pot establir amb les universitats. Fins ara, la ciutadania podia viure d'allò que havia estudiat de jove a la universitat, però ara i en el futur, caldrà estudiar durant tota la vida per mantenir una ocupabilitat adequada i seguir creixent com a persones. Com a sistema universitari públic hem de situar-nos en la troncalitat dels processos de qualificació i requalificació professional de la ciutadania. Aquest és un nou repte formatiu on les universitats hem de tenir un paper fonamental per garantir no només la qualitat de la formació al llarg de la vida, sinó per assegurar que aquesta és accessible per a tothom.

El compromís amb l'excel·lència i el compromís amb l'equitat és el marc en el qual les universitats públiques hem de desenvolupar tot el nostre potencial i capacitat d'impacte. Però alhora, cal dir que necessitem que les administracions entenguin i confiïn en el nostre potencial transformador amb un finançament adequat. Necessitem que els compromisos de finançament recollits al Pacte Nacional per a la Societat del Coneixement es facin realitat, per poder fer efectius el progrés social i el desenvolupament econòmic del nostre país.

Finalment, m'agradaria destacar el potencial internacional de les universitats públiques catalanes. Un actiu que no és una línia més d'activitat, sinó que s'inscriu en cadascun dels àmbits fonamentals de la nostra acció acadèmica. Som millors universitats perquè atresorem

una vocació internacional que ens estimula a continuar millorant en col·laboració amb un teixit ric i divers d'institucions acadèmiques europees i internacionals.

Les universitats públiques catalanes són una peça clau en la construcció del sistema universitari europeu de present i de futur, i protagonistes de les seves transformacions, també en l'àmbit de la innovació i la millora docent.

Daniel Crespo

President de l'Associació Catalana
d'Universitats Públiques

Introducció

En el context actual, la docència universitària emergeix com un element clau per a la formació integral de les persones. Una formació per adaptar-se a un món en constant transformació i, alhora, per avançar cap a una societat més sostenible, inclusiva i resiliència.

L'objectiu d'aquest nou informe és donar a conèixer la tasca de formació i docència de les universitats públiques catalanes i mostrar-ne els principals indicadors i impactes. Com a institucions públiques tenim el deure de retre comptes, tant de la nostra activitat com dels resultats de la inversió pública. En aquest context, des de l'any 2012 l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) publica anualment diversos informes sobre l'activitat de les universitats, en tres àrees específiques: 1) la docència i la formació; 2) la recerca i la innovació; i 3) els impactes socioeconòmics.

El present informe es divideix en tres capítols interconnectats i un monogràfic. El primer capítol mostra un mapa de l'oferta formativa, el perfil de l'alumnat i del professorat, la formació de doctorat i el finançament de la docència en el sistema universitari públic català. El segon capítol analitza el procés formatiu, amb qüestions com la qualitat de l'oferta, la mobilitat internacional, els resultats del procés formatiu, les pràctiques professionals i la innovació docent. El tercer capítol es destina a la formació continuada, les xarxes i els vincles de les universitats amb la societat. L'informe conclou amb un monogràfic, que varia de temàtica en cada edició; en aquesta, tracta sobre el compromís de les universitats públiques catalanes amb la millora i la innovació docent, i inclou un seguit de polítiques institucionals de les universitats que il·lustren aquest capteniment.

Per elaborar l'informe s'han emprat fonts d'informació i documentació diverses, entre les quals destaquen les

bases de dades del sistema d'informació de les universitats catalanes (UNEIX), els informes i indicadors de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya) i les fonts pròpies de cadascuna de les universitats. Així mateix, alguns indicadors s'han creat específicament al llarg d'aquestes tres edicions de l'informe de docència i formació.

En l'elaboració d'aquest informe han participat les vuit universitats públiques catalanes —Universitat de Barcelona (UB), Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Universitat Pompeu Fabra (UPF), Universitat de Girona (UdG), Universitat de Lleida (UdL), Universitat Rovira i Virgili (URV) i Universitat Oberta de Catalunya (UOC)—, així com l'equip tècnic de la secretaria de l'ACUP, que n'ha dut a terme el disseny i la coordinació general.

Tota la informació, incloent-hi els indicadors, està disponible en format digital i en tres llengües (català, castellà i anglès) a l'enllaç:
www.indicadorsuniversitats.cat

1

El sistema català de formació universitària

1.1. L'oferta formativa

A Catalunya, en els darrers cinc cursos acadèmics, s'han produït canvis significatius en l'oferta formativa universitària que han influït en la diversitat i el nombre de programes disponibles per a l'alumnat. Una de les dades rellevants a tenir en compte és que la població catalana ha crescut en un 3 % en aquest període. Aquest augment demogràfic ha generat una demanda creixent per als programes educatius, que s'ha anat adaptant a aquesta circumstància i a la demanda de noves necessitats.

Pel que fa a l'oferta de places, el creixement més significatiu s'ha experimentat en les titulacions de màsters universitaris on observem un augment notable, de l'ordre del 26 %, en resposta a la demanda i a les oportunitats d'especialització que ofereixen aquests programes als estudiants.

Els àmbits de l'enginyeria i arquitectura, juntament amb les titulacions de ciències socials i jurídiques és on se centra l'increment més significatiu. Aquest creixement indica una adaptació a les tendències i necessitats del mercat laboral i dels interessos de l'alumnat i la societat

En contrast, l'oferta de places de grau només ha crescut en un 0,6 %, i, per tant, s'ha estabilitzat. El creixement en les titulacions de grau s'ha produït especialment en l'àmbit de l'enginyeria i arquitectura.

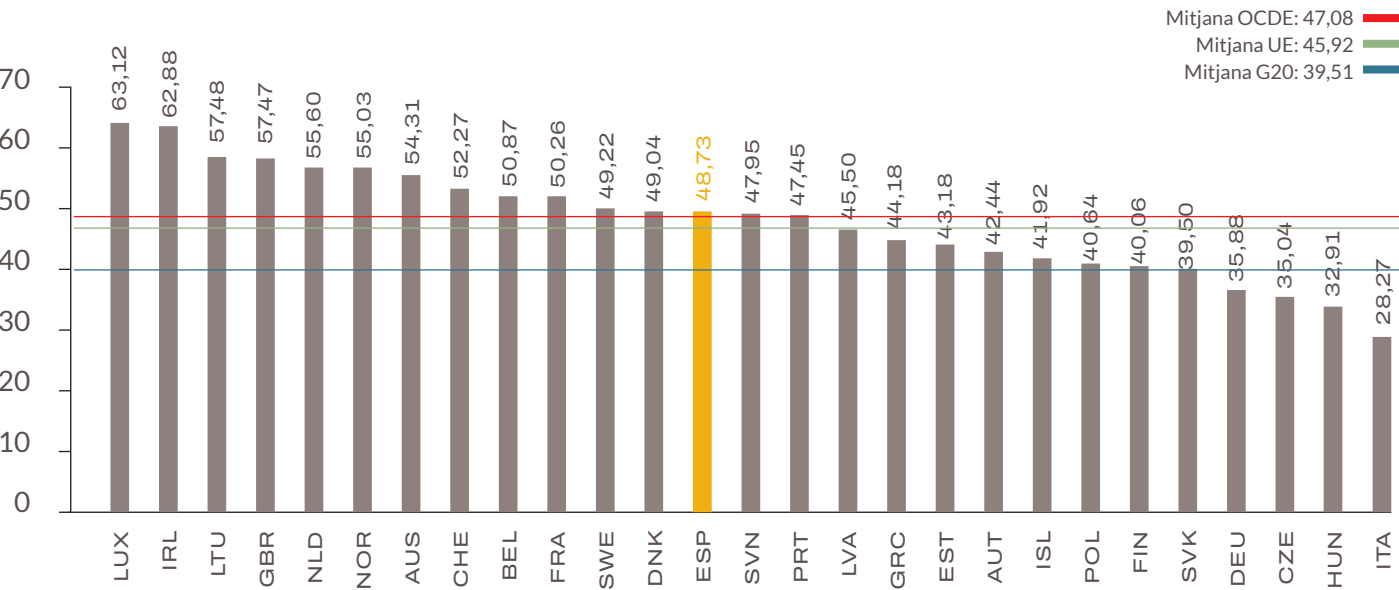
semipresencial fins a l'educació a distància i l'híbrida, cosa que ofereix una flexibilitat adaptada a les necessitats de cada persona.

Aquesta oferta formativa també s'ha internacionalitzat més a través de la diversificació de les llengües d'impartició. Un nombre significatiu de titulacions de màster, el 67 %, s'imparteixen totalment o parcialment en anglès, amb l'objectiu d'atraure alumnat i professorat internacionals, cosa que fomenta alhora la diversitat cultural i la mobilitat acadèmica.

Diversitat de titulacions i flexibilitat

Les universitats públiques catalanes han apostat per la diversitat com a eix fonamental de la seva oferta formativa. L'alumnat pot triar entre una àmplia gamma de titulacions, des de les tradicionals fins a les més innovadores, ja sigui en l'àmbit de les ciències, la salut, les humanitats, les tecnologies o les ciències socials. A més, la modalitat d'impartició varia des de la presencial o la

Gràfic 1. Dimensió dels sistemes universitaris a Europa: ràtio de població entre 25-34 anys que ha completat el nivell educatiu més alt, per miler d’habitants. Any 2021.

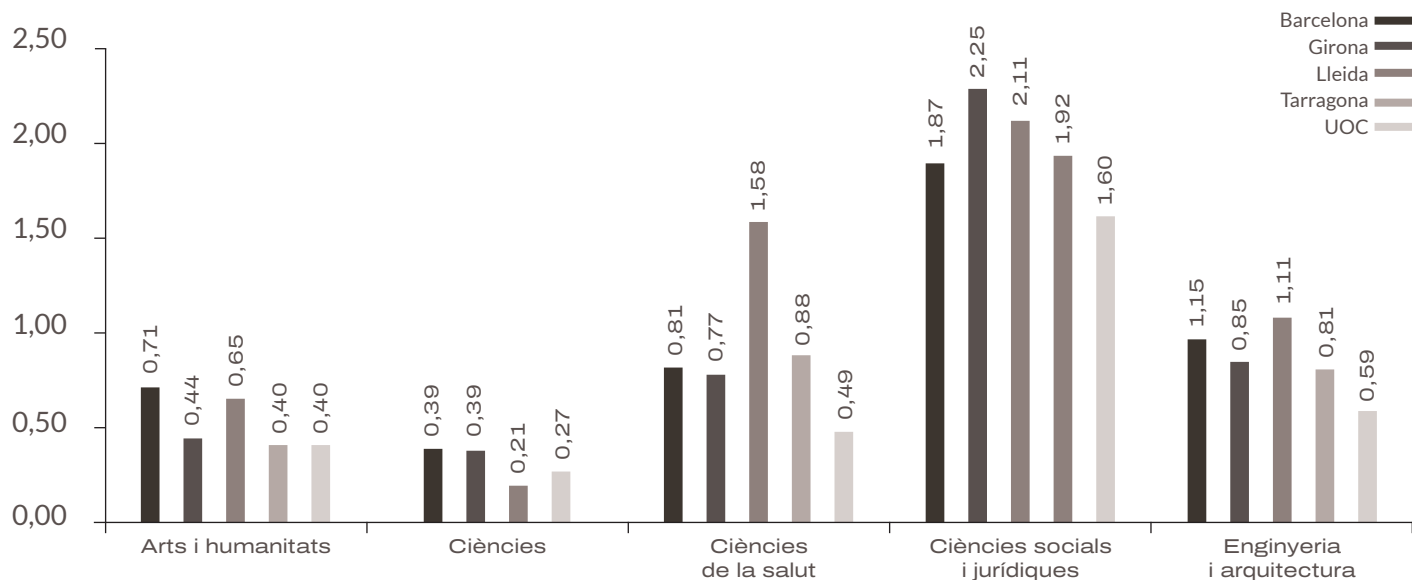

Font: OCDE

Nota: Detall de la font: <https://data.oecd.org/eduatt/population-with-tertiary-education.htm>.

Espanya (48,73) se situa lleugerament per sobre de la mitjana de l’OCDE (47,08) i de la mitjana de països europeus (45,92).

Gràfic 2a. Oferta de places universitàries per miler d'habitants a Catalunya. Estudis de grau per branca de coneixement. Curs 2021-2022.

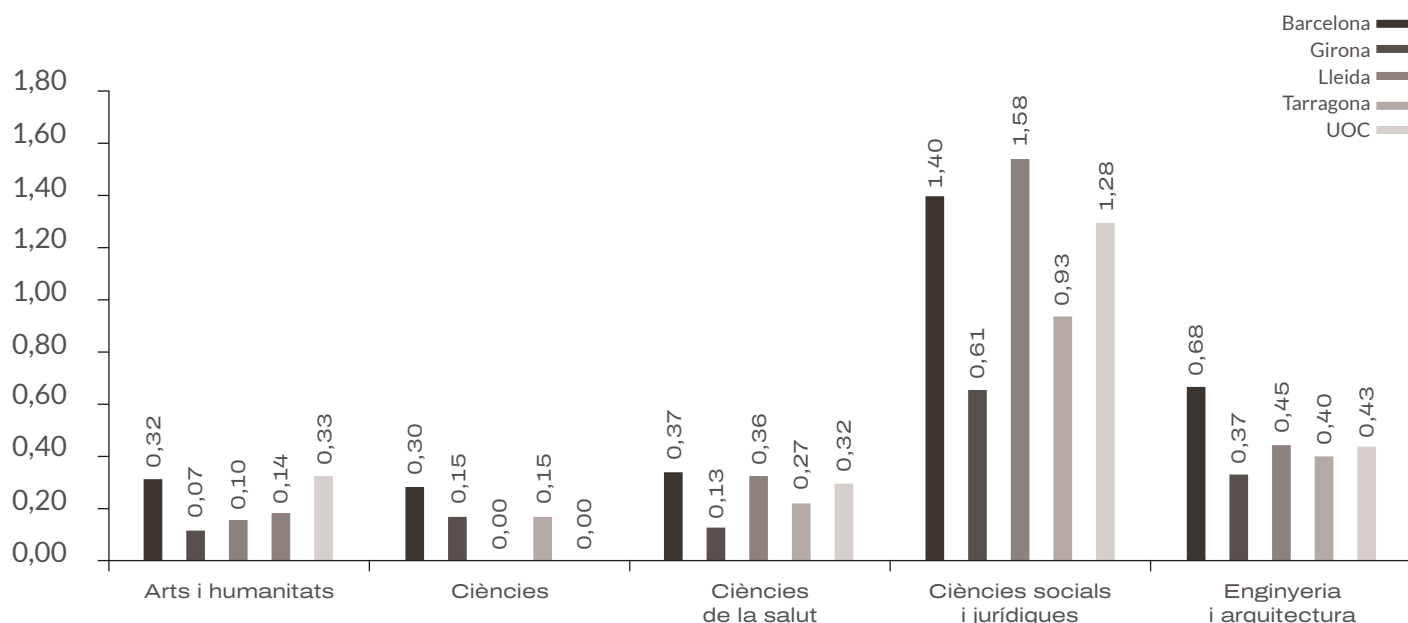

Font: UNEIX

Nota: Les titulacions de la Universitat Oberta de Catalunya no s'han ubicat a cap demarcació territorial, en tractar-se d'estudis no presencials.

L'oferta de places de grau per miler d'habitants està molt equilibrada en el conjunt del territori català, amb l'excepció de les ciències de la salut a la demarcació de Lleida, i de les ciències socials i jurídiques a la província de Girona. La província de Lleida presenta una oferta total de 5,65 places per miler d'habitants, seguida de la província de Barcelona amb 4,92, la província de Girona amb 4,70, la província de Tarragona amb 4,28 i la UOC amb 3,08.

Gràfic 2b. Oferta de places universitàries per miler d'habitants a Catalunya. Estudis de màster per branca de coneixement. Curs 2021-2022.

Font: UNEIX

Nota: Les titulacions de la Universitat Oberta de Catalunya no s'han ubicat a cap demarcació territorial, en tractar-se d'estudis no presencials.

L'oferta total de places de màster respecte a la població és significativament superior a l'àmbit de les ciències socials i jurídiques amb relació a la resta d'àmbits. En conjunt, la província de Barcelona té una oferta superior que la resta de demarcacions territorials catalanes, amb 3,07 places per miler d'habitants, seguida de la província de Lleida amb 2,49, la UOC amb 2,35, la província de Tarragona amb 1,90 i la província de Girona amb 1,33.

Taula 1. Evolució de l’oferta de titulacions universitàries.

	2018-19			2019-20			2020-21			2021-22		
	Grau	Màster	Doctorat	Grau	Màster	Doctorat	Grau	Màster	Doctorat	Grau	Màster	Doctorat
Arts i humanitats	72	65	33	72	73	33	73	74	33	72	75	33
Ciències	36	59	38	36	57	38	37	61	39	37	64	39
Ciències de la salut	54	72	33	54	74	33	54	73	33	54	78	33
Ciències socials i jurídiques	130	205	49	134	212	49	134	207	49	134	212	48
Enginyeria i arquitectura	117	100	58	120	101	58	122	100	60	125	110	62
Sense informar			9			10			11			10
Total	409	501	220	416	517	221	420	515	225	422	539	225

Font: UNEIX

En els darrers 4 cursos acadèmics l’oferta del nombre total de titulacions de graus ha experimentat un creixement de 13 titulacions, destaca l’àmbit de l’enginyeria i arquitectura amb un total de 8 noves titulacions. Mentre que les titulacions de màster han crescut en 38 noves titulacions, destaca l’àmbit de l’enginyeria i l’arquitectura, i l’àmbit d’arts i humanitats amb 10 noves titulacions cadascun. L’oferta de titulacions de doctorat s’ha estabilitzat en els darrers dos cursos amb un total de 225 titulacions.

Taula 2a. Diversificació de l’oferta formativa. Evolució de la internacionalització de l’oferta formativa.

	2019-20		2020-21		2020-21	
	Grau	Màster	Grau	Màster	Grau	Màster
Nre. programes impartits en 3es llengües (<50% docència)	247	182	277	186	284	198
Nre. programes impartits en 3es llengües (>50% docència)	25	46	15	51	20	54
Nre. programes impartits en 3es llengües (100%) ⁽¹⁾	4	86	5	95	6	115
Nre. programes interuniversitaris internacionals	0	29	7	29	11	37
Nre. d’estudiants matriculats en programes interuniversitaris internacionals	22	135	108	158	99	175

Font: UNEIX

Nota: ⁽¹⁾Amb motiu del canvi organitzatiu del ROC (Registre Oficial de Centres i Estudis Universitaris de Catalunya) a partir del curs acadèmic 2019-2020 les dades que es tenen en compte són l’oferta formativa i no els estudis, per la qual cosa s’ha desestimat informar de les dades dels dos cursos acadèmics anteriors.

S’observa un creixement constant en la impartició de la docència en terceres llengües. Actualment, un total de 310 graus i 367 màsters s’imparteixen totalment o parcialment en anglès.

Taula 2b. Diversificació de l’oferta formativa. Evolució de la presencialitat de l’oferta formativa.

	2018-19		2019-20		2020-21		2021-22	
	Grau	Màster	Grau	Màster	Grau	Màster	Grau	Màster
Modalitat a distància	6,1%	11,5%	6,0%	12,5%	6,0%	11,9%	5,2%	9,5%
Modalitat presencial	92,4%	73,6%	91,7%	73,3%	89,1%	68,8%	86,2%	64,3%
Modalitat semipresencial	0,0%	7,9%	0,0%	8,2%	0,0%	7,8%	0,0%	7,6%
Modalitat híbrida	1,5%	7,0%	2,3%	6,0%	2,2%	6,0%	2,6%	5,8%
Sense informar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,7%	5,4%	6,1%	12,8%

Font: UNEIX

Nota: La modalitat híbrida inclou aquells estudis que tenen més d'una oferta, i aquestes són diferents.

A poc a poc s’introdueixen noves modalitats no presencials en detriment de la modalitat presencial. Actualment, el 15 % dels graus i el 38 % dels màsters es fan en alguna de les modalitats no presencials. Aquest increment està condicionat al nombre de titulacions que no informen de la modalitat en els darrers dos cursos.

1.2. El perfil dels estudiants

En els darrers cinc cursos acadèmics ha crescut de manera sostinguda el nombre de persones matriculades en estudis de grau i màster a les universitats públiques catalanes. En aquest sentit, el nombre d'estudiants de màster ha augmentat en un 22 % i el de grau, en un 9 %. Globalment, de les més de 219.000 persones que al curs 2021-2022 estudien graus (178.132 estudiants) o màsters (41.128 estudiants), un 56 % són dones i els estudiants matriculats es concentren preferentment en ensenyaments de ciències socials i enginyeries. Per raó de sexe, les dones són les més nombroses en gairebé tots els àmbits, sobretot en ensenyaments de ciències de la salut, en què 8 de cada 10 estudiants són dones, amb l'excepció de les enginyeries, en què s'inverteix la proporció i 7 de cada 10 estudiants són homes.

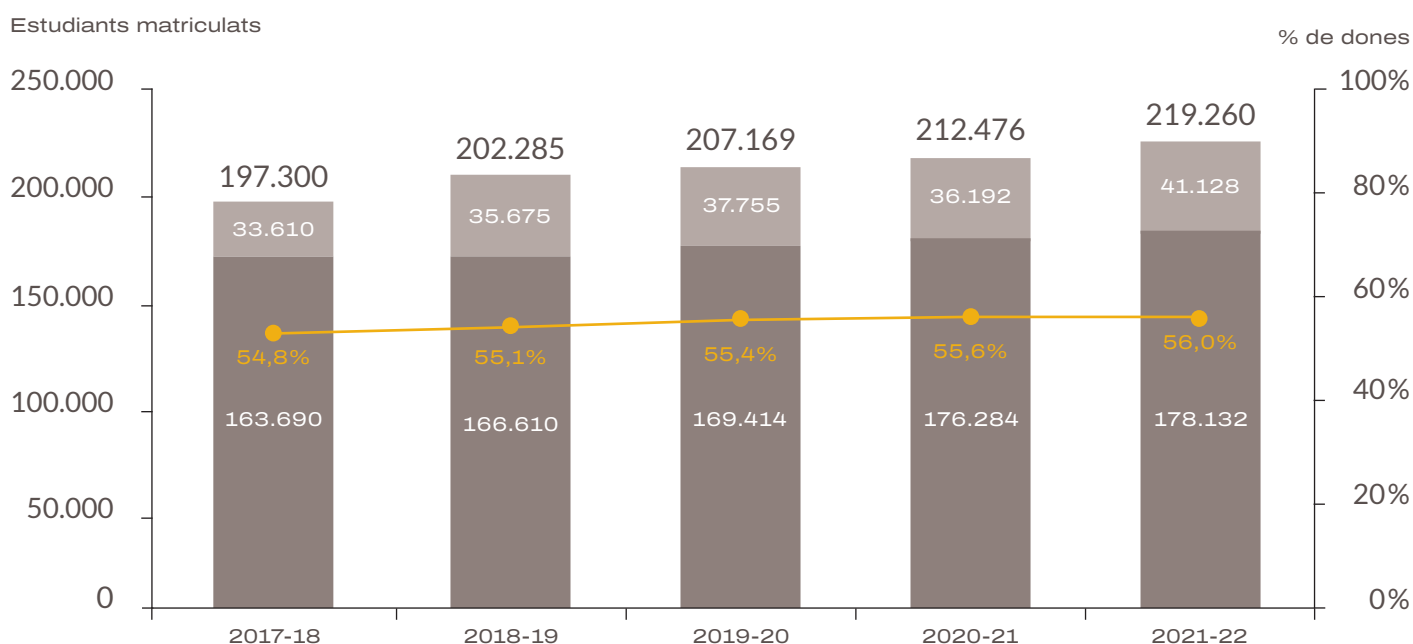
Prenent com a referència l'informe *Education at a Glance 2022*, que mesura l'estat de l'educació a tot el món, en els països de l'OCDE hi ha una relació de 3,8 estudiants matriculats de grau per cada estudiant de màster, mentre que a les universitats públiques catalanes la xifra és superior i per cada estudiant de màster n'hi ha 4,3 de grau. La distribució d'estudiants per àmbits de coneixement i sexe del sistema universitari públic català està en concordança amb els resultats d'aquest informe internacional. En el conjunt de l'OCDE les dones estan infrarepresentades en els àmbits de ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques (STEM) —31 % de les noves estudiants de grau són dones i 36 % en màsters— i sobrerrepresentades en els àmbits de salut i benestar —79 % en graus i 72 % en màsters—, i educació —77 % en graus i màsters.

El perfil d'estudiants de nou accés (44.160 nous estudiants de grau al curs 2021-2022 i 21.696 de màster) varia en funció del nivell d'estudi —grau o màster— i del caràcter presencial o no presencial de la universitat:

- » Estudis de grau: la mitjana d'edat d'accés dels nous estudiants de grau a les universitats públiques presencials és de 19,4 anys i el 57,2 % són dones (mitjana OCDE: 21,8 anys i 55 % dones), la via d'accés principal és la prova d'accés a la universitat (PAU), i gairebé 9 de cada 10 estudiants provenen de Catalunya. A la UOC, en canvi, la mitjana d'edat d'accés és de 30,2 anys, el 53,1 % són dones, predominen les persones amb estudis universitaris començats i les titulades en altres estudis, i pel que fa a l'origen, el 56 % prové de Catalunya i el 36 % de la resta de l'Estat.
- » Estudis de màster: la mitjana d'edat d'accés dels nous estudiants de màster a les universitats públiques presencials és de 26,8 anys i el 54,7 % són dones (mitjana OCDE: 27,5 anys i 58 % dones), amb una presència rellevant d'estudiants estrangers —30 % sobre el total— i més de la meitat prové de Catalunya. A la UOC, la mitjana d'edat d'accés és de 32 anys, el 60,7 % són dones i el segment més nombrós d'estudiants és el d'Espanya.

Gràfic 3. Evolució dels estudiants matriculats en graus i màsters universitaris.

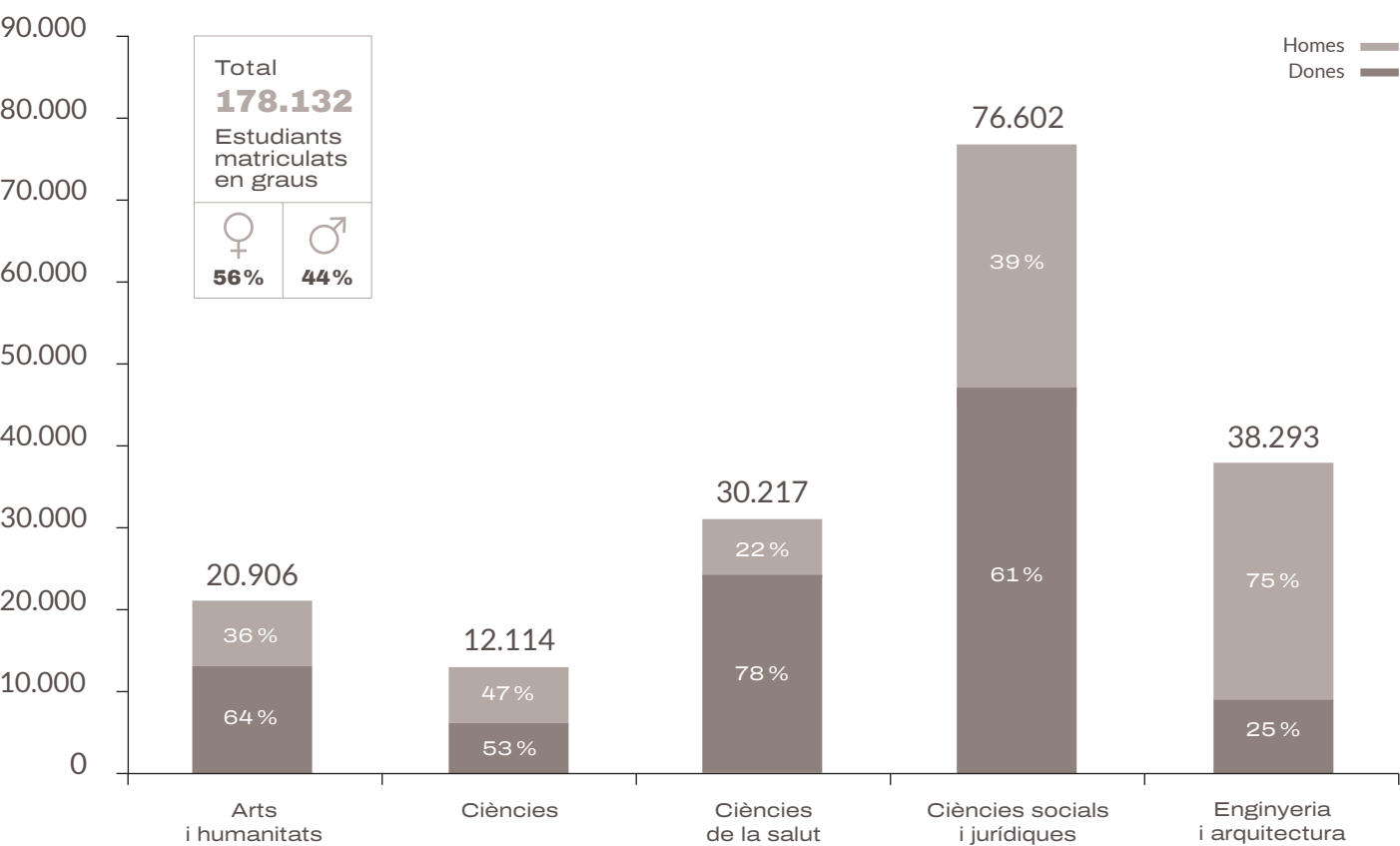
Matrícula graus ■
 Matrícula màsters ■
 Dones en graus i màsters (%) —●—

Font: UNEIX

Els darrers 5 cursos s'han caracteritzat per un creixement continu dels estudiants matriculats en estudis oficials de grau i màster a les universitats públiques catalanes, i des del curs 2018-2019 la matrícula supera els 200.000 estudiants. La matrícula total del curs 2021-2022 és de 219.260 persones, un 11,1 % superior a la del curs 2017-2018. Aquest increment, però, ha estat especialment intens en els estudis de màster, en què la matrícula ha augmentat un 22 % des del curs 2017-2018, mentre que en els estudis de grau ha augmentat un 9 %. Per raó de sexe, la presència de dones matriculades es manté estable al voltant del 55 %-56 % sobre el total.

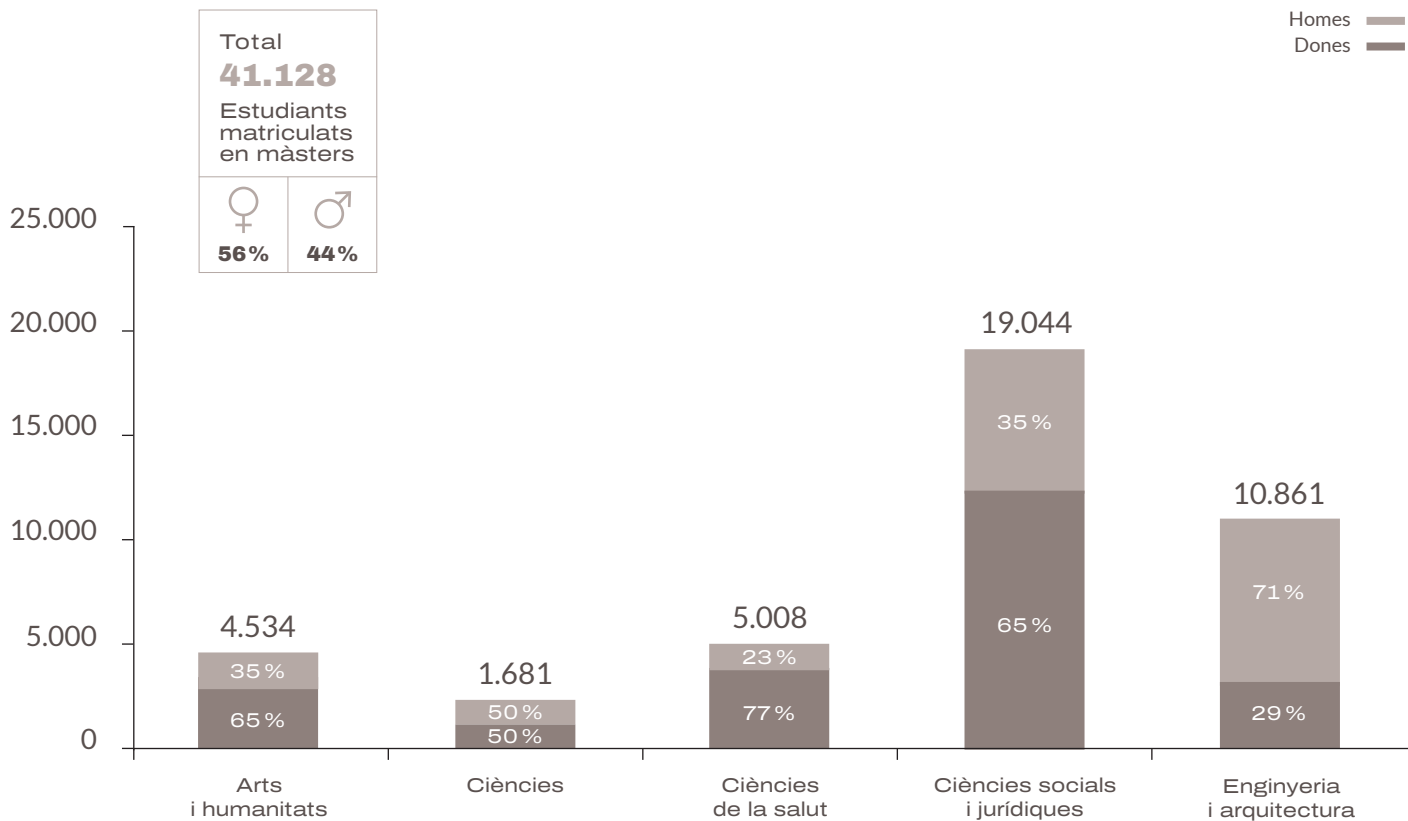
Gràfic 4a. Estudiants matriculats en graus segons branca de coneixement i sexe. Curs 2021-2022.

Font: UNEIX

Segons la branca de coneixement, els ensenyaments de ciències socials i jurídiques concentren la major part d'estudiants matriculats (43 % en graus i 46 % en màsters), seguits d'enginyeria i arquitectura (21 % en graus i 26 % en màsters). Amb un pes inferior i per ordre decreixent, es troben els ensenyaments de ciències de la salut, arts i humanitats, i ciències.

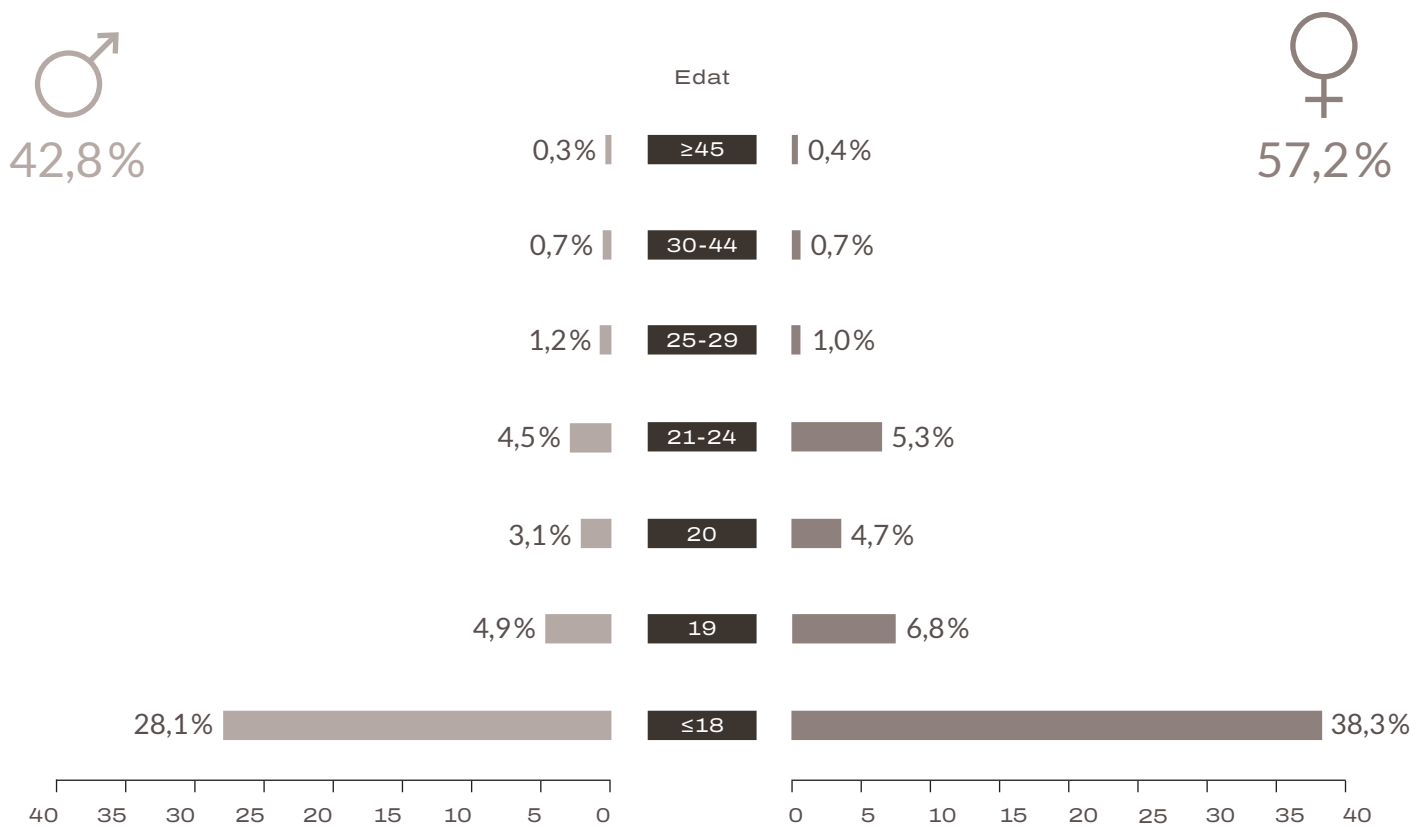
Gràfic 4b. Estudiants matriculats en màsters universitaris segons branca de coneixement i sexe.
Curs 2021-2022

Font: UNEIX

Per raó de sexe, les dones són les més nombroses en gairebé tots els àmbits amb una proporció superior al 60 % —especialment en ciències de la salut, en què 8 de cada 10 estudiants són dones—, a excepció de les enginyeries, en què la proporció d'homes supera el 70 %, i les ciències, amb una distribució per sexes més equilibrada.

Gràfic 5a. Estudiants de nou accés a graus segons edat i sexe a les universitats públiques presencials. Curs 2021-2022.

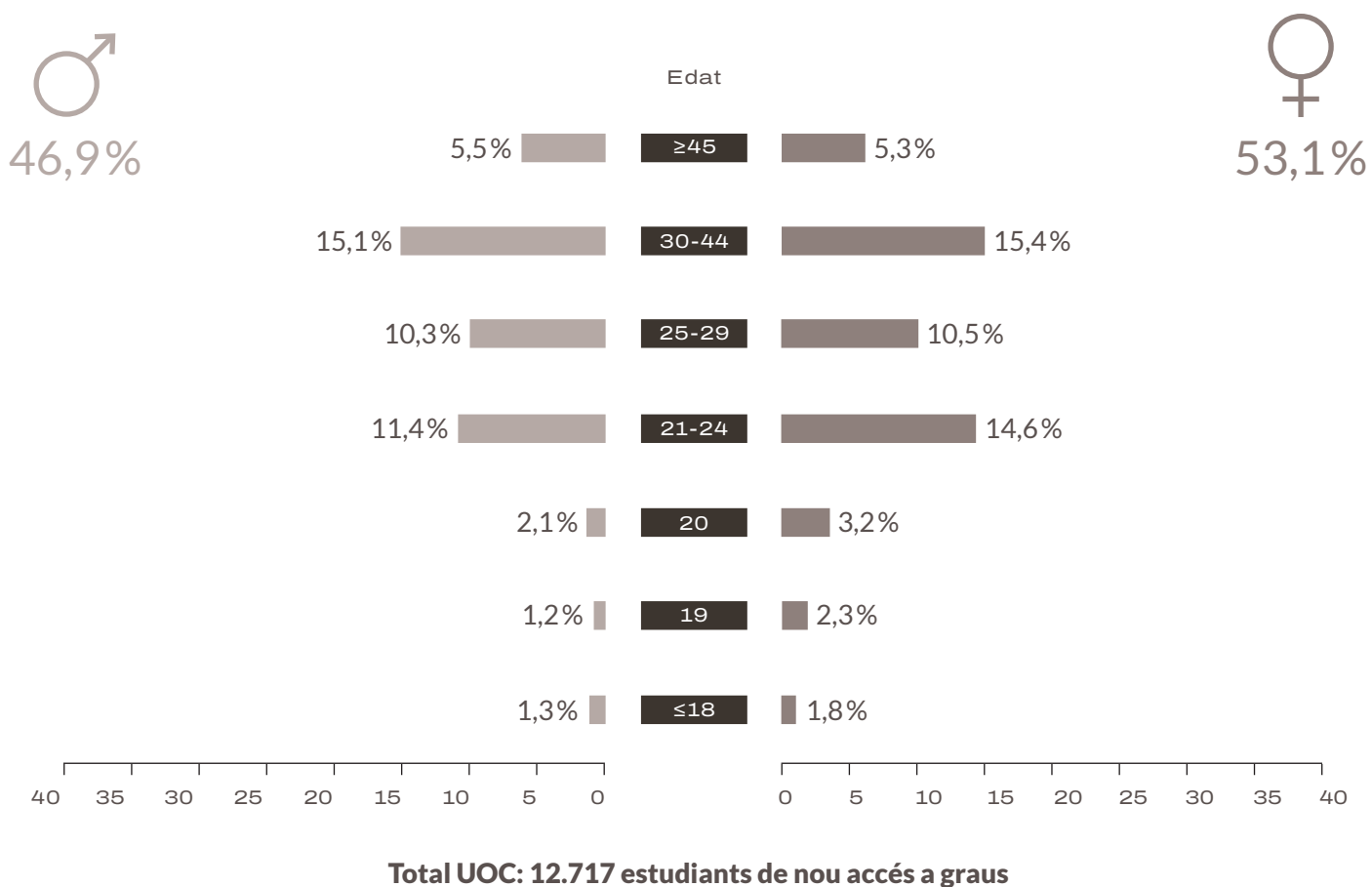

Total universitats públiques presencials: 31.443 estudiants de nou accés a graus

Font: UNEIX

Al curs 2021-2022, 44.160 persones van iniciar estudis de grau a les universitats públiques catalanes i a la UOC, amb una proporció de dones del 56 %. A les universitats públiques presencials, 8 de cada 10 persones que hi comencen estudis tenen entre 18 i 19 anys, mentre que a la UOC, 6 de cada 10 tenen més de 25 anys.

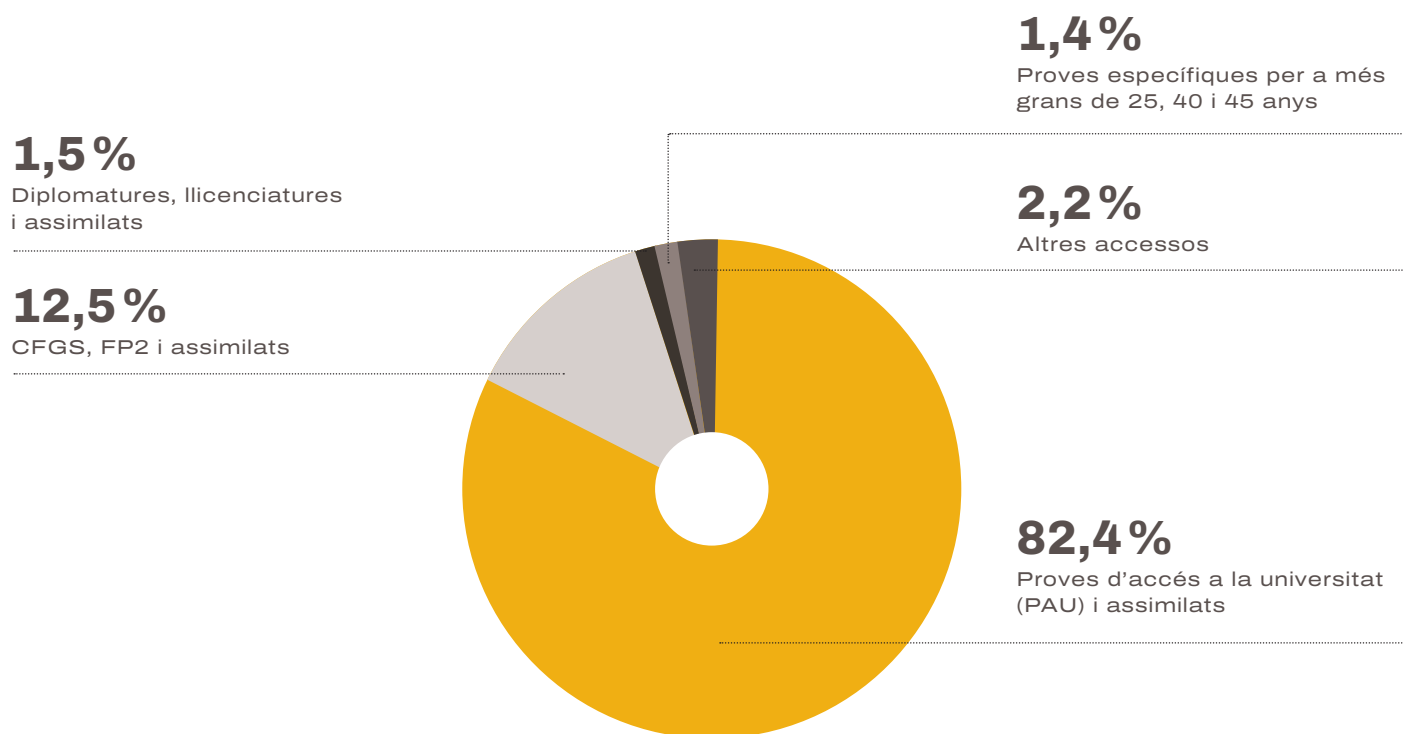
Gràfic 5b. Estudiants de nou accés a graus segons edat i sexe a la Universitat Oberta de Catalunya (no presencial). Curs 2021-2022.

Font: UNEIX

La diferent estructura per edats dels estudiants comporta també diferències en la mitjana d'edat d'accés als estudis de grau, que és de 19,4 anys en el sistema universitari públic presencial i de 30,2 anys a la UOC.

Gràfic 6a. Estudiants de nou accés a graus segons la via d'accés a les universitats públiques presencials. Curs 2021-2022.

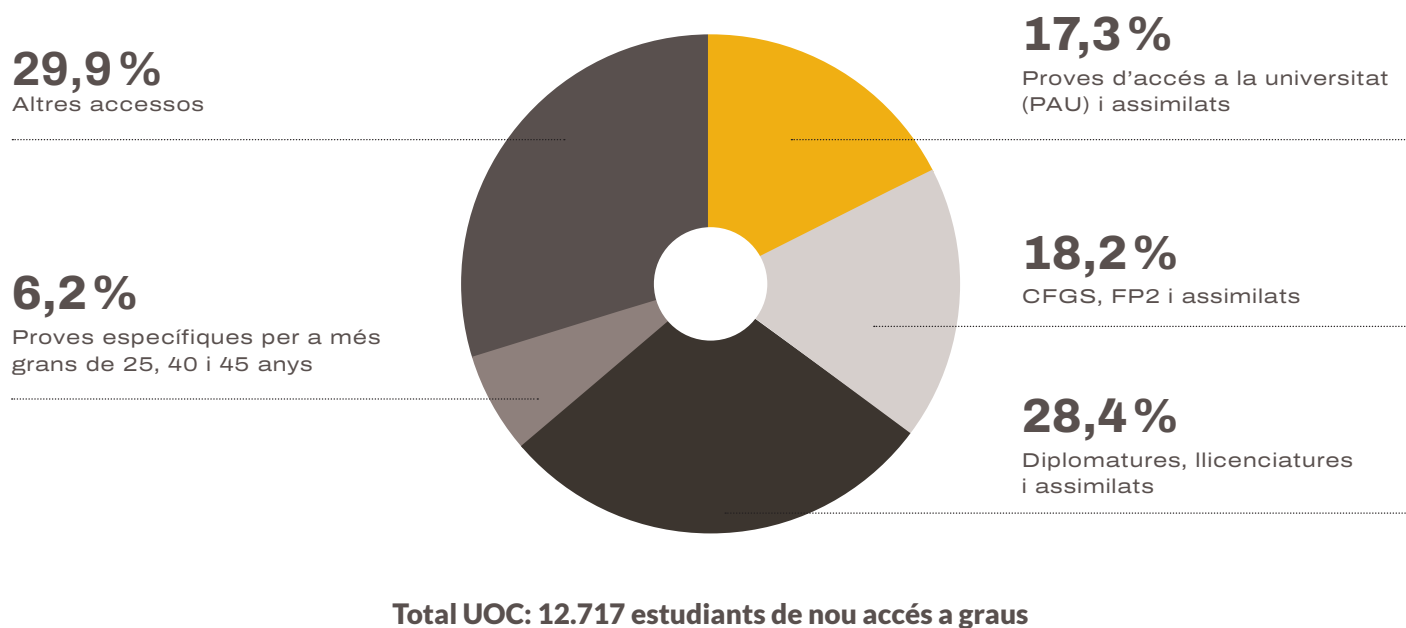
Total universitats públiques presencials: 31.443 estudiants de nou accés a graus

Font: UNEIX

Nota: «Altres accessos» inclou estudiants que provenen d'estudis no acabats.

En el sistema universitari públic presencial gairebé el 95 % dels estudiants accedeixen a la universitat després de superar les proves d'accés a la universitat (PAU), que és la via d'accés principal amb un 82,4 % sobre el total, o havent cursat cicles formatius de grau superior (CFGs).

Gràfic 6b. Estudiants de nou accés a graus segons la via d'accés a la Universitat Oberta de Catalunya (no presencial). Curs 2021-2022.

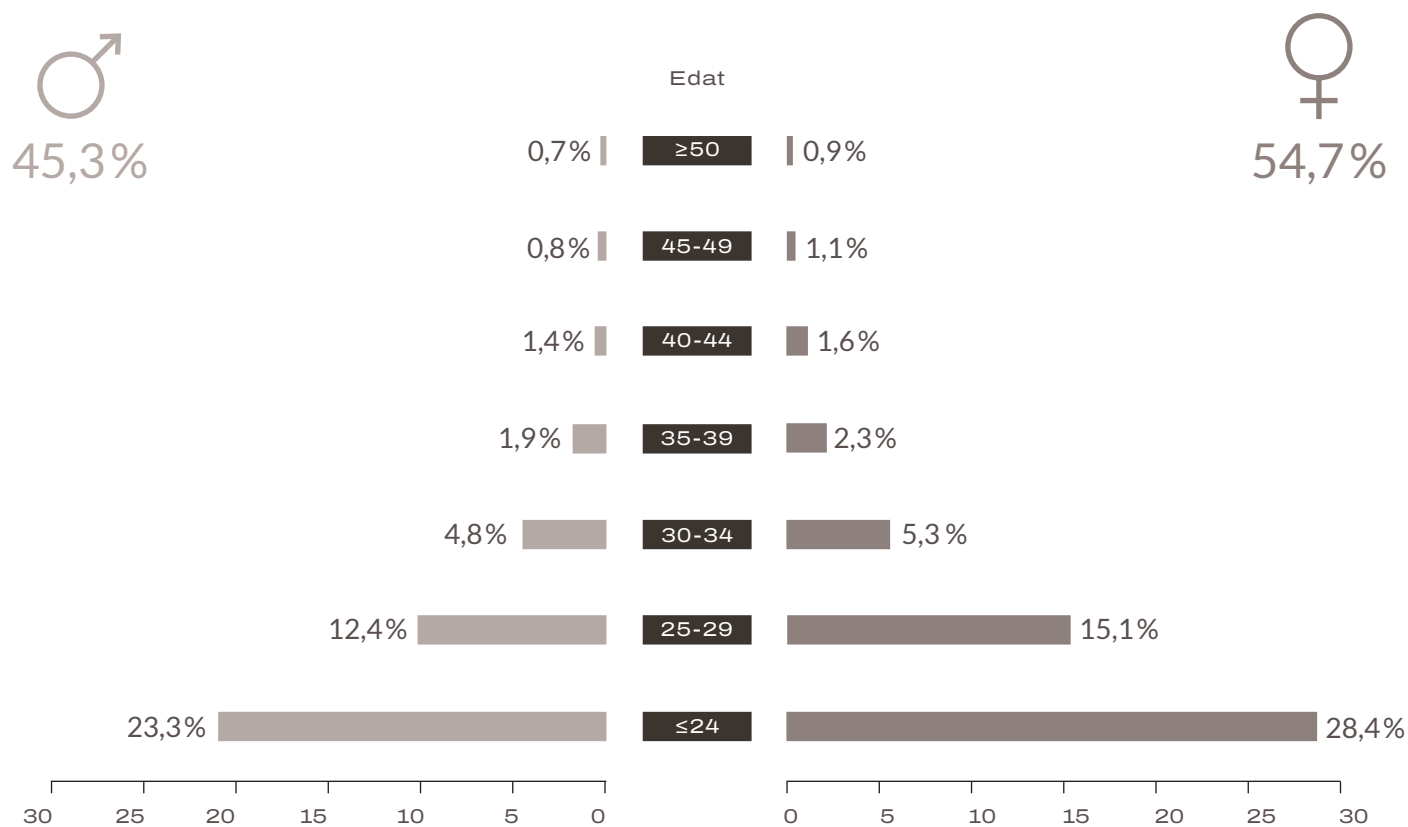

Font: UNEIX i UOC

Nota: «Altres accessos» inclou estudiants que provenen d'estudis no acabats.

El perfil de la UOC és diferent, les vies d'accés majoritàries són els estudis no acabats —englobats en la categoria «Altres accessos»— i les titulacions en altres estudis.

Gràfic 7a. Estudiants de nou accés a màsters universitaris segons edat i sexe a les universitats públiques presencials. Curs 2021-2022.

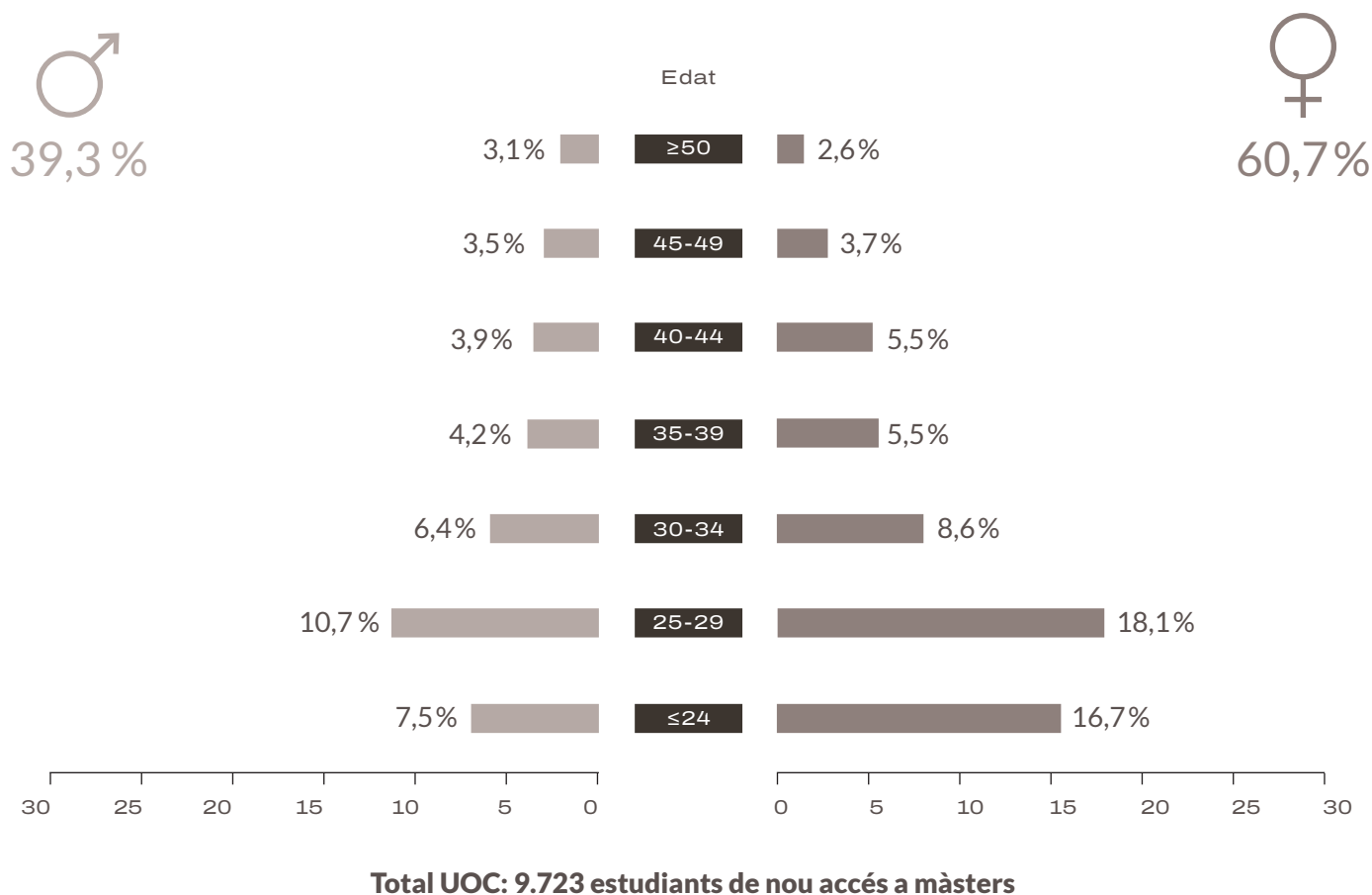

Total universitats públiques presencials: 11.973 estudiants de nou accés a màsters

Font: UNEIX

El curs 2021-2022, 21.696 persones van iniciar estudis de màster a les universitats públiques catalanes i la UOC; gairebé el 60 % eren dones. Segons l'edat, el 79 % de les persones que comencen estudis a les universitats públiques presencials té menys de 29 anys. En canvi, a la UOC, el 47 % dels estudiants nous té més de 30 anys.

Gràfic 7b. Estudiants de nou accés a màsters universitaris segons edat i sexe a la Universitat Oberta de Catalunya (no presencial). Curs 2021-2022.

Font: UNEIX

Com passa en els estudis de grau, tot i que de manera no tan accentuada, també s'observen diferències en la mitjana d'edat d'accés als estudis de màster, que és de 26,8 anys a les universitats presencials i 32 anys a la UOC.

Taula 3. Origen dels estudiants de nou accés a graus i màsters universitaris. Curs 2021-2022.

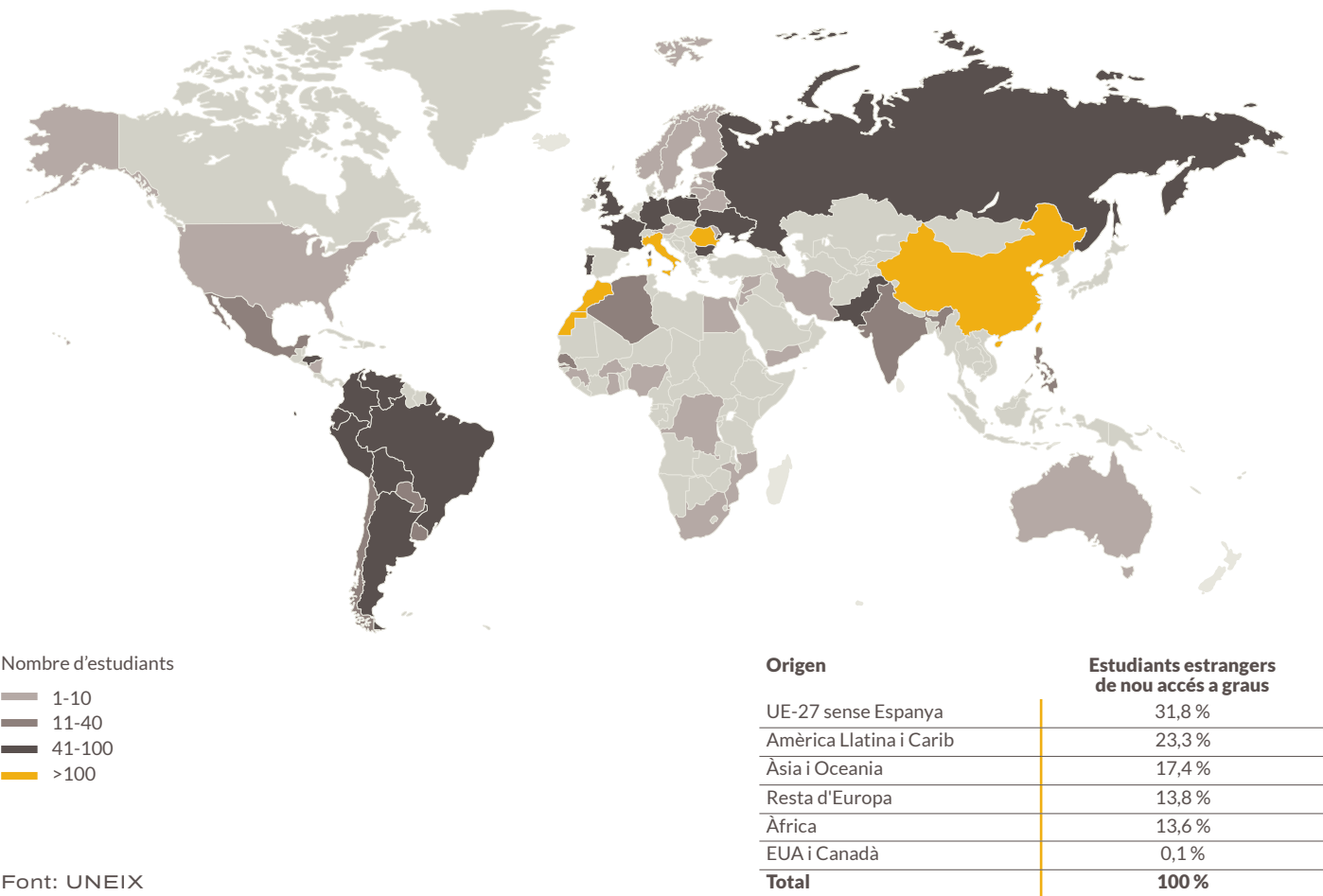
	Catalunya	Estat espanyol (Sense Catalunya)	Resta del món	Total estudiants de nou accés
Estudi de grau				
Universitats públiques presencials	85,2%	8,1%	6,7%	31.443
Universitat Oberta de Catalunya	56,1%	36,2%	6,2%	12.717
	+ 1,5% amb província sense informar			
Estudi de màster universitari				
Universitats públiques presencials	55,2%	14,0%	30,4%	11.973
	+ 0,4% amb província sense informar			
Universitat Oberta de Catalunya	42,4%	46,3%	9,9%	9.723
	+ 1,4% amb província sense informar			

Font: UNEIX

El perfil dels estudiants de nou accés segons l’origen varia en funció del tipus d’estudi —grau o màster— i el caràcter presencial o no presencial de la universitat. Pel que fa als estudis de grau, en el sistema universitari públic presencial el segment més nombrós prové de Catalunya (85 %); en canvi, a la UOC, el pes dels estudiants de Catalunya és inferior (56 %) i s’incrementa el pes dels estudiants de la resta de l’Estat (36 %). La presència d’estudiants estrangers és similar en tots dos casos i se situa entre un 6 % i un 7 %. En els estudis de màster i sobretot en les universitats presencials, destaca el percentatge d’estudiants estrangers, que al curs 2021-2022 representen un 30 % sobre el total, mentre que els de Catalunya, el 55 %. A la UOC, però, els estudiants de la resta de l’Estat superen els de Catalunya i només un 10 % són estrangers. Tot plegat és un indicador de l’atracció de les universitats catalanes a escala internacional, sobretot en els estudis de màster.

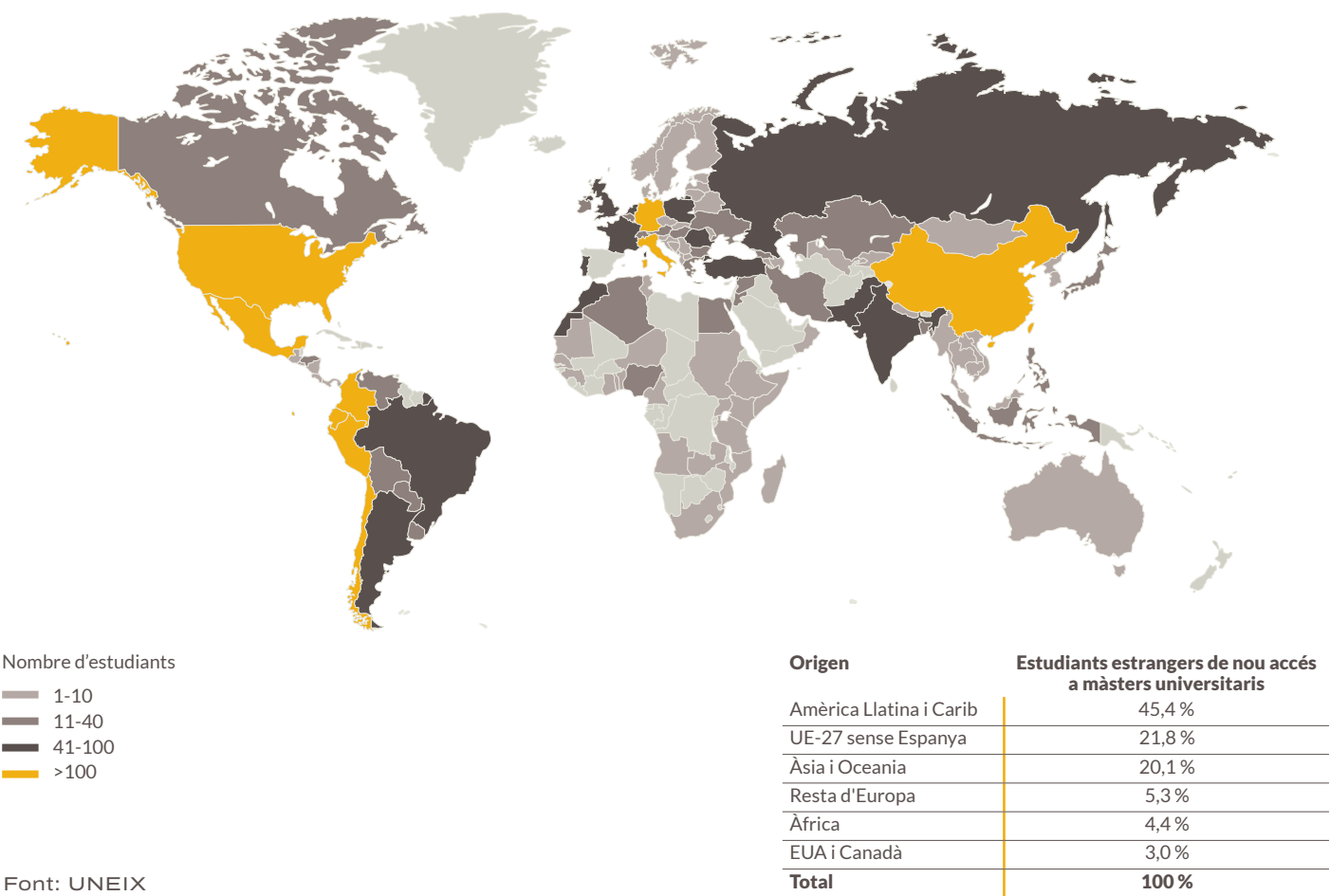

Mapa 1a. Origen dels estudiants estrangers de nou accés a graus. Curs 2021-2022.

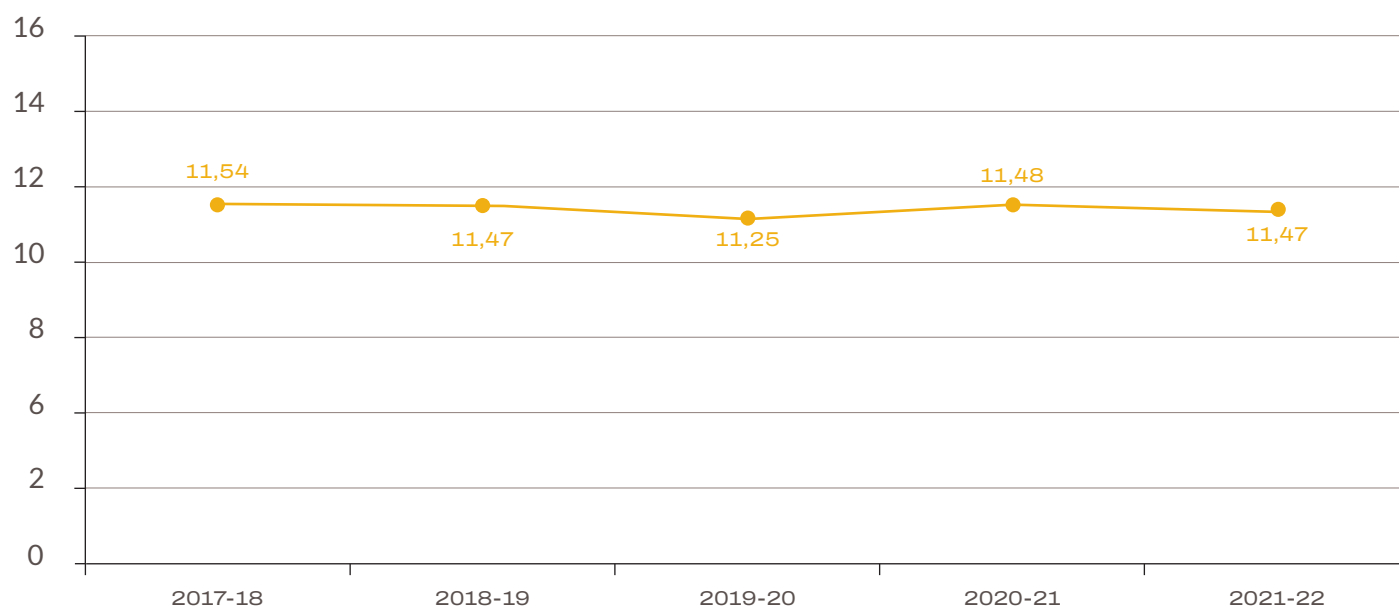
Segons la procedència geogràfica, els estudiants estrangers de nou accés a graus tenen un origen força divers. Per grans regions, el 55 % prové dels països de la Unió Europea i l'Amèrica Llatina, i el 45 %, d'Àsia i Oceania, de la resta d'Europa i Àfrica. Els països que aporten més estudiants són la Xina, el Marroc i Romania, amb més de 300 estudiants cadascun durant el curs 2021-2022, i Itàlia i Andorra, al voltant dels 200 estudiants.

Mapa 1b. Origen dels estudiants estrangers de nou accés a màsters universitaris. Curs 2021-2022.

En canvi, en els estudis de màster, el contingent més nombrós d'estudiants estrangers prové d'Amèrica Llatina (45 %), amb un pes que duplica el de la Unió Europea (22 %), i Àsia i Oceania (20 %). Per països, Colòmbia i la Xina van al capdavant, amb més de 500 estudiants cadascun, seguits de l'Equador, Itàlia, el Perú i Xile, que en tenen entre 200 i 400; i finalment, hi ha Mèxic, Alemanya i els Estats Units d'Amèrica, amb més de 100.

Gràfic 8. Evolució de la ràtio d'estudiants a temps complet per professorat equivalent a temps complet a les universitats públiques presencials.

Font: UNEIX

Nota: No s'hi inclou la UOC.

En els darrers 5 cursos, el nombre d'estudiants de grau i màster per professor s'ha mantingut força estable, amb una xifra al voltant dels 11,5 estudiants a temps complet per cada professor equivalent a temps complet.

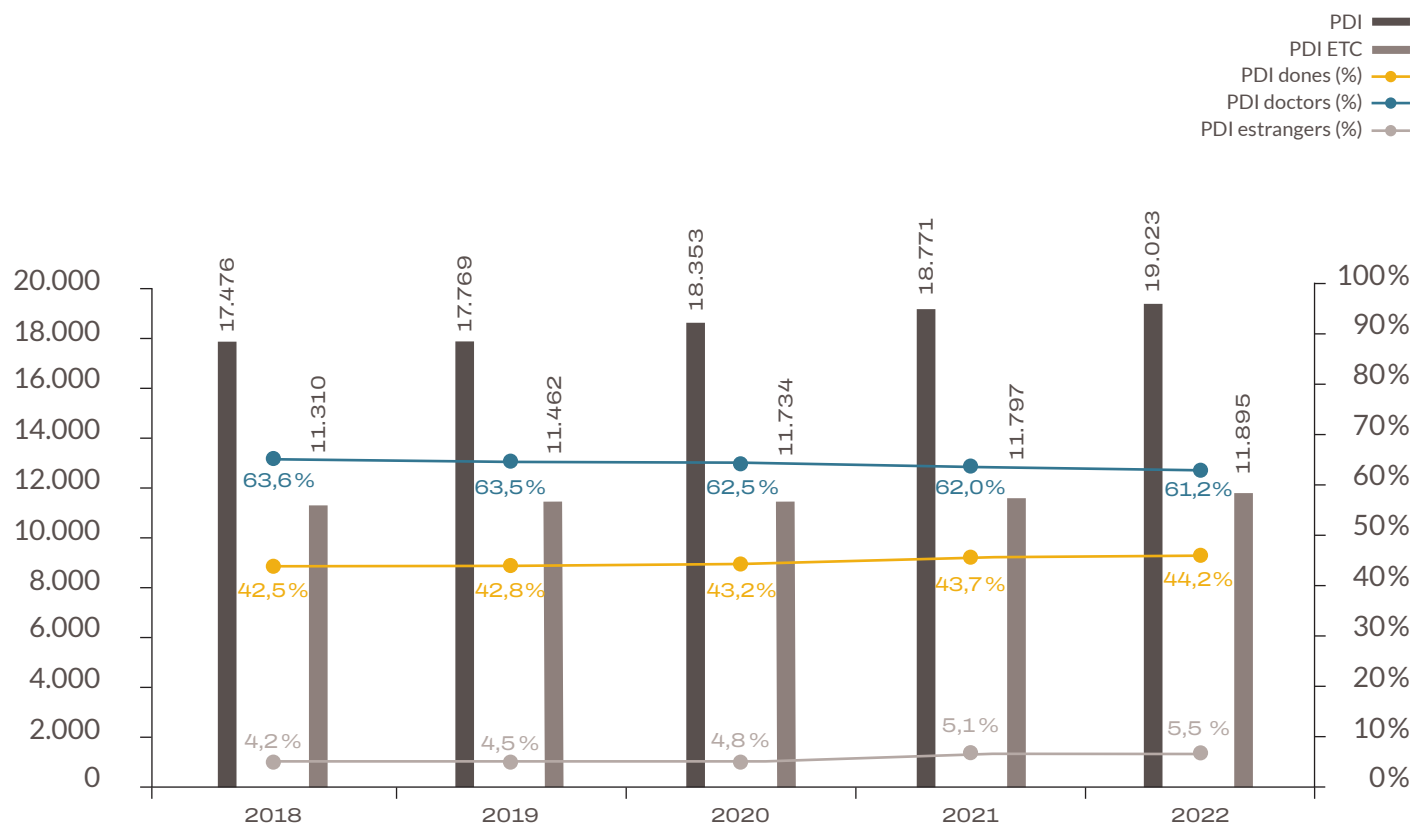

1.3. El perfil del professorat

El personal docent i investigador (PDI) de les universitats públiques catalanes està format per 19.023 membres dels quals un 44 % són dones i, en total, un 61 % són doctors; el 6 % són de nacionalitat estrangera. En termes d'efectius equivalents a temps complet, el total són 11.895 dels quals un 61 % pertanyen a categories permanents i un 35 % són associats. Les catedràtiques representen un 7 % del total del PDI permanent. Per edats, el 62 % de la plantilla se situa en la forquilla de 40 a 59 anys; en concret, un 30 % té de 40 a 49 i un 32 %, de 50 a 59.

La qualitat de la tasca docent i investigadora del PDI s'avalua i es reconeix mitjançant els mèrits de docència i de recerca. L'any 2022, cada membre del PDI disposava, com a mitjana, de 2,51 trams autonòmics de docència avaluats, xifra que suposa un 14,2 % més que l'any 2018

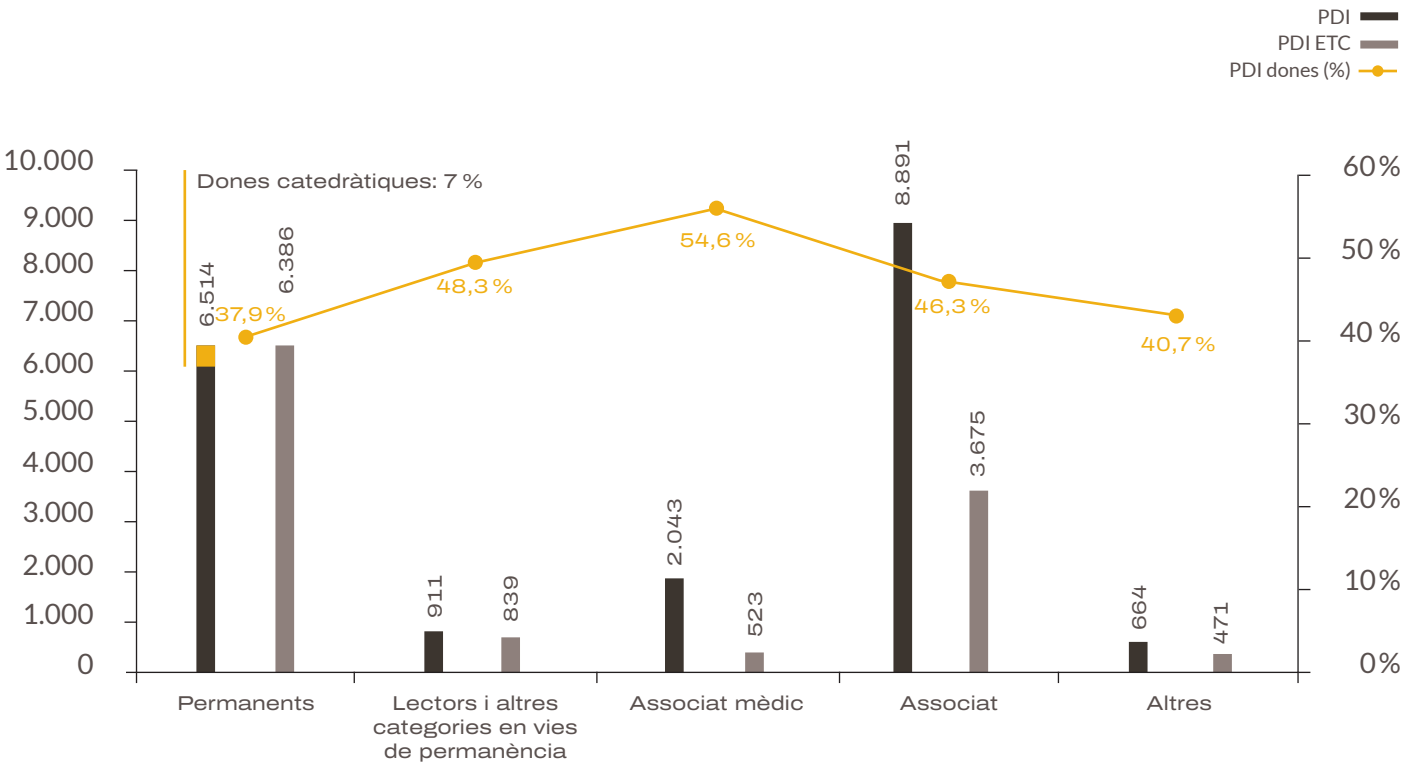
En el cas dels mèrits de recerca, el PDI disposava de 2,49 trams avaluats de mitjana l'any 2022, un 3,7 % més que l'any 2018, i el 71,85 % del PDI tenia trams de recerca vius (amb relació al PDI que pot tenir trams).

Gràfic 9. Evolució del perfil del personal docent i investigador.

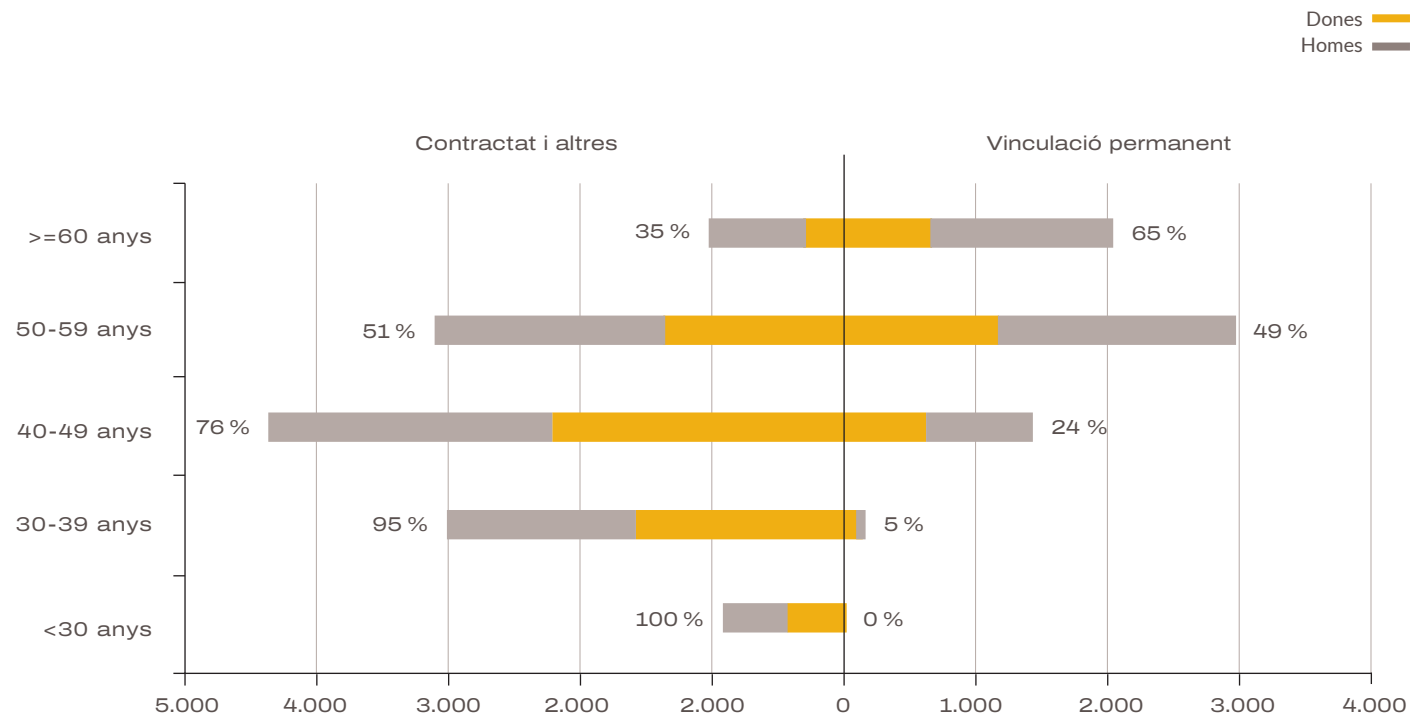
Font: UNEIX

El nombre total de PDI s'ha incrementat en 1.547 persones al llarg del període 2018-2022 el que suposa un 8,85 % que, en termes d'ETC, ha estat de 5,17 % (558 efectius). Dels 19.023 PDI de l'any 2022, un 44,2 % són dones i un 61,2 % són doctors; el 5,5 % del total són de nacionalitat estrangera.

Gràfic 10. PDI i PDI ETC segons categoria. Any 2022.

Dels 19.023 membres del PDI, el 57 % són professors associats (l'11 % dels quals són associats mèdics) i un 39 % tenen categoria permanent o en vies de permanència. En termes d'efectius equivalents a temps complet, però, el 61 % del PDI és permanent i la proporció d'associats se situa en un 35,23 %. El percentatge més elevat de dones es concentra a la categoria «associat mèdic» (55 %) seguit de la de «lectors i altres categories en vies de permanència» (48 %). En el cas del PDI permanent, les dones representen el 38 % del total. Les dones catedràtiques representen el 7 % del PDI permanent.

Gràfic 11. Piràmide d'edat del PDI segons contractació i sexe. Any 2022.

Font: UNEIX

Nota:

PDI amb vinculació permanent: catedràtic contractat, col·laborador permanent, catedràtic universitari, catedràtic escola universitària, agregat, titular universitari, titular escola universitària.

PDI contractat i altres: lector, associat, associat mèdic i altres.

Per edats, la forquilla 40-59 anys concentra el 62 % del PDI. Destaca la presència del professorat contractat en la franja 30-39 que suposa el 95 % del total d'aquest interval. Les dones són majoritàries també en aquest grup i representen el 12 % del total de les dones.

Taula 4. Trams de recerca i trams autonòmics de docència.

	2018	2019	2020	2021	2022
Personal docent investigador de les categories que poden obtenir tram ⁽¹⁾	6.946	6.926	6.953	7.114	7.194
Trams de recerca avaluats per PDI ⁽²⁾	2,40	2,44	2,48	2,44	2,49
PDI amb trams de recerca vius respecte al PDI que pot tenir trams ⁽³⁾	70,5%	70,1%	70,5%	69,6%	71,9%
Trams autonòmics de docència avaluats per PDI ⁽⁴⁾	2,20	2,33	2,42	2,45	2,51
PDI amb trams autonòmics de docència vius respecte al PDI que pot tenir trams ⁽⁵⁾	82,2%	81,2%	81,1%	77,8%	77,0%

Font: UNEIX

Nota:

⁽¹⁾ PDI doctor de les categories CC, CU, CEU, TU, TEU, col·laborador permanent, agregat i lector. Universitats Públiques, centres integrats.

⁽²⁾ Trams de recerca avaluats: suma dels trams estatals per als funcionaris i els trams autonòmics per als contractats.

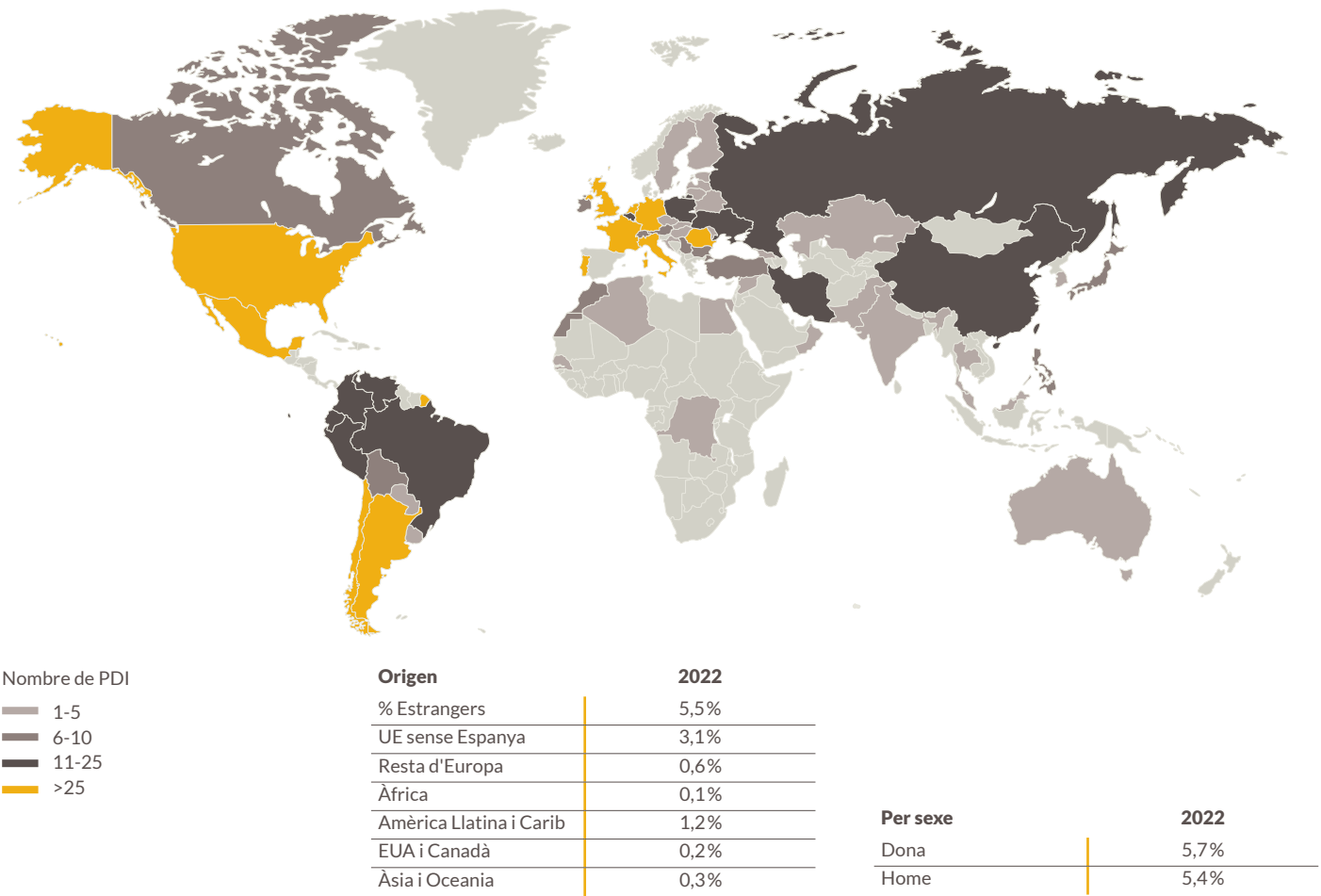
⁽³⁾ Es considera que un PDI té un tram viu si ha aconseguit un tram de recerca en el període dels últims 6 anys.

⁽⁴⁾ Any d'obtenció del tram, 2006 o posterior.

⁽⁵⁾ Es considera que un PDI té un tram viu si ha aconseguit un tram de docència en el període dels últims 5 anys.

La qualitat de la tasca docent i investigadora del professorat funcionari i contractat de les universitats mesurada en trams evidencia que, de mitjana, al final del període considerat, cada membre del PDI té 2,51 trams autonòmics de docència avaluats i 2,49 trams de recerca avaluats. En aquest període han experimentat una pujada del 14,2% i del 3,7%, respectivament.

Mapa 2. Origen del personal docent i investigador estranger. Any 2022.

Font: UNEIX

El 5,5 % del PDI internacional prové majoritàriament d'Europa (68 %) i ha experimentat un augment del 20,5 % al llarg del període. Destaca igualment la presència de PDI provinent de l'Amèrica Llatina que representa un 21,2 % del total i ha crescut més d'un 70 %.

1.4. Formació de doctorat

L'oferta de programes de doctorat de les universitats públiques catalanes ha estat molt estable durant el període de l'informe. Tot i això, s'ha experimentat un increment gradual de gairebé un 5 % en el nombre de persones participants en els programes, i s'ha arribat a una matrícula total de 16.887 persones el curs acadèmic 2021-2022. Cal destacar que aquest percentatge ha augmentat en més d'un 12 % en els programes de l'àmbit de ciències de la salut, amb una matrícula total de 5.282 persones durant el mateix curs, que representa un 31 % del total de l'alumnat de doctorat a les universitats públiques catalanes. Contràriament, les dades per sexe indiquen una gran igualtat en matriculacions de doctorat, a diferència del grau i del màster universitari.

Així mateix, també és remarcable l'augment registrat en la participació d'alumnat internacional als programes de doctorat, especialment no comunitari, que ha estat superior al 14 % envers l'inici del període avaluat, i s'ha arribat a unes dades de matrícula total de 6.761 persones el curs 2021-22. Aquest número representa un 40 % del total de l'alumnat de doctorat del sistema universitari català del curs acadèmic 2021-2022. La procedència majoritària de l'alumnat internacional continua sent l'Amèrica Llatina i el Carib, especialment Xile i Colòmbia, seguida per Àsia i Oceania, en especial la Xina i l'Iran, i, en tercer lloc, de països de la Unió Europea.

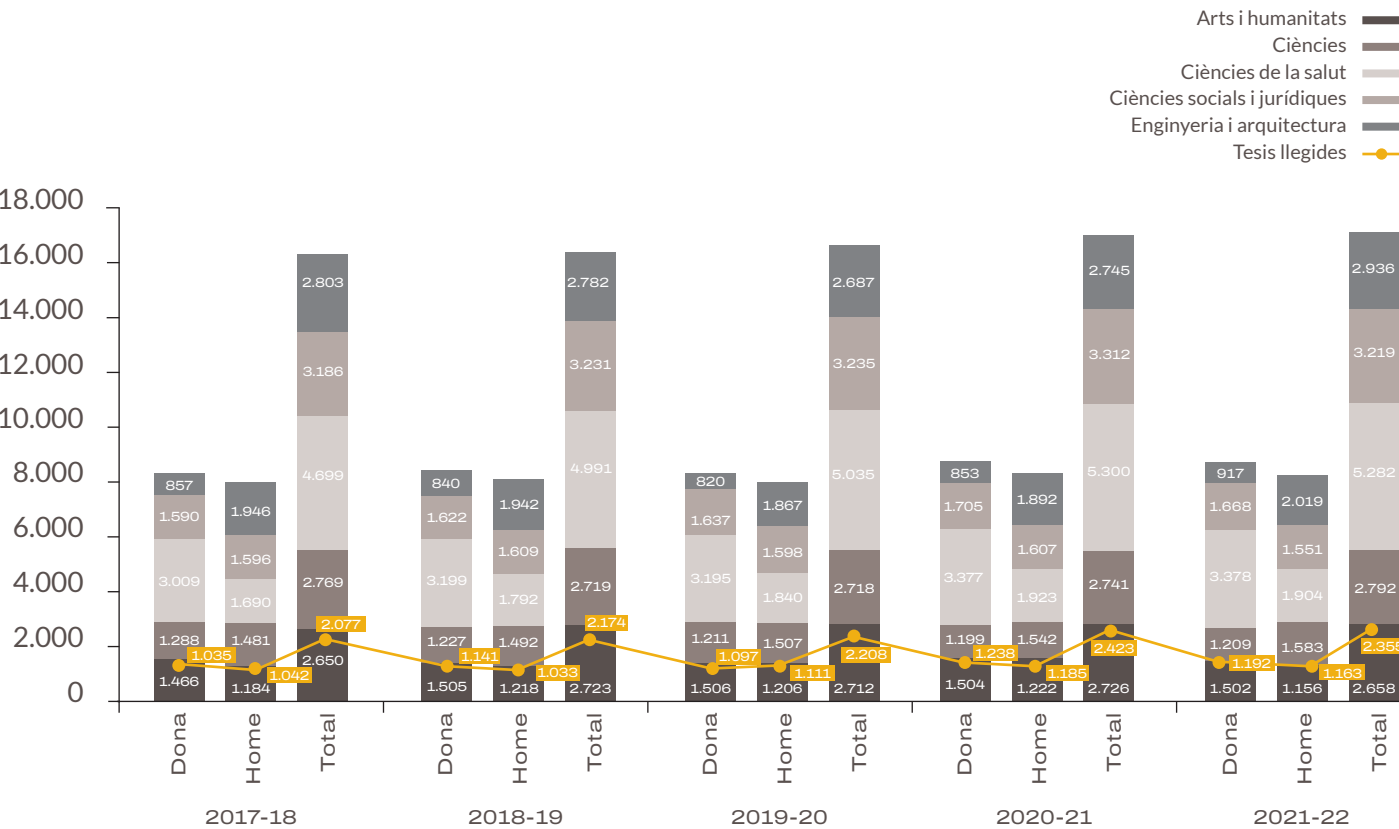
D'altra banda, cal esmentar que l'increment de la participació en programes de doctorat ha repercutit també en l'augment en més del 14 % del nombre de tesis lligides, que equival a un total de 2.355 defenses de tesis el curs acadèmic 2021-2022. Aquest increment s'ha experimentat sobretot en els àmbits de les ciències de la salut i de les ciències.

Adicionalment, és important assenyalar que un 42 % de tot l'alumnat de doctorat ha rebut una subvenció

per desenvolupar el seu projecte de recerca, atorgada majoritàriament per l'administració de l'estat, l'administració autonòmica o les mateixes universitats.

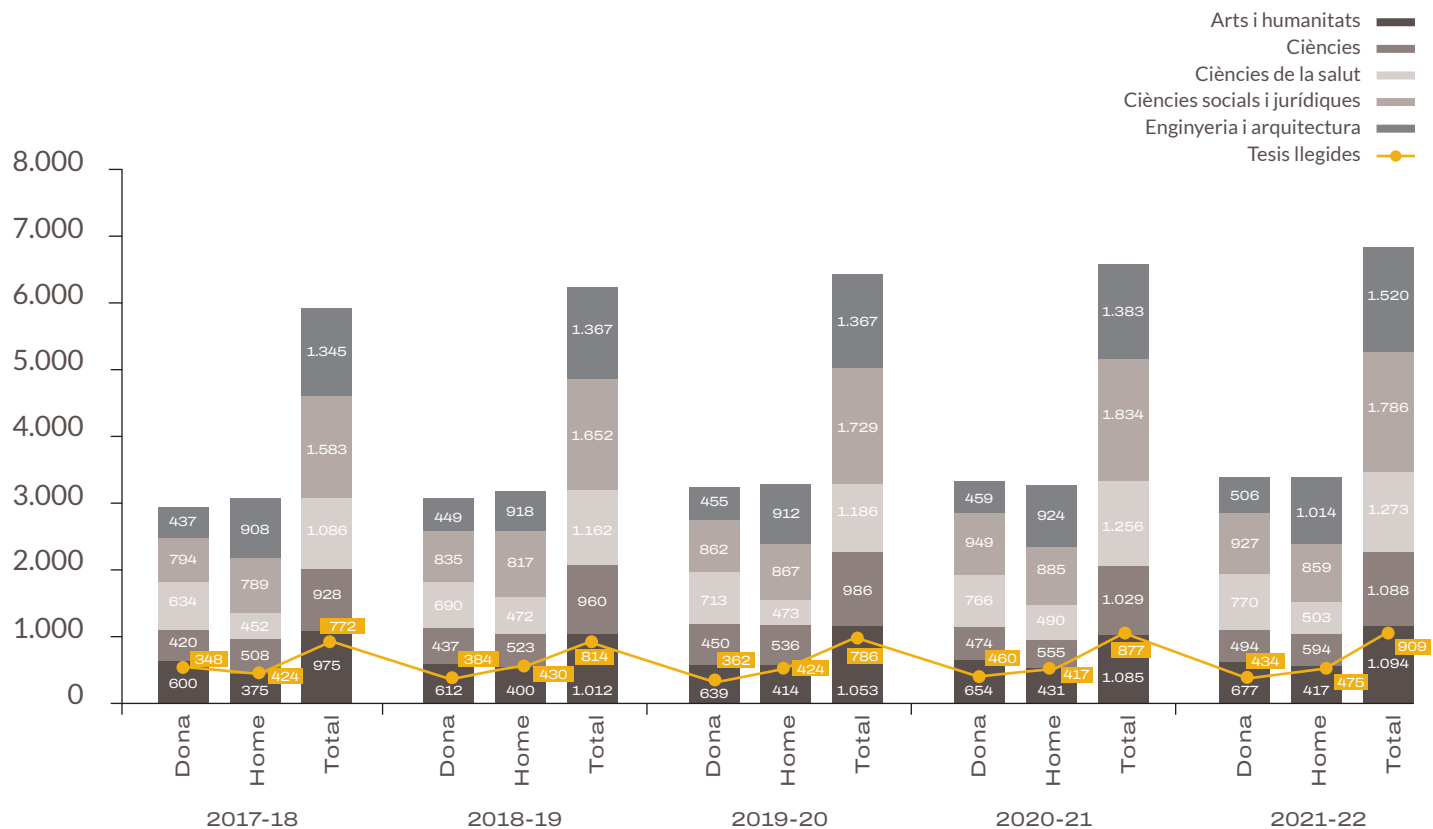
Finalment, cal esmentar que l'any 2022 el Pla de doctorats industrials de la Generalitat de Catalunya, que té com a objectiu contribuir a la competitivitat i internacionalització de la indústria catalana, reforçar els instruments per captar el talent que genera el país i situar els futurs doctors en condicions de desenvolupar projectes d'R+D+I en una empresa, va complir els deu anys d'antiguitat. Durant el període de l'informe, 360 persones, majoritàriament dels àmbits de les enginyeries i de les ciències, han pogut desenvolupar el seu projecte de recerca i la seva formació investigadora en una empresa o institució, en col·laboració amb una universitat o centre de recerca.

Gràfic 12a. Estudiants matriculats en programes de doctorat segons branca de coneixement i sexe.

Font: UNEIX

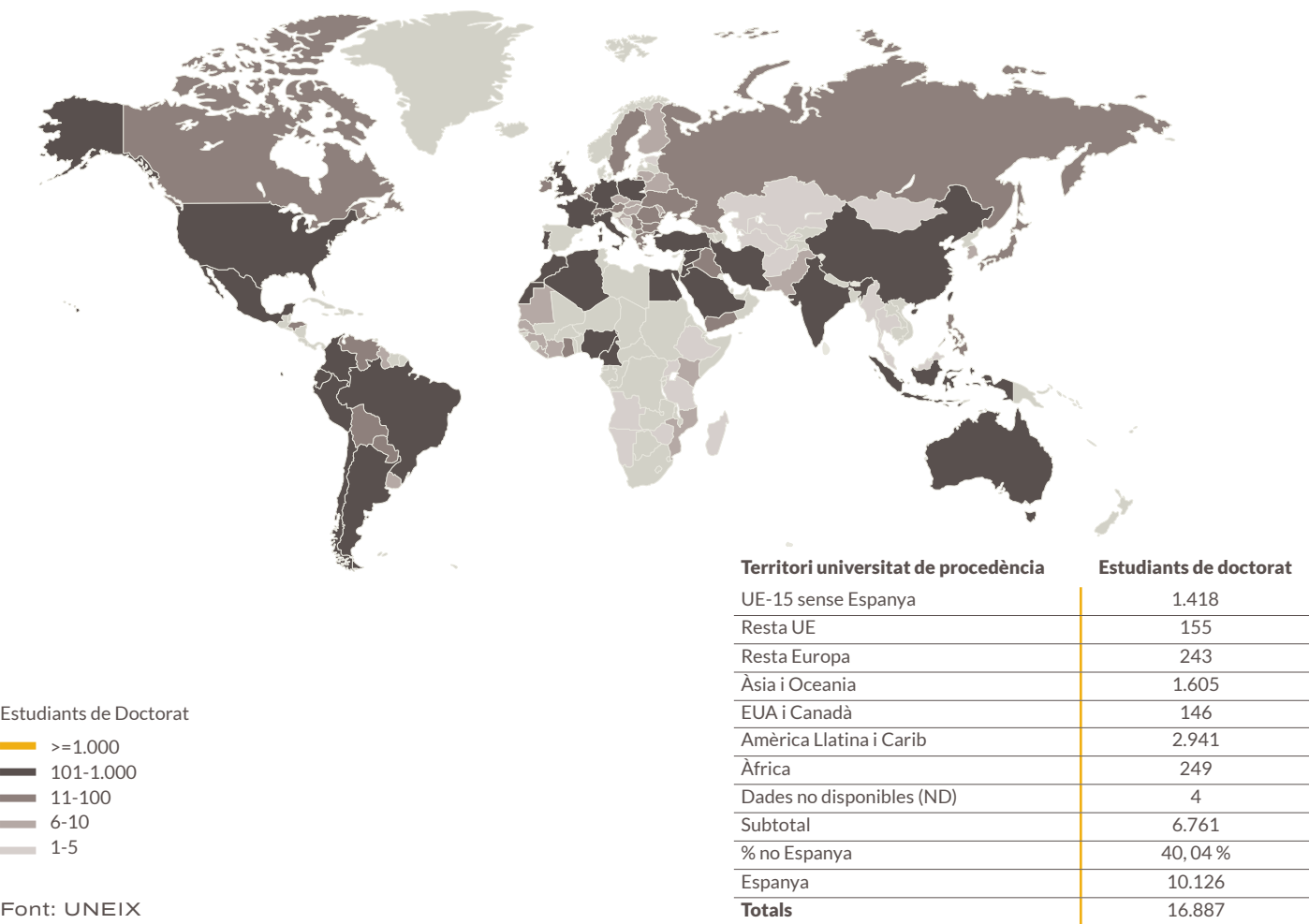
Durant el període 2017-2018 a 2021-2022, la participació en programes de doctorat ha augmentat progressivament en gairebé un 5 %. Cal remarcar l'increment del 12,4 % en els programes de doctorat de l'àmbit de les ciències de la salut, o del 4,7 % en l'àmbit d'enginyeria i arquitectura. Aquest augment ha adquirit més notorietat en les tesis l·legides, que han augmentat de manera gradual durant el mateix període, i han assolit un increment global del 13,4 %.

Gràfic 12b. Estudiants estrangers matriculats en programes de doctorat segons branca de coneixement i sexe.

Font: UNEIX

Durant el període 2017-2018 a 2021-2022, la participació d'estudiants internacionals en programes de doctorat ha experimentat un augment progressiu d'un 14,2 %. Cal remarcar l'increment del 17,2 % en la matrícula dels programes de doctorat de l'àmbit de les ciències de la salut i de l'àmbit de les ciències. Aquest augment s'ha intensificat en el nombre de tesis llegendes, que també han augmentat de manera gradual durant el mateix període, i han assolit a un increment del 17,7 %.

Mapa 3. Procedència dels estudiants de doctorat internacionals. Curs 2021-2022.

Un 40 % de l'alumnat matriculat a programes de doctorat, 6.761 persones, provenen d'universitats estrangeres. D'aquest percentatge cal destacar que un 44 % de l'alumnat internacional (2.941) prové d'universitats de l'Amèrica Llatina i el Carib, sobretot de Xile i Colòmbia, seguit del 24 % (1.605) provinent d'Àsia i Oceania, sobretot de la Xina i de l'Iran. Finalment, un 21 % de l'alumnat (1.418) prové de països de la Unió Europea, del qual pràcticament la meitat són d'Itàlia.

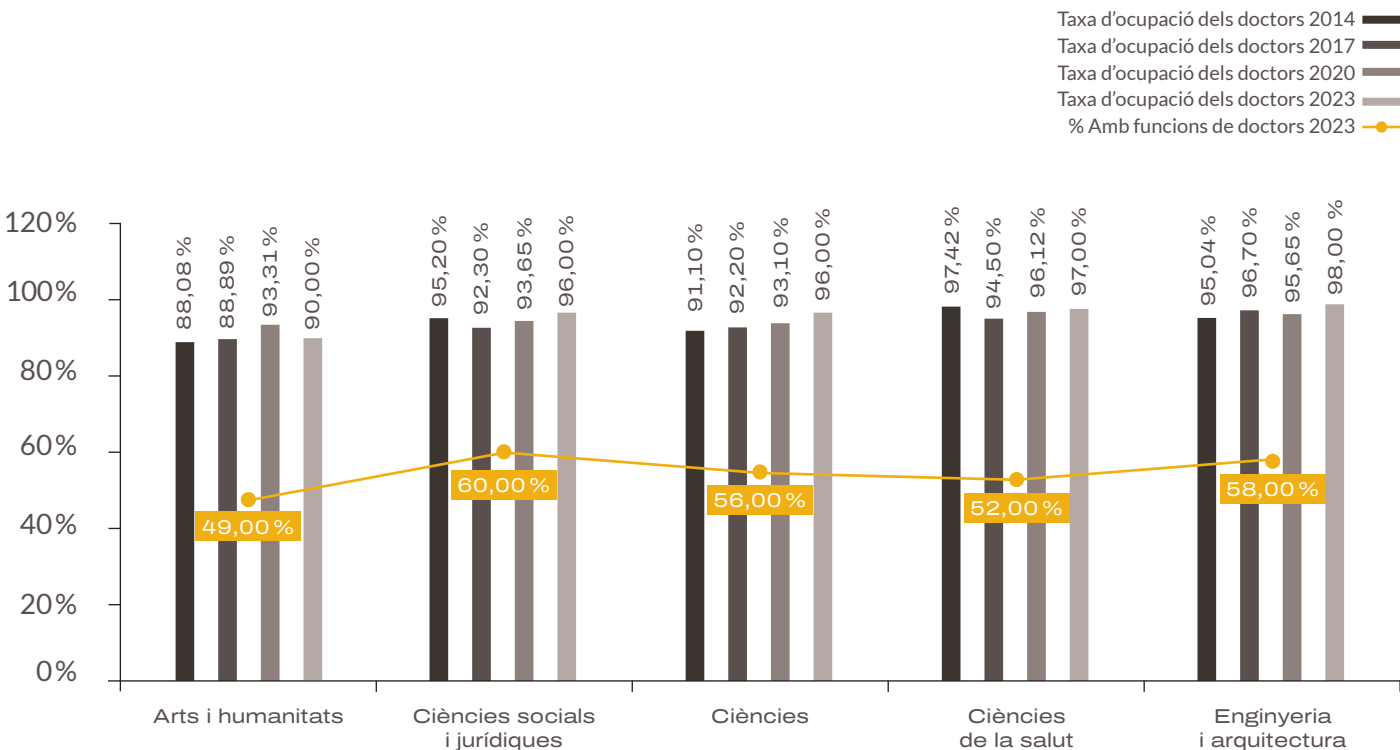
Taula 5. Doctorands amb subvenció.

Tipus beca	Nombre estudiants matriculats				
	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22
Beca pròpia universitat: Beca concedida per la pròpia universitat amb el seu pressupost.	706	674	596	573	603
Beca autonòmica: Beca finançada per un govern autonòmic.	532	598	649	772	862
Beca ministeri: Beca finançada per un ministeri de l'Estat espanyol.	711	675	667	700	733
Beca fons europeus: Beca finançada amb fons europeus.	59	68	73	65	97
Beca estrangera: Beca finançada per altres Estats.	221	229	220	229	193
Beca IPSFL: Beca finançada per Institucions Privades Sense Finalitat de Lucre.	87	87	99	110	124
Beca Empresa: Beca finançada per empreses privades.	24	18	14	18	23
Beca projectes: Beca finançada amb un projecte.	228	170	211	222	273
Total	2.568	2.519	2.529	2.689	2.908

Font: UUPP

Durant el període 2017-2018 a 2021-2022 el nombre d'estudiants de doctorat amb subvenció per desenvolupar el seu projecte de recerca ha augmentat progressivament en més d'un 13 %. L'alumnat amb subvenció durant el període de l'informe representa un 42 % del total de l'alumnat participant en programes de doctorat. Les principals fonts de finançament dels ajuts per cursar el doctorat provenen del Govern de l'Estat espanyol, d'un govern autonòmic i de les pròpies universitats, que corresponen a un 76 % de totes les beques adjudicades.

Gràfic 13. Percentatge d’inserció laboral dels doctors segons branca de coneixement.

Font: AQU Catalunya

El 8è estudi sobre la *Inserció laboral dels doctors i doctores de les universitats catalanes* (AQU Catalunya) constata que si bé l'ocupació entre la població doctorada sempre ha estat molt elevada, segueix una tendència positiva des de l'any 2014. Alhora, s'observen poques diferències en l'ocupació entre els diferents àmbits de coneixement, ja que els valors oscil·len entre el 90 % a humanitats i el 98 % a enginyeries. Així mateix, es constata que el 56 % dels doctors i doctores enquestats fan funcions pròpies del seu nivell educatiu a la feina, mentre que el 44 % restant són persones doctorades sobrequalificades, és a dir, desenvolupen funcions de nivell inferior a les pròpies de doctor. Des de l'any 2014 aquest percentatge ha augmentat en els àmbits de ciències socials i ciències de la salut, i ha disminuït a la resta d'àmbits.

Taula 6. Doctorats industrials.

		2018	2019	2020	2021
Arts i humanitats	Nombre de programes de doctorat participants			1	3
	Directors/es de tesi participants			1	3
	Empreses participants			1	3
	Estudiants de doctorat industrial			1	3
Ciències	Nombre de programes de doctorat participants	15	19	18	21
	Directors/es de tesi participants	22	20	23	28
	Empreses participants	22	19	19	25
	Estudiants de doctorat industrial	24	22	26	30
Ciències de la salut	Nombre de programes de doctorat participants	11	14	17	14
	Directors/es de tesi participants	14	21	21	21
	Empreses participants	9	17	20	15
	Estudiants de doctorat industrial	13	22	21	19
Ciències socials jurídiques	Nombre de programes de doctorat participants	10	8	8	8
	Directors/es de tesi participants	12	8	10	11
	Empreses participants	13	8	10	11
	Estudiants de doctorat industrial	13	8	10	11
Enginyeria i arquitectura	Nombre de programes de doctorat participants	29	18	21	18
	Directors/es de tesi participants	43	32	35	31
	Empreses participants	35	21	30	30
	Estudiants de doctorat industrial	40	31	34	32
TOTAL	Nombre de programes de doctorat participants	65	59	65	64
	Directors/es de tesi participants	91	81	90	94
	Empreses participants	79	65	80	84
	Estudiants de doctorat industrial	90	83	92	95

Font: UNEIX

Els doctorats industrials són programes orientats a enfortir els vincles entre la universitat i l'empresa. En aquests 4 anys han participat un total de 253 programes de doctorat, en els quals han participat 308 empreses i 360 estudiants. Aquesta participació s'ha mantingut estable durant els quatre anys de l'informe.

1.5. Finançament de la docència.

Beques i ajuts

Els darrers dos anys el finançament públic a les universitats públiques catalanes ha recuperat el nivell que tenia abans de la crisi i les consegüents retallades de l'any 2011 i posteriors. Tot i recuperar el nivell de finançament de les universitats públiques catalanes i el finançament ordinari addicional, per a les universitats continua suposant un esforç considerable mantenir els resultats, la posició i la qualitat en la prestació d'un servei públic estratègic per al país.

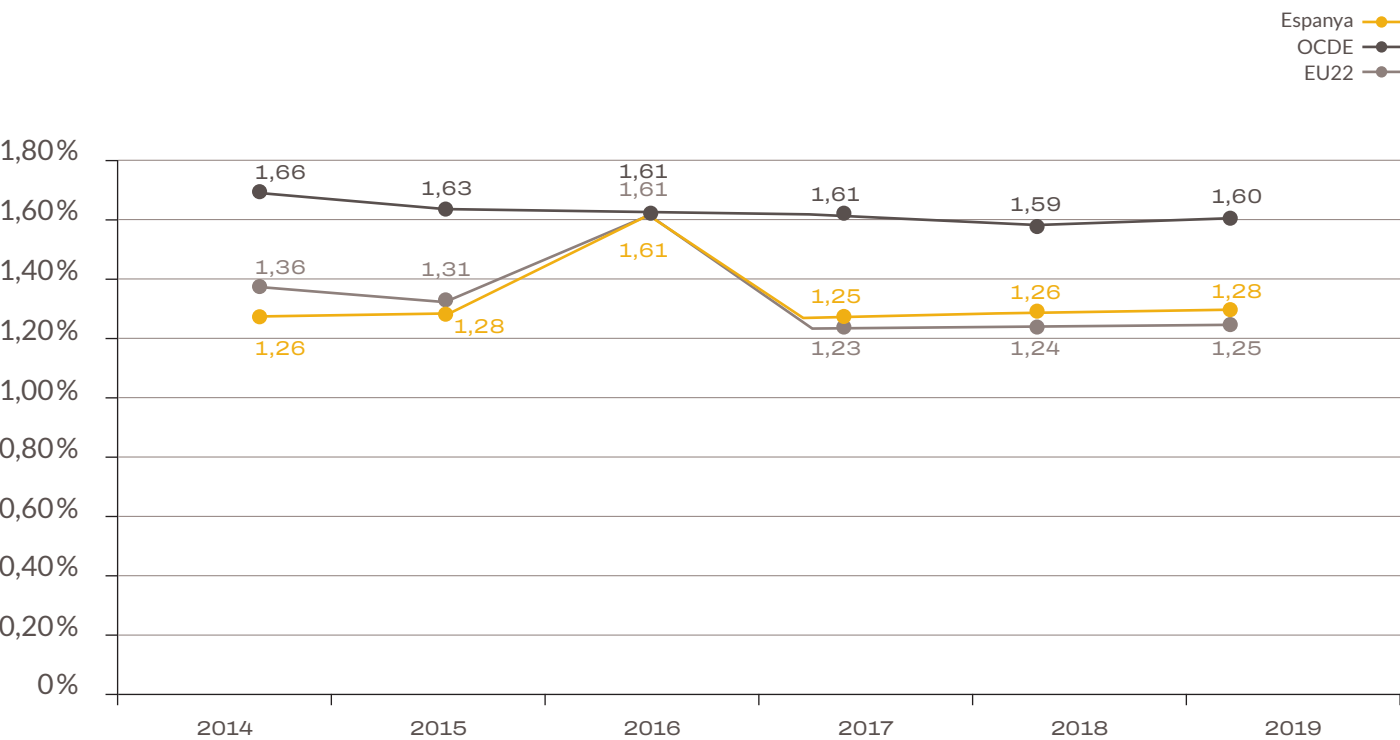
L'increment del finançament va destinat en gran manera a compensar la disminució dels ingressos que reben les universitats en concepte de matrícula dels seus estudiants. El curs 2020-2021 es va començar a aplicar la rebaixa del 30 % en el preu de la matrícula dels graus i posteriorment s'ha aplicat la rebaixa també als estudis de màster.

Un altre aspecte important que fa que l'increment de finançament no reverteixi com es voldria en millores en personal, inversió en docència i en infraestructures en les universitats, és que el major finançament rebut correspon als increments salarials compromesos i als que les universitats han de fer front.

La reducció del preu de les matrícules ha canviat els criteris i les xifres de concessió de les beques d'equitat de la Generalitat de Catalunya. Les exempcions de preus públics de beques s'han incrementat considerablement per l'ampliació dels supòsits que donen dret a l'exempció, en canvi, les beques d'equitat s'han reduït en incrementar el llindar necessari per accedir-hi.

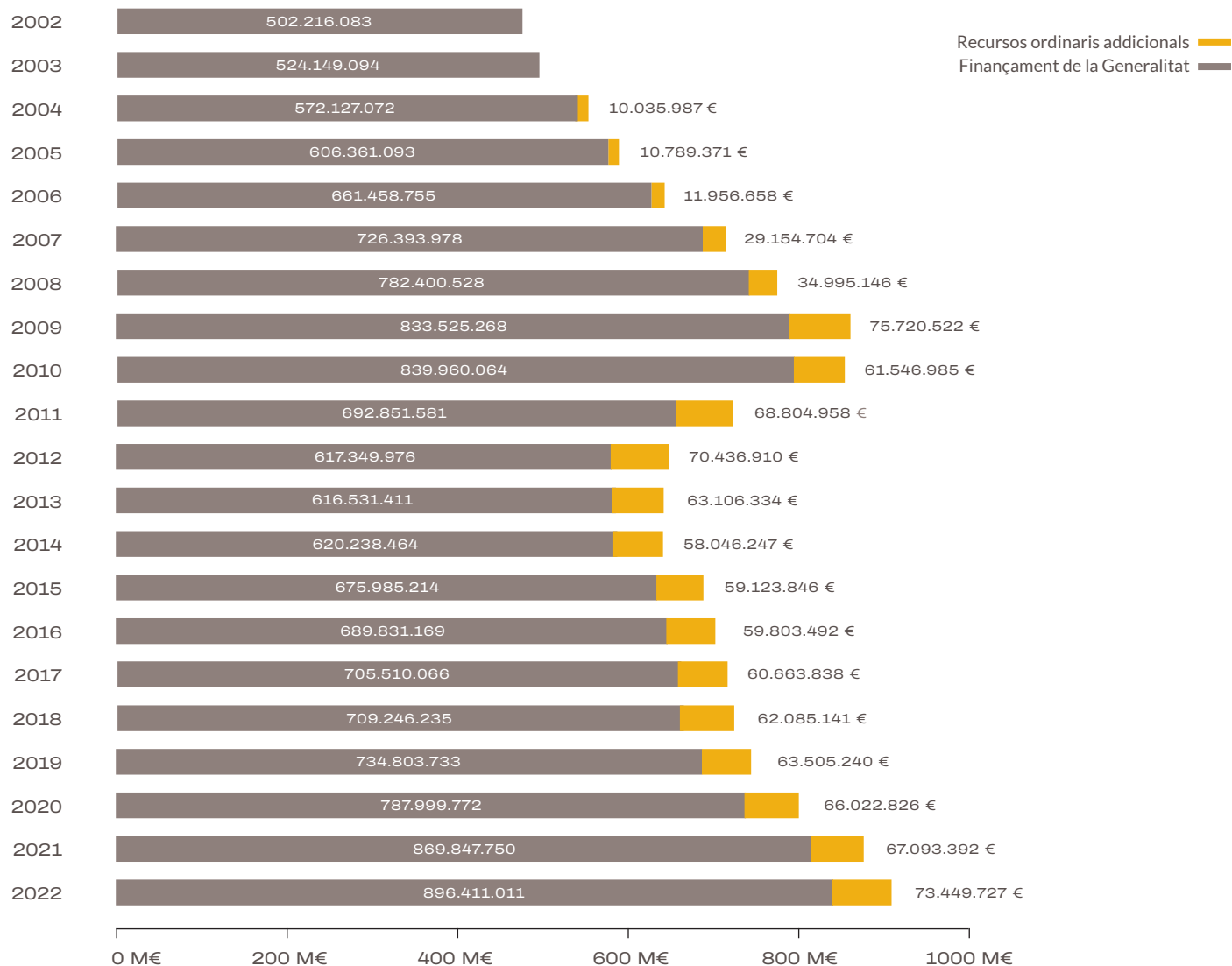
Les dades ens continuen mostrant que els estudiants de les universitats públiques catalanes reben proporcionalment menys beques del Ministeri d'Educació que les que reben els estudiants de la resta de l'Estat Espanyol.

Gràfic 14. Evolució de la despesa en institucions d'educació superior en termes de percentatge del PIB.

Font: Education at a Glance 2022: OECD indicators, OECD

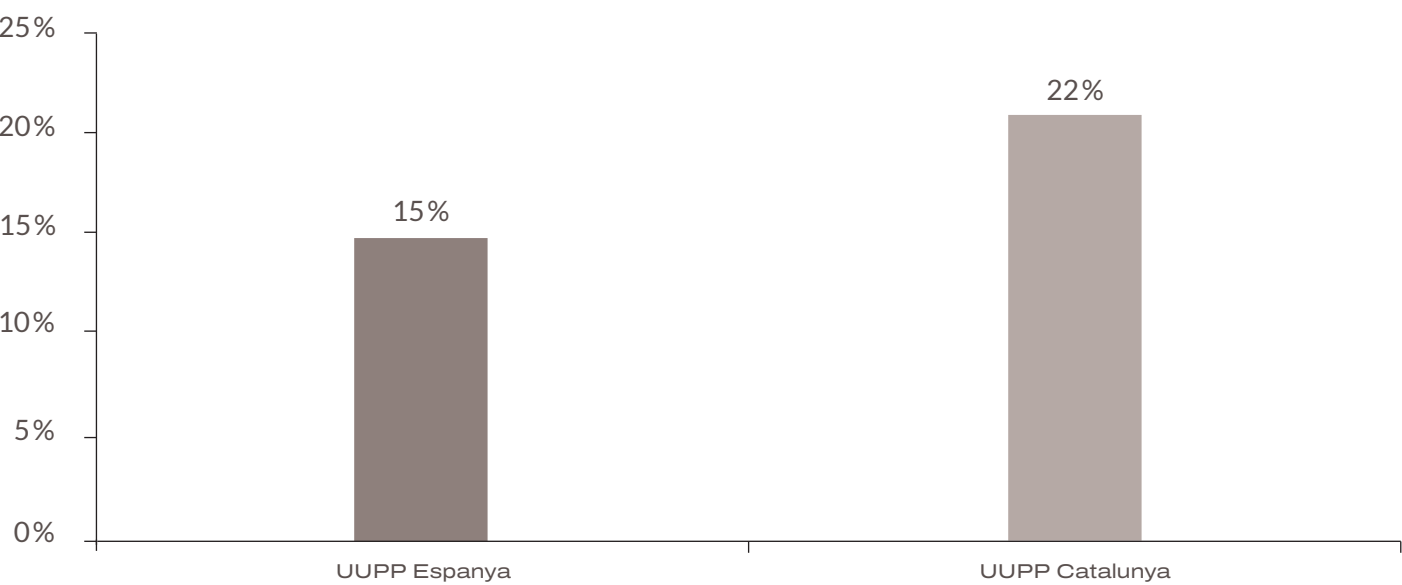
Espanya continua sent un dels països on la inversió (pública i privada) en institucions d'educació superior és més baixa, 1,3 % del PIB, només superada negativament per Irlanda 0,83 %, Itàlia 0,90 %, Portugal 1,15 % i Polònia 1,26 %. La inversió a Espanya se situa per sota de la mitjana de l'OCDE (1,6 %).

Gràfic 15. Evolució del finançament públic de les universitats públiques catalanes.

Font: Departament de Recerca i Universitats de la Generalitat de Catalunya

En els darrers dos anys, el model de finançament de la Generalitat a les universitats públiques catalanes mostra un increment. S'ha recuperat el nivell d'abans de la crisi i se situa a l'altura del 2009.

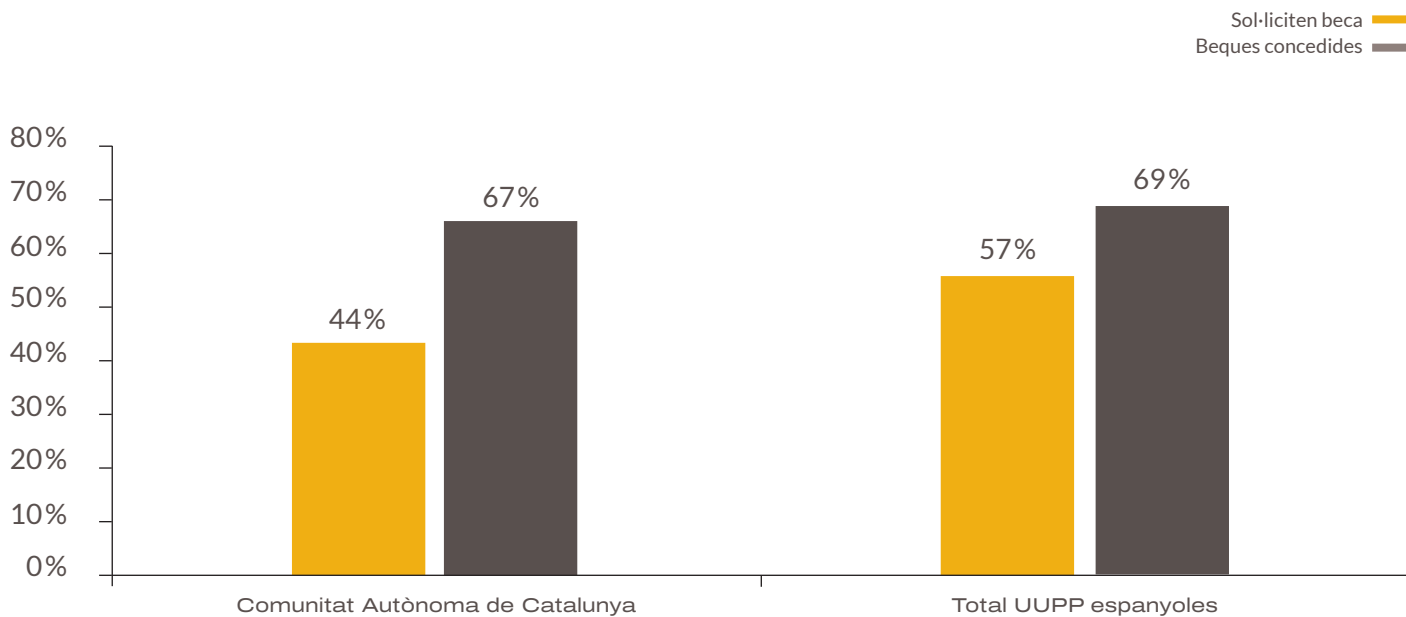
Gràfic 16. Relació entre els ingressos de matrícula i les transferències de la comunitat autònoma. Curs 2019-2020.

Font: Hernández Armenteros, J., Pérez García, J. A., Furió Párraga, B., Hernández Chica, J., & Salinas González, L. (2023). La universidad española en cifras, 2019/2020.

A Catalunya, l'esforç de les famílies en el finançament dels estudis universitaris continua sent més alt que a Espanya: a Catalunya, el 22 % dels ingressos procedeixen de la matrícula: a Espanya, el 15 %.

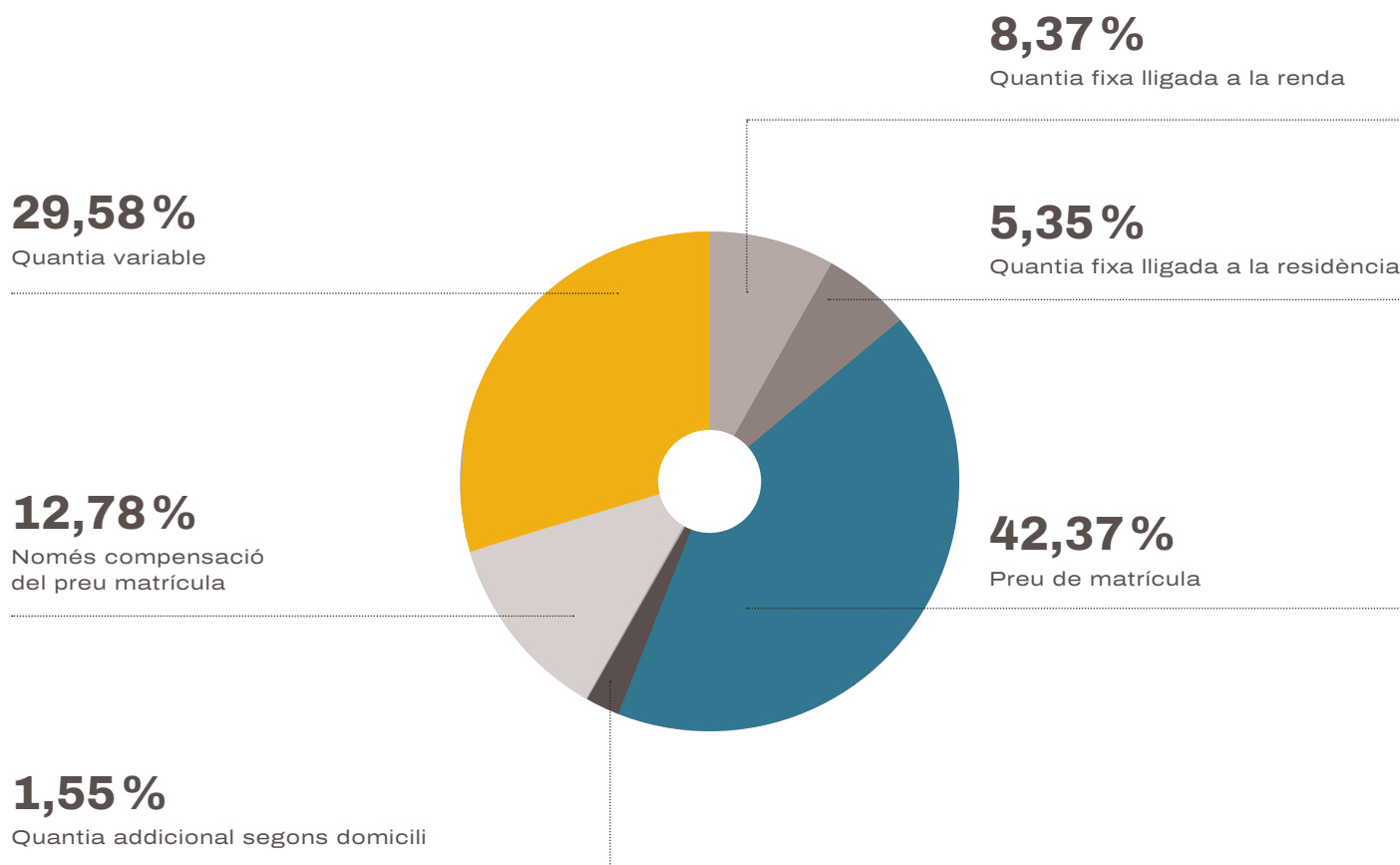
Gràfic 17a. Ajuts a l'estudi del Ministeri d'Educació. Alumnes que sol·liciten ajuts a l'estudi i ajuts concedits. Estudis de grau. Curs 2019-2020.

Font: Hernández Armenteros, J., Pérez García, J. A., Furió Párraga, B., Hernández Chica, J., & Salinas González, L. (2023). La universidad española en cifras, 2019/2020.

El curs 2019-2020, el 44 % dels estudiants catalans matriculats va sol·licitar ajut al Ministeri d'Educació; d'aquests, el 67 % va obtenir algun tipus d'ajut. A Espanya van sol·licitar ajut el 57 % dels estudiants matriculats i el van aconseguir el 69 %.

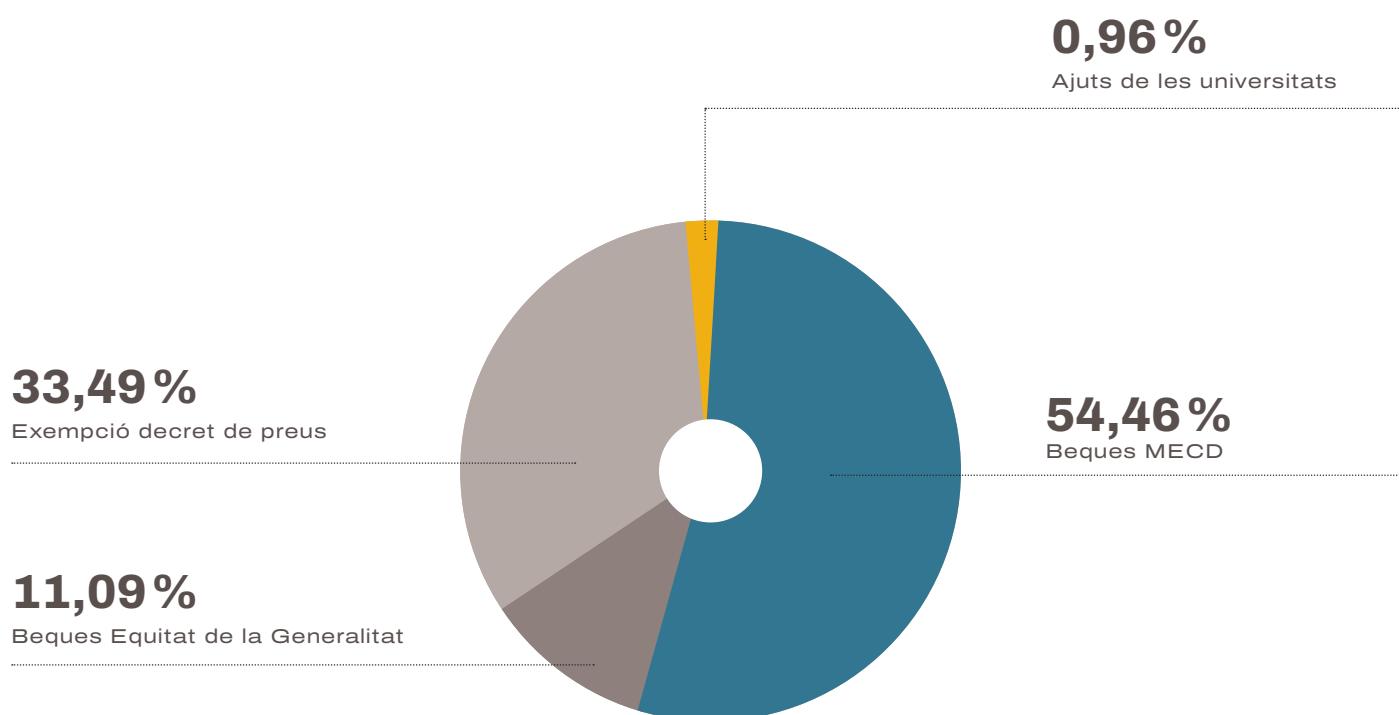
Gràfic 17b. Ajuts a l'estudi del Ministeri d'Educació. Tipologia dels ajuts concedits. Estudis de grau. Curs 2019-2020.

Font: Hernández Armenteros, J., Pérez García, J. A., Furió Párraga, B., Hernández Chica, J., & Salinas González, L. (2023). La universidad española en cifras, 2019/2020.

El curs 2019-2020, el 42 % dels imports concedits per beca del ME corresponen a ajuts per preu de matrícula, mentre que l'import per residència representa només un 5 %.

Gràfic 18. Impacte de la política de preus i beques en graus del sistema universitari públic català 2021-2022.

Font: UNEIX

El curs 2021-2022 quasi el 55 % dels estudiants catalans van obtenir una beca del MEC, l'11 % una beca Equitat de la Generalitat, el 33 % alguna exempció de les que inclou el decret de preus i tan sols l'1 % ajuts de les universitats.

2

El procés formatiu: metodologies i innovació docent

2.1. Qualitat de l'oferta formativa

El sistema universitari català és un punt de referència en termes d'excel·lència, tant a escala nacional com internacional. L'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya), que avalua, acredita i certifica la qualitat en l'àmbit de les institucions d'educació superior a Catalunya, és una peça fonamental per a la promoció i avaluació de la qualitat dins d'aquest sistema.

La intensa dedicació de les universitats per desplegar el Marc per a la verificació, el seguiment, la modificació i l'acreditació de les titulacions universitàries, ha portat a la majoria dels programes de grau i postgrau oferts pel sistema universitari públic català a superar amb èxit els rigorosos processos d'acreditació realitzats per AQU Catalunya. Aquests processos certifiquen que les titulacions de les universitats catalanes compleixen satisfactòriament amb els exigents estàndards de qualitat europeus, així com amb els criteris de qualitat docent que s'avaluen seguint directrius reconegudes internacionalment.

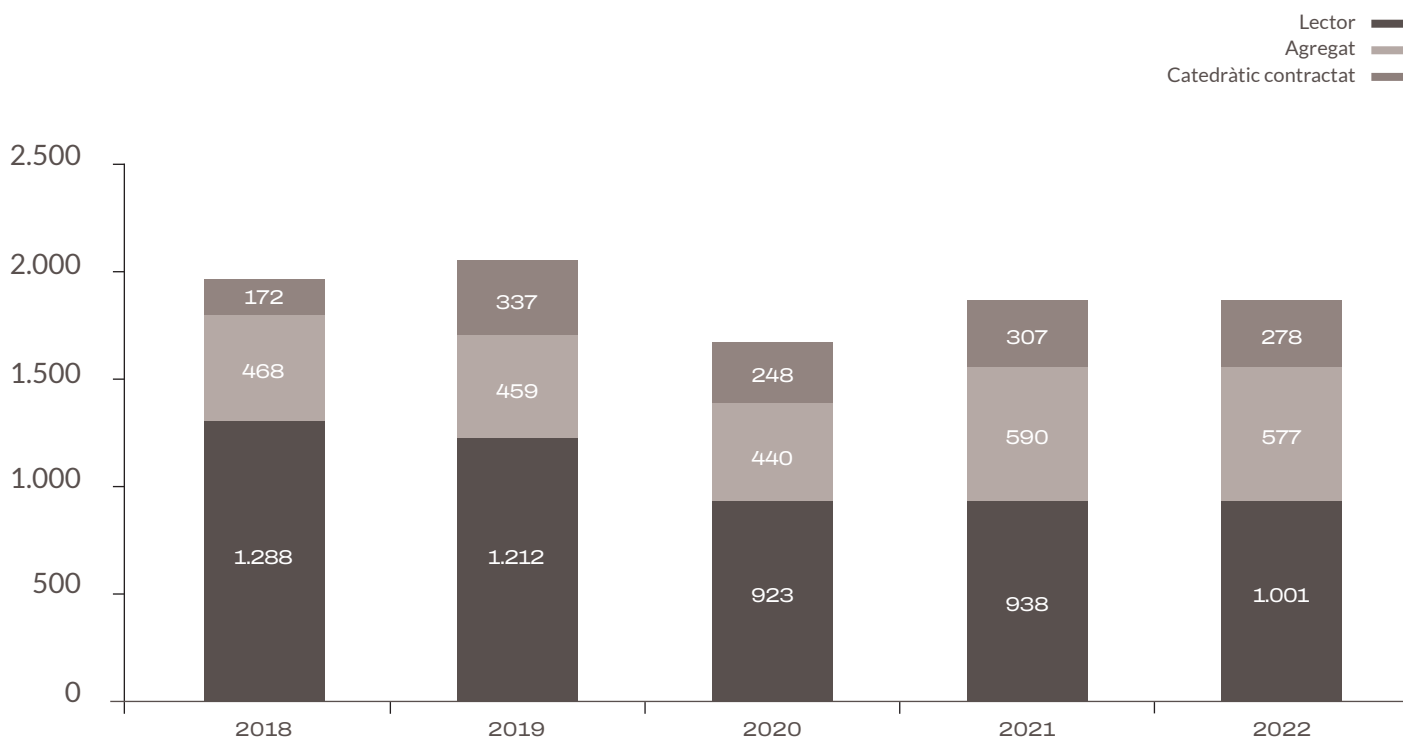
El sistema actual de certificació de la qualitat es basa en proves i evidències que es publiquen seguint criteris de transparència envers la societat. Això inclou la publicació de dades sobre el rendiment de les universitats, informes d'avaluació d'accés públic, així com els resultats dels processos d'acreditació, entre altres elements.

En els darrers anys, el model s'ha dirigit cap a l'obtenció de l'autoacreditació per part de les universitats; en aquest sentit, les institucions acadèmiques catalanes han estat treballant intensament per certificar la implementació de sistemes de garantia, cosa que els està permetent assolir l'estatus de centres acreditats institucionalment.

Aquesta acreditació institucional de centres és un procés d'avaluació i reconeixement de la qualitat on es

revisen diversos aspectes com la qualitat de la docència, la recerca i la gestió acadèmica per garantir una educació de qualitat i promoure la millora contínua. Una vegada superat amb èxit el procés d'acreditació, s'atorga un reconeixement oficial que demostra la seva qualitat i capacitat per oferir una educació de primer nivell, i així s'evita la necessitat d'avaluar els títols cada sis anys.

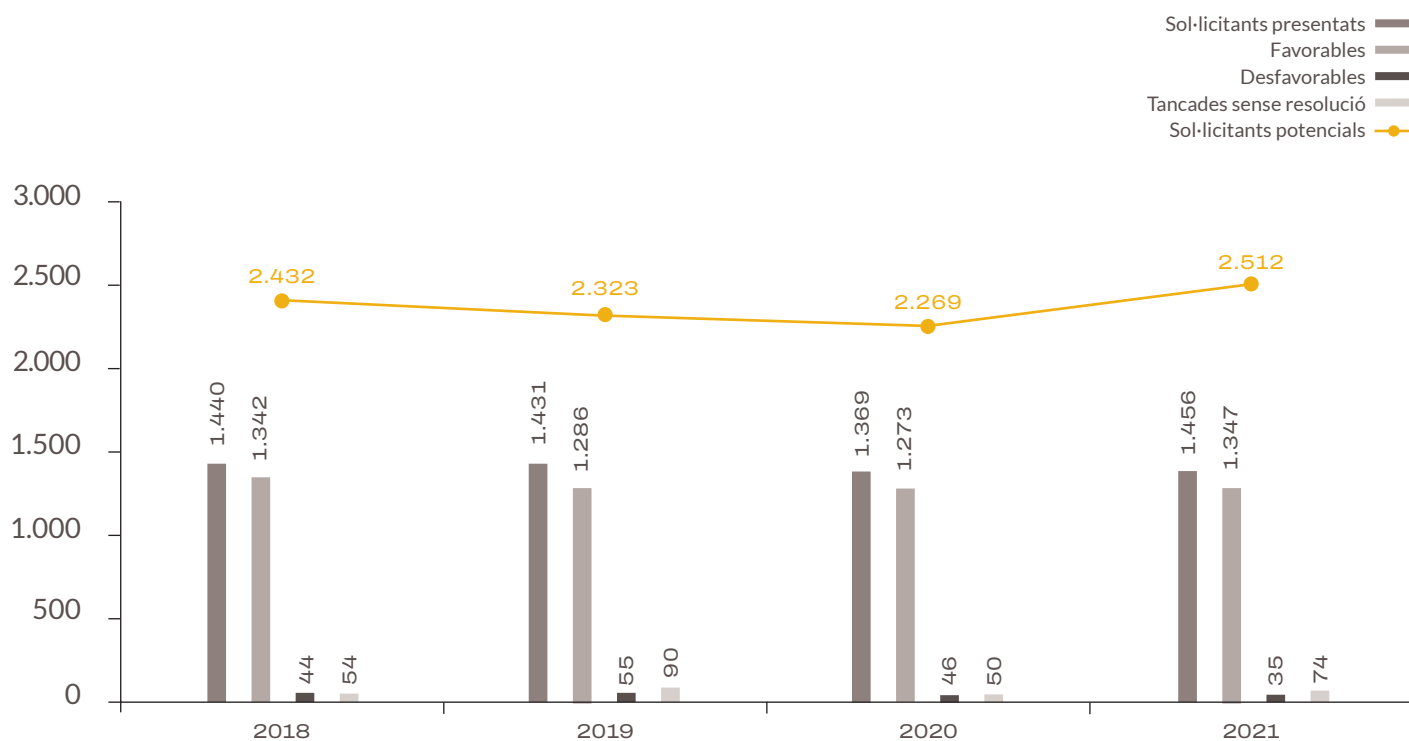
Gràfic 19. Avaluacions prèvies a la selecció de PDI contractat per a les funcions de lector, agregat i catedràtic contractat.

Font: AQU Catalunya

Nota: Nombre d'avaluacions realitzades.

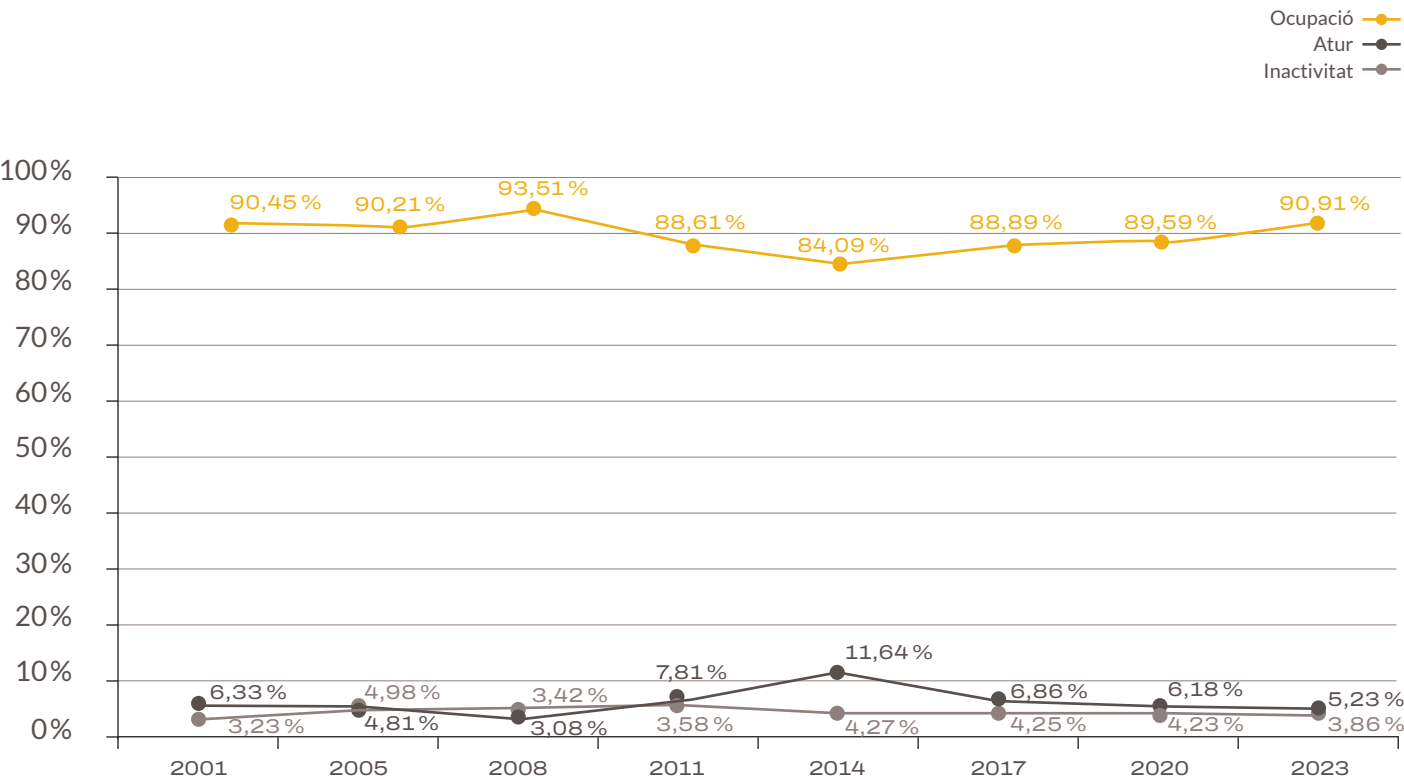
L'avaluació de lectors, agregats i catedràtics contractats va créixer fins a l'any 2020, quan va patir una davallada per l'efecte de la pandèmia. Els anys 2021 i 2022 es recupera tot i no arribar als nivells de l'any 2019.

Gràfic 20. Trams de docència.

Font: AQU Catalunya

Les sol·licituds de mèrits de docència disminueixen fins a l'any 2020. El 2021 incrementen de manera significativa, i superen clarament els valors dels anys previs.

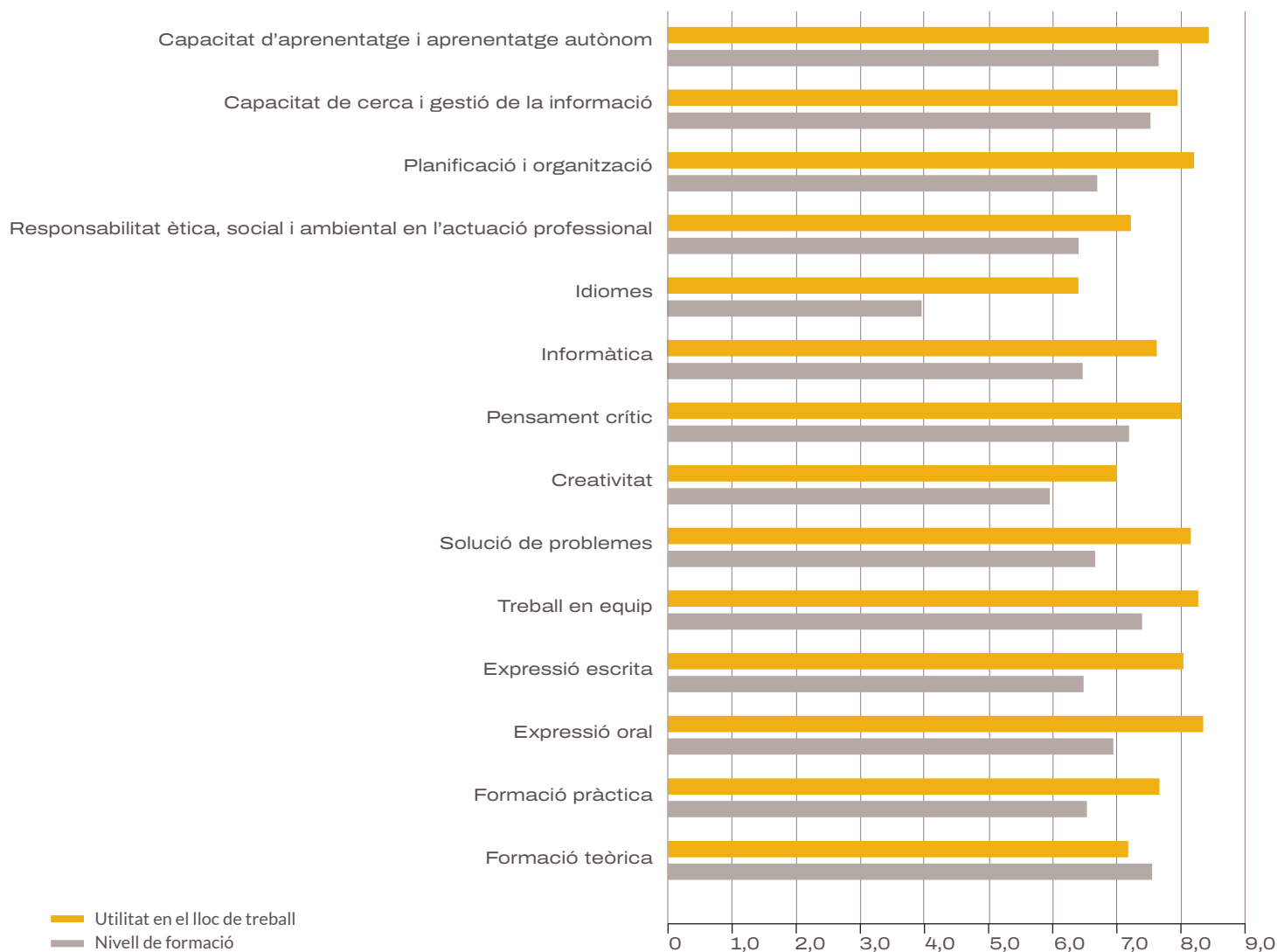
Gràfic 21. Inserció laboral dels estudiants de grau, màster i doctorat.

Font: AQU Catalunya

Nota: Només es consideren graus de les universitats públiques presencials. S'actualitza l'històric a les dades vigents. Dades no ponderades.

La inserció laboral dels estudiants de grau, màster i doctorat recupera valors superiors al 90 %, després de la davallada del 2014.

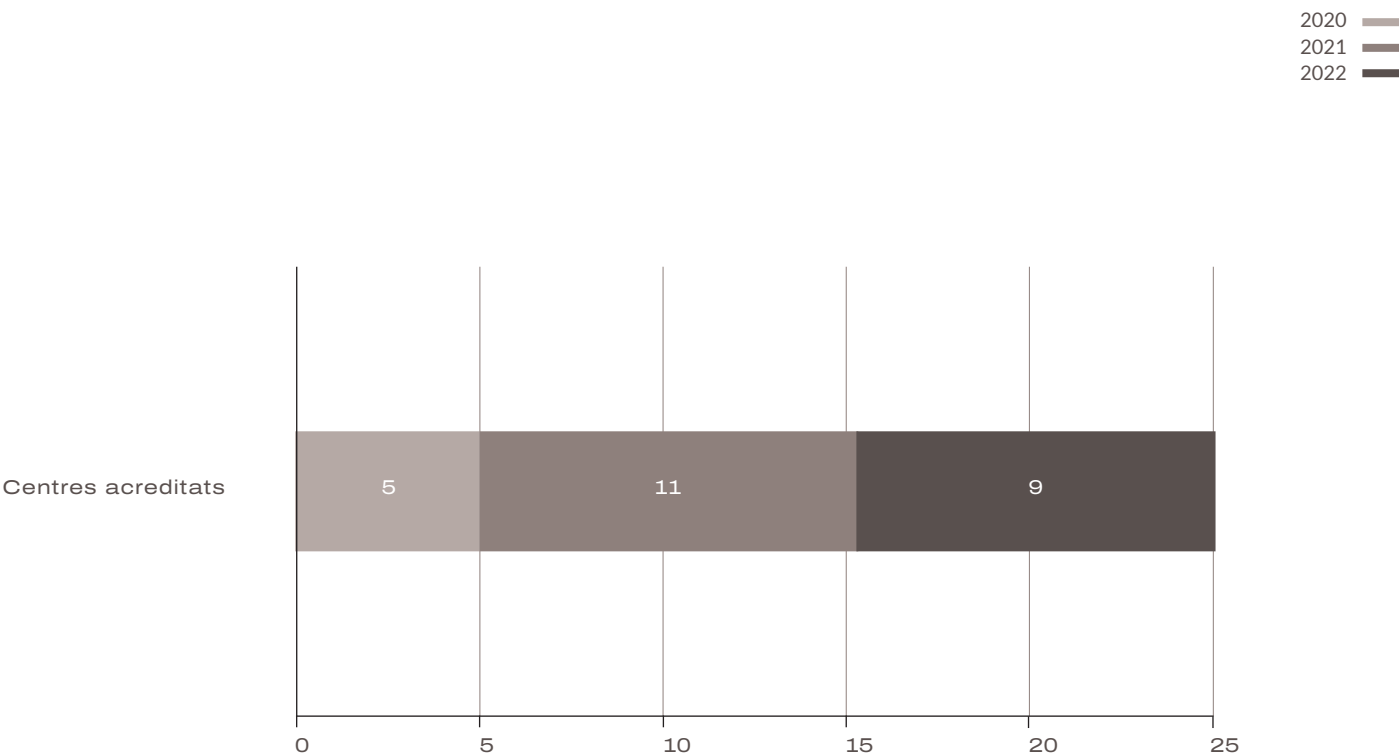
Gràfic 22. Nivell de formació i utilitat en el lloc de treball dels titulats recents.

Font: AQU Catalunya

Nota: Només es consideren graus de les universitats públiques presencials. Dades no ponderades.

La major part de titulats recents valoren positivament la formació rebuda i l'adequació al lloc de treball.

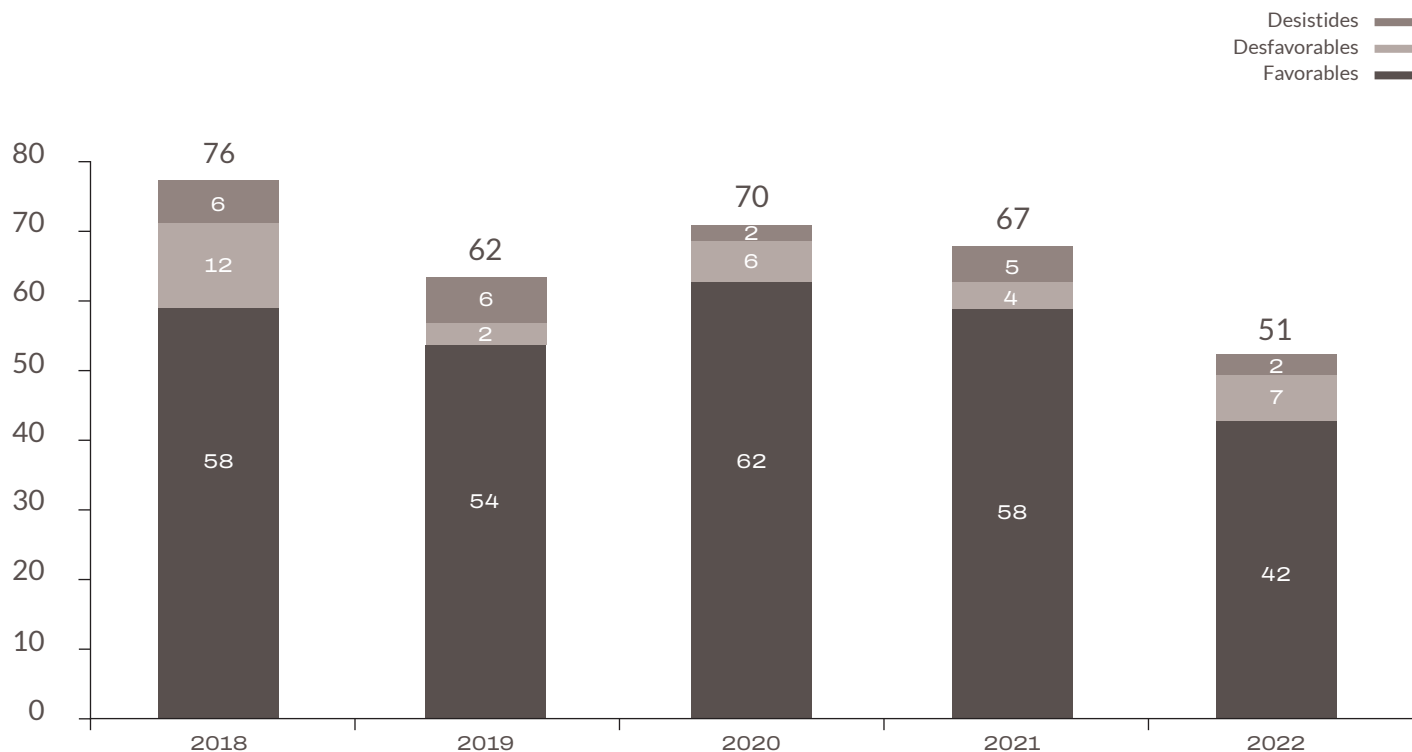
Gràfic 23. Centres acreditats institucionalment.

Font: AQU Catalunya

Nota: La UOC es compta com un centre únic.

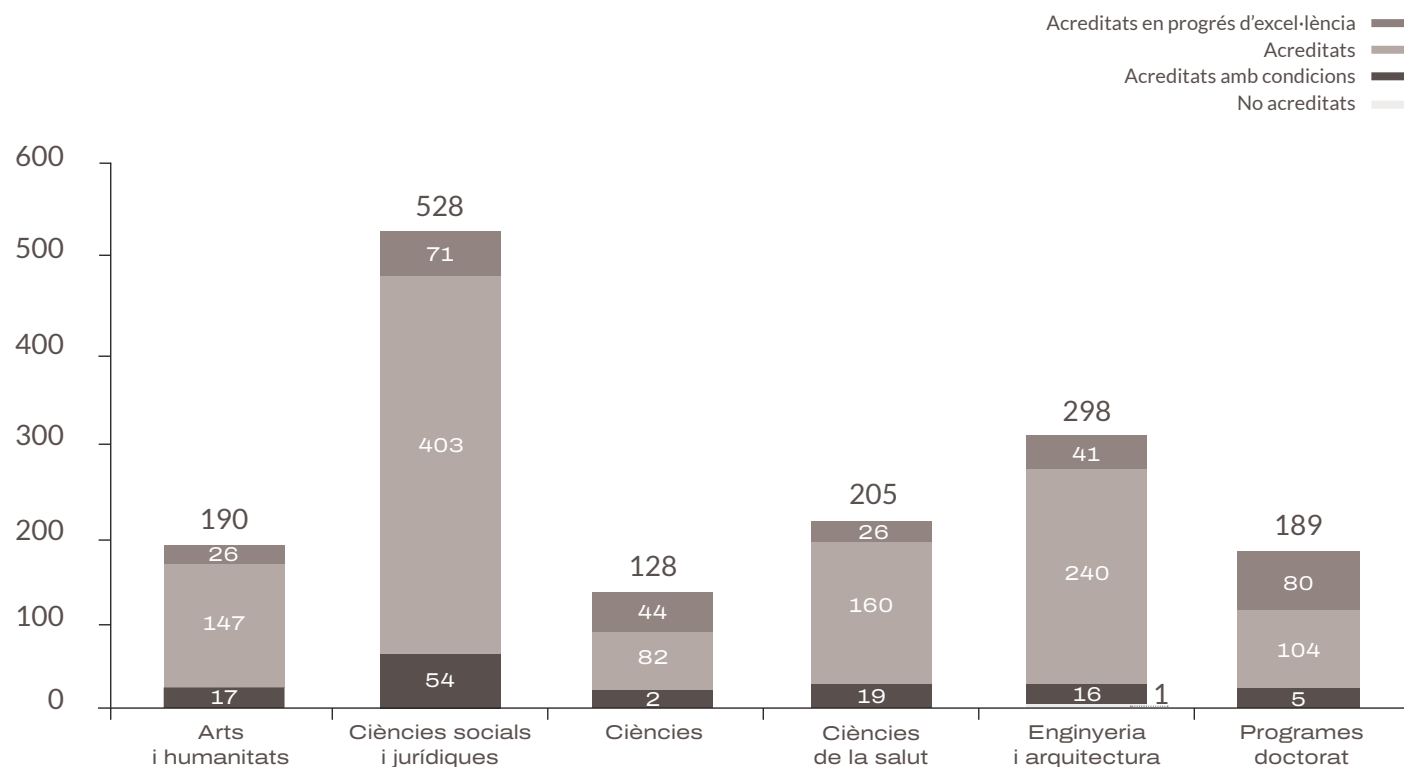
Les universitats catalanes estan treballant per obtenir l'acreditació institucional dels seus centres. Durant els anys 2020, 2021 i 2022, un total de 25 centres van aconseguir aquest estatus que atorga l'Agència de Qualitat Universitària per un període de 5 anys.

Gràfic 24. Nombre de verificacions realitzades de grau, màster i doctorat.

Font: AQU Catalunya

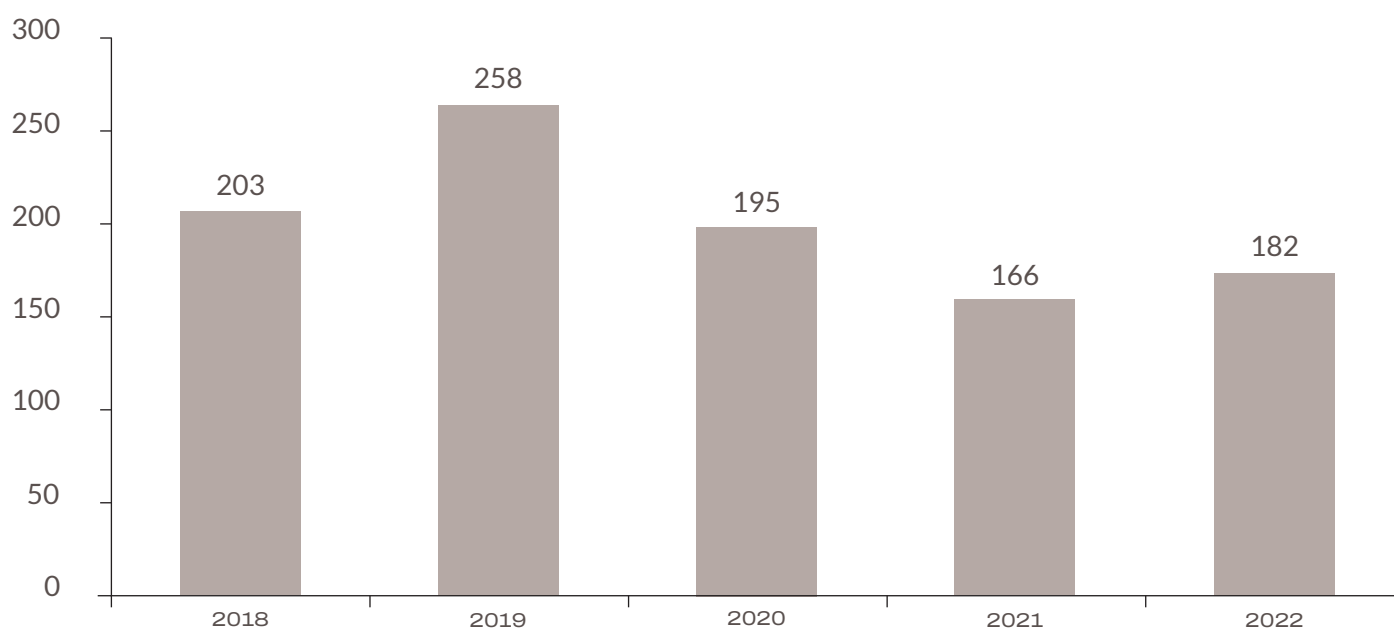
El nombre de verificacions dels anys 2020 i 2021 repunten sense arribar a nivells de 2018, però l'any 2022 continua amb la tendència a la baixa.

Gràfic 25. Nombre d'acreditacions dels estudis de grau, màster i doctorat.

Font: AQU Catalunya

Durant el període 2018-2022 s'han acreditat totes les titulacions, el 19 % en progrés d'excel·lència. La branca de ciències destaca amb un 34 % de les titulacions en progrés d'excel·lència. La branca amb un volum més gran de titulacions, en nombres absoluts, és la de ciències socials i jurídiques.

Gràfic 26. Nombre de modificacions dels estudis de grau, màster i doctorat.

Font: AQU Catalunya

El nombre de modificacions és molt variable d'any en any, ja que poden ser fruit dels processos d'acreditació, però també generades per la revisió i reflexió dels equips responsables de les titulacions.

2.2. Mobilitat i dimensió internacional

Les universitats públiques catalanes tenen vocació d'incorporar la dimensió internacional a totes les activitats de la institució, sense oblidar el seu alt compromís amb l'entorn territorial i social. En aquest sentit, la iniciativa Universitats Europees, amb cinc consorcis a Catalunya amb participació d'universitats públiques, juntament amb la pertinença de les universitats a xarxes i aliances internacionals reflecteixen la voluntat de ser cada vegada més presents en l'àmbit internacional.

La mobilitat dels estudiants és una peça clau en la internacionalització de les universitats. L'ampli ventall de països d'origen dels estudiants que completen la seva formació en una universitat pública catalana, així com de convenis internacionals, és un reflex de l'obertura del sistema al món i de la gran diversitat cultural present a les nostres institucions. Històricament, les universitats públiques catalanes han estat una destinació atractiva i de prestigi, amb un nivell acadèmic comparable a les d'altres països de l'entorn. Per aquest motiu, el nombre d'estudiants de mobilitat internacional de grau, màster i doctorat que decideixen fer una estada a les universitats catalanes ha anat augmentant al llarg dels anys.

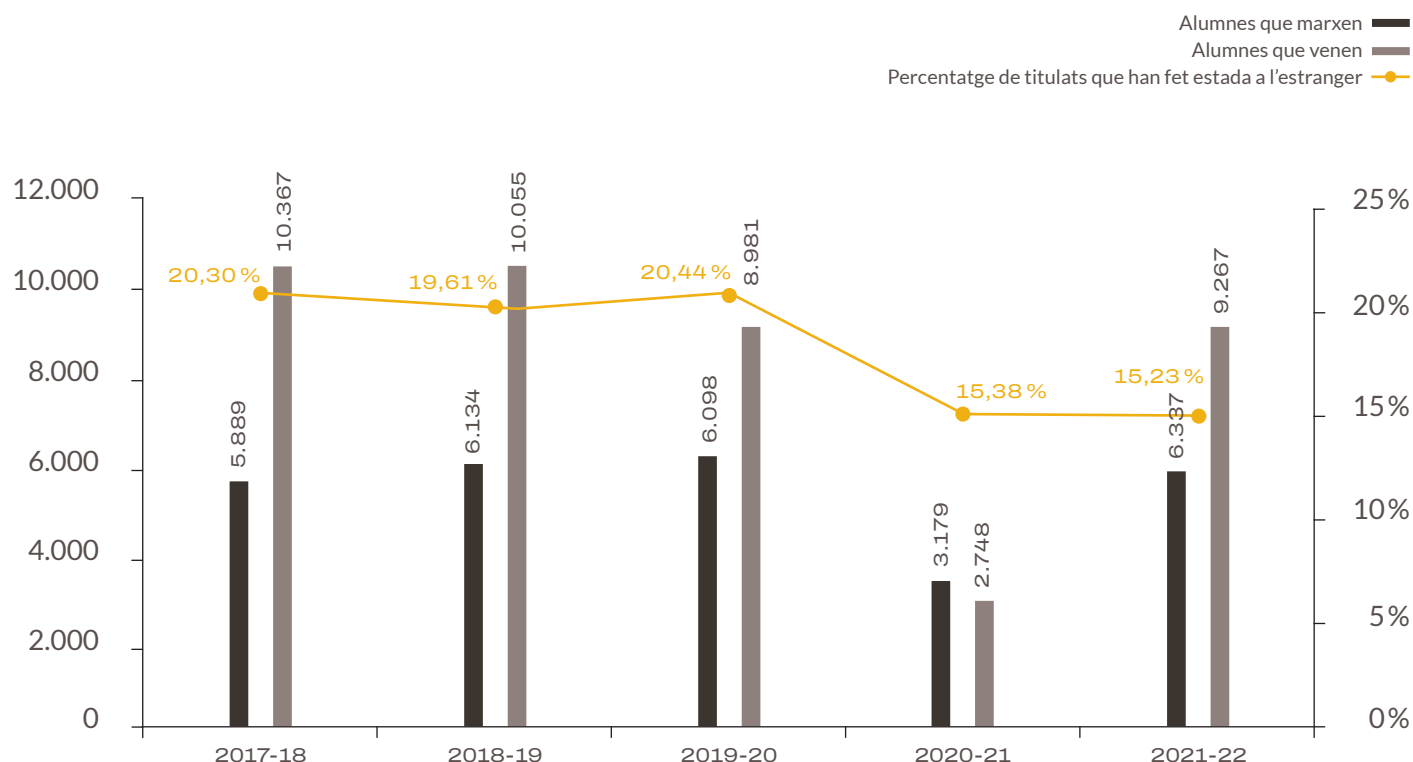
La pandèmia de la COVID-19, que va produir restriccions i canvis profunds en els hàbits socials, ha tingut efectes importants en la mobilitat universitària, tant d'entrada com de sortida i en tots els nivells d'estudis, tot i que la seva repercussió no ha estat homogènia.

D'una banda, el nombre d'estudiants de grau de Catalunya que han marxat a fer estades de mobilitat internacional durant el període comprès en l'informe ha augmentat un 8 %. Durant els cursos 2019-20 i 2020-21 s'ha experimentat una reducció moderada de les mobilitats sortints, directament imputable a la pandèmia, que s'ha recuperat l'any següent. Un dels efectes d'aquesta reducció ha estat que el percentatge

de persones titulades de grau que han fet una estada a l'estranger no arribi al 20 % l'any 2021-22, fita en consonància amb l'objectiu europeu, que s'havia assolit des de l'any 2017-18.

De l'altra banda, el nombre d'estudiants que ha vingut a fer estades de mobilitat internacional a Catalunya durant el període comprès en l'informe ha disminuït notablement en els estudis de grau. Durant el curs 2020-21 s'ha experimentat una reducció dràstica de les mobilitats entrants en els estudis de grau, directament imputable a la COVID-19, que s'han recuperat l'any següent. Cal destacar també que en els estudis de grau per primera vegada s'ha invertit la tendència, i han marxat més persones a fer estades de mobilitat a l'estranger de les que han vingut a fer estades de mobilitat internacional a Catalunya.

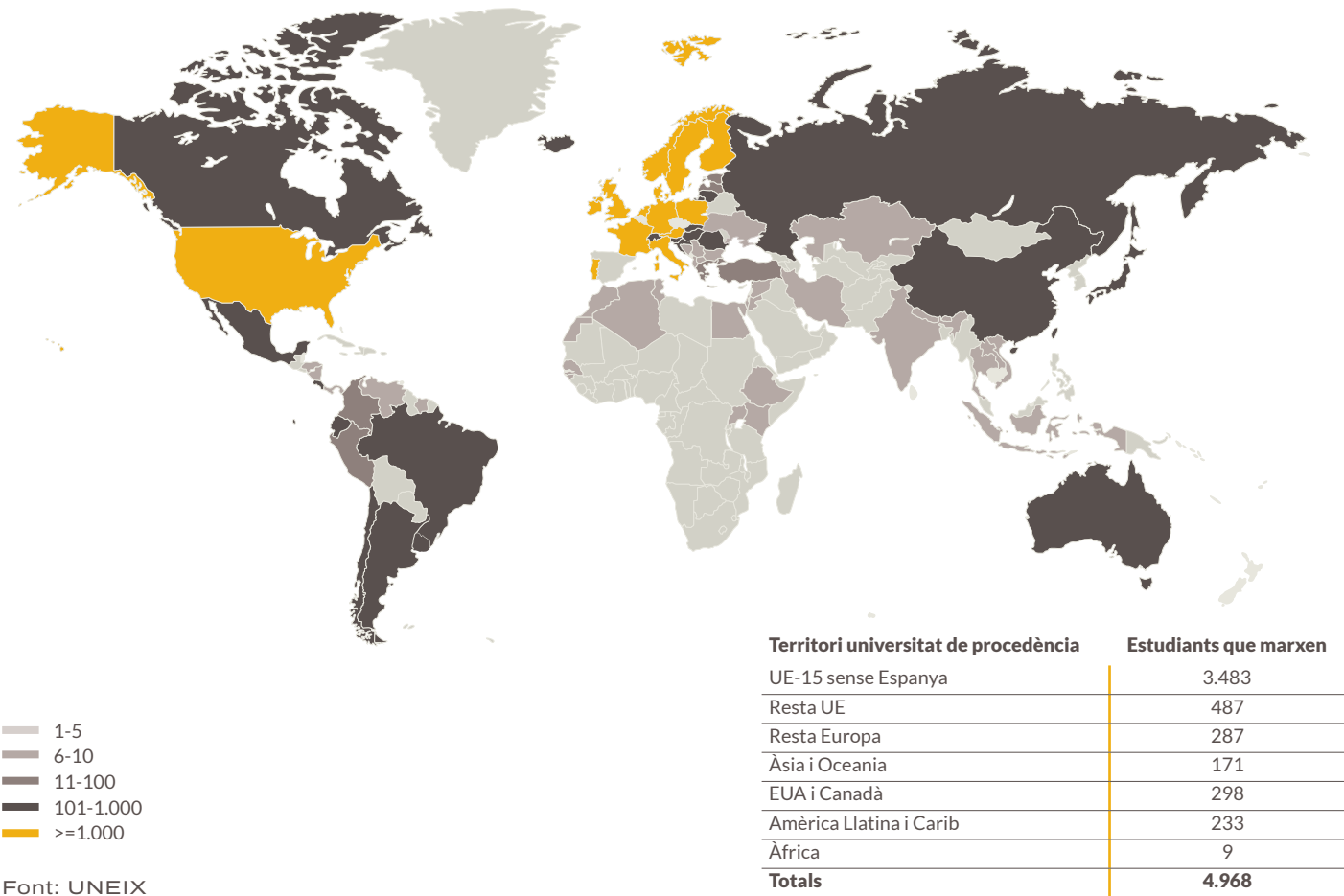
Finalment, encara no es pot identificar l'afectació del Brexit en la mobilitat dels estudiants, atès que l'any 2021-22 ha estat el primer que el Regne Unit s'ha exclòs de la Unió Europea.

Gràfic 27. Mobilitat internacional dels estudis de grau.

Font: UNEIX

El nombre d'estudiants de grau que ha vingut a fer estades de mobilitat internacional a Catalunya ha experimentat una davallada pràcticament d'un 10 % durant el període de l'informe. El curs 2021-2022 van venir a fer una estada de mobilitat internacional 9.267 persones, 1.100 menys que el curs 2017-2018. Durant el curs 2018-2019 ja es visualitzava una tendència decreixent, amb una reducció d'un 3 %, tot i que va ser el curs 2020-2021 que es va produir la reducció dràstica de gairebé un 73 % de les mobilitats entrants, directament imputable a la pandèmia de la COVID-19. Aquesta davallada no s'ha pogut revertir del tot. Contràriament, el nombre d'estudiants de Catalunya que marxen a fer estades de mobilitat internacional s'ha incrementat en un 8 % durant el període de l'informe, el curs 2021-2022 va ser de 6.337 persones, 448 persones més que el curs 2017-2018. El curs 2020-2021 es va produir una reducció important d'un 46 % de les mobilitats sortints, directament imputable a la pandèmia de la COVID-19. Finalment, el percentatge de titulats que han fet una estada a l'estranger, que havia assolit la fita del 20 % el curs 2017-2018, ha sofert una davallada d'un 5 % en els darrers dos cursos de l'informe, directament imputable als efectes de la COVID-19.

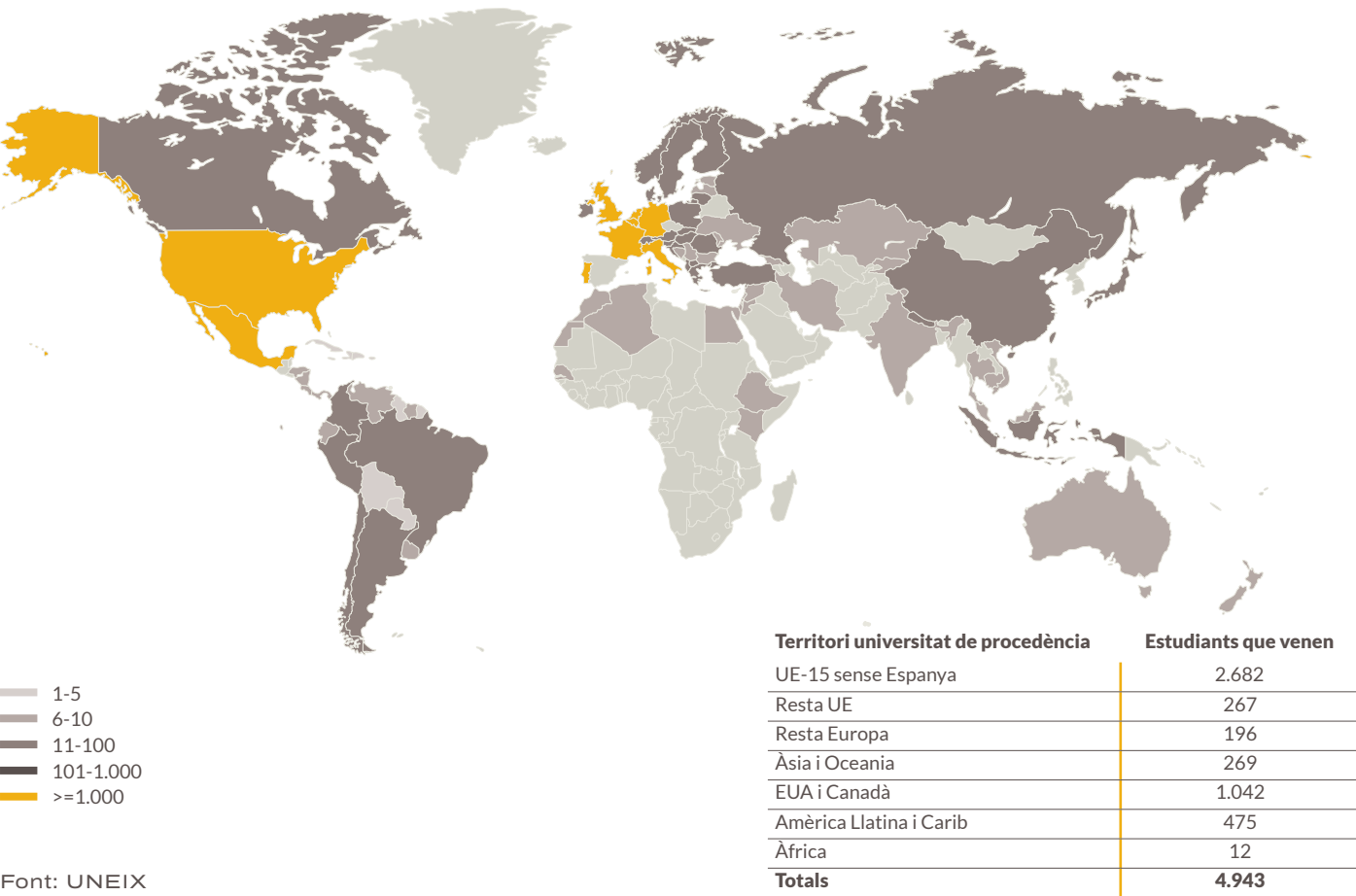
Mapa 4a. Destinació dels estudiants de mobilitat: estudiants que marxen. Curs 2021-2022.

Font: UNEIX

La major part de l'alumnat de Catalunya fa estades internacionals en països membres de la Unió Europea (UE). El curs acadèmic 2021-2022 un 80 % de l'alumnat català que ha fet una estada internacional s'ha quedat a la UE (sobretot a Itàlia i Alemanya). En segon lloc, hi ha els països de la resta d'Europa, amb un 5,8 %, seguit de l'Amèrica Llatina i Carib amb un 4,7 %, dels Estats Units d'Amèrica amb un 4,3 % i Àsia i Oceania amb un 3,4 %. Cal destacar també que durant el curs acadèmic 2020-2021, en ple període de pandèmia, la mobilitat es va concentrar als països de la UE, que va significar un 85 % de totes les mobilitats d'aquell curs. Finalment, també cal mencionar la davallada de les mobilitats a l'Amèrica Llatina, que van baixar des de la pandèmia i el curs 2021-2022 no s'ha recuperat.

Mapa 4b. Destinació dels estudiants de mobilitat: estudiants que venen. Curs 2021-2022.

Font: UNEIX

L'alumnat que ve a fer una estada a Catalunya prové majoritàriament de la Unió Europea, el curs acadèmic 2021-2022 ha significat un 60 % de l'alumnat total (sobretot d'Itàlia i d'Alemanya). En segon lloc, hi ha l'alumnat dels Estats Units d'Amèrica, que ha estat d'un 20,1 %, el de l'Amèrica Llatina i Carib, que ha estat d'un 9,6 %, mentre que el d'Àsia i Oceania, és d'un 5,4 %. L'alumnat de la resta d'Europa representa un 4 % i finalment, el de l'Àfrica, un 0,2 %. Cal destacar també que durant el curs acadèmic 2020-2021, en ple període de pandèmia, la mobilitat es va concentrar en alumnat de països de la UE, que va significar un 77 % de totes les mobilitats d'aquell curs. Finalment, també cal mencionar la davallada de l'alumnat xinès, que ha baixat significativament des de la pandèmia i el curs 2021-2022 no s'ha recuperat, igual que l'alumnat de l'Amèrica Llatina.

Taula 7. Participació de les universitats en xarxes internacionals i aliances europees, projectes KA2, KA3 i programes Erasmus KA1.

	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22
Xarxes i aliances europees	75	71	69	69	72
Xarxes Europees	39	36	35	35	37
Universitats Europees	4	4	5	5	5
Programes Erasmus	30	28	30	29	34
Projectes KA2	50	73	119	149	138
Projectes KA3	7	3	9	9	5
Altres projectes	44	48	6	1	2

Font: UUPP

Nota: Es comptabilitzen participacions, no xarxes, projectes o programes diferents.

La participació de les universitats en xarxes internacionals i aliances europees així com els programes Erasmus, Accions KA1 i KA3, s’ha mantingut força estable durant el període comprès en l’informe. És rellevant destacar l’increment d’una iniciativa dins el programa Universitats Europees de la Unió Europea durant aquest període, el curs 2021-2022 Catalunya ja compta amb 5 consorcis amb participació d’universitats públiques; o l’augment dels projectes de cooperació entre organitzacions i institucions del programa Erasmus, Acció KA2, que pràcticament s’han triplicat, i arriben als 138 projectes el curs 2021-2022.

2.3. Rendiment

El rendiment acadèmic dels estudiants de grau i màster en el període del curs 2017-2018 al curs 2021-2022 manté els valors assolits amb la implantació de l'Espai Europeu d'Educació Superior. La mitjana de la taxa de rendiment en estudis de grau és del 84 % i en els de màster universitari del 92 %.

En el període analitzat hi ha tres cursos afectats per les restriccions i adaptacions que ha suposat la pandèmia, en els quals la proporció de crèdits aprovats augmenta tres punts percentuals en grau per al curs 2019-20 (86 %) i de dos punts en el 2020-2021 (85 %) respecte als cursos previs de la pandèmia (83 %). En el curs 2021-22 la taxa de rendiment recupera ja els valors d'abans de la pandèmia.

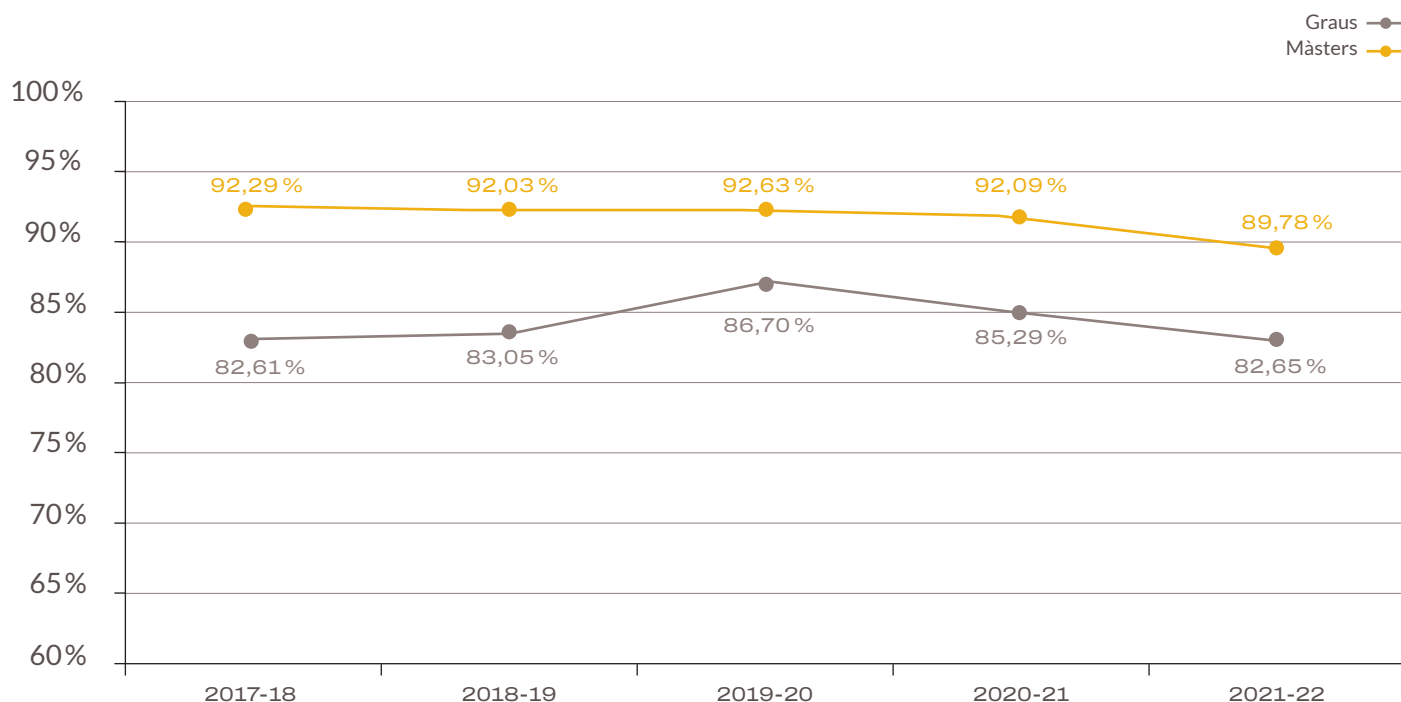
Segons sexe, les dones presenten una taxa de rendiment superior a les dels homes tant en grau (85 % dones - 78 % homes) com en màsters (91 % dones - 88 % homes). Mentre que segons la branca de coneixement, la taxa de rendiment més elevada és la de ciències de la salut, ciències i ciències socials, i la més baixa és la d'arts i humanitats, i enginyeria i arquitectura.

Les xifres de titulats se situen entorn als 25.000 titulats de grau i superen el llindar dels 16.000 titulats de màster universitari. Tal com succeeix en l'indicador de rendiment, en els cursos coincidents amb la pandèmia es palesa un increment de la xifra de titulats. Segons sexes, les dones suposen un 60 % dels titulats de grau i màster universitari i, per branca de coneixement, les ciències socials és la que aporta més titulats tant d'estudis de grau (45 % del total) com en màsters universitaris (48 %). A continuació, es troba la de ciències de la salut i enginyeria i arquitectura.

Un 53 % de la població de 30 a 34 anys de Catalunya té estudis de nivell superior, percentatge que se situa per sobre de la mitjana estatal (47 %) i d'Europa (42 %).

Les dones (55 %) registren un percentatge superior al dels homes (51 %).

La taxa d'abandonament a primer curs de les titulacions de grau es manté estable al voltant del 9 %, amb una lleugera baixada els cursos afectats per la pandèmia. El canvi d'estudi se situa entorn el 8 %. Per sexe, les dones tendeixen a abandonar menys (entorn el 8 %) que els homes (entorn l'11,5 %). En màsters universitaris, la taxa d'abandonament a primer curs es manté al voltant del 8 %, sent de l'entorn del 6,5 % en dones i 10 % en homes.

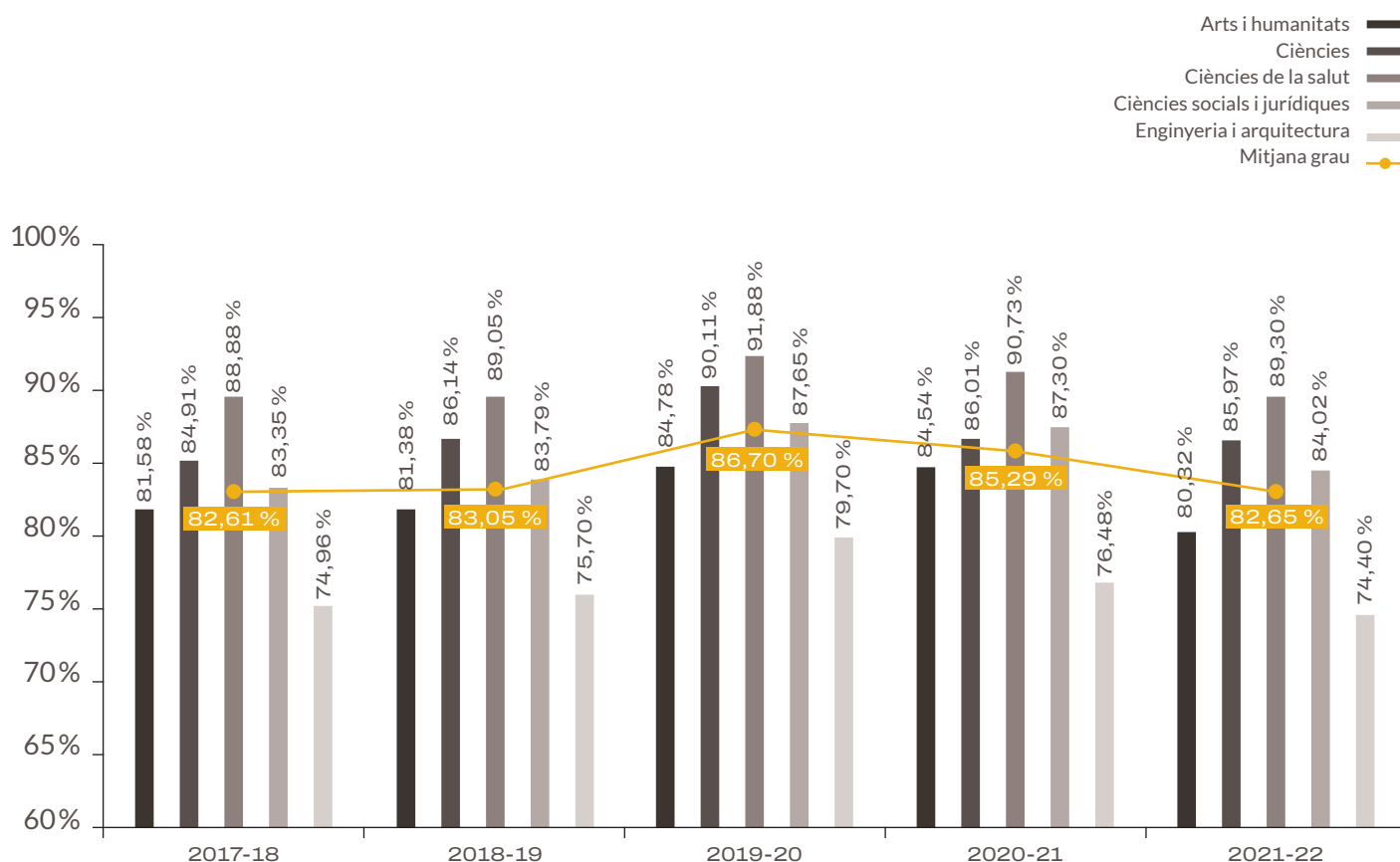
Gràfic 28. Evolució de la taxa de rendiment de l'estudiant universitari.

Font: UNEIX

Nota: Seguint el glossari d'UNEIX, la taxa de rendiment es defineix com el quocient entre el nombre de crèdits superats respecte al nombre de crèdits matriculats. En aquest càlcul només es tenen en compte els crèdits ordinaris que són els propis d'un estudi i s'exclouen els crèdits reconeguts, els adaptats, i els transferits d'altres plans d'estudis.

Els estudis de màster tenen un millor rendiment que els estudis de grau en tot el període. En el primer curs afectat per la COVID-19 (2019-2020), el rendiment en els estudis de grau s'incrementa més que en els estudis de màster. En ambdós casos s'observa una disminució del rendiment en el darrer curs del període (final de l'etapa afectada per la COVID-19).

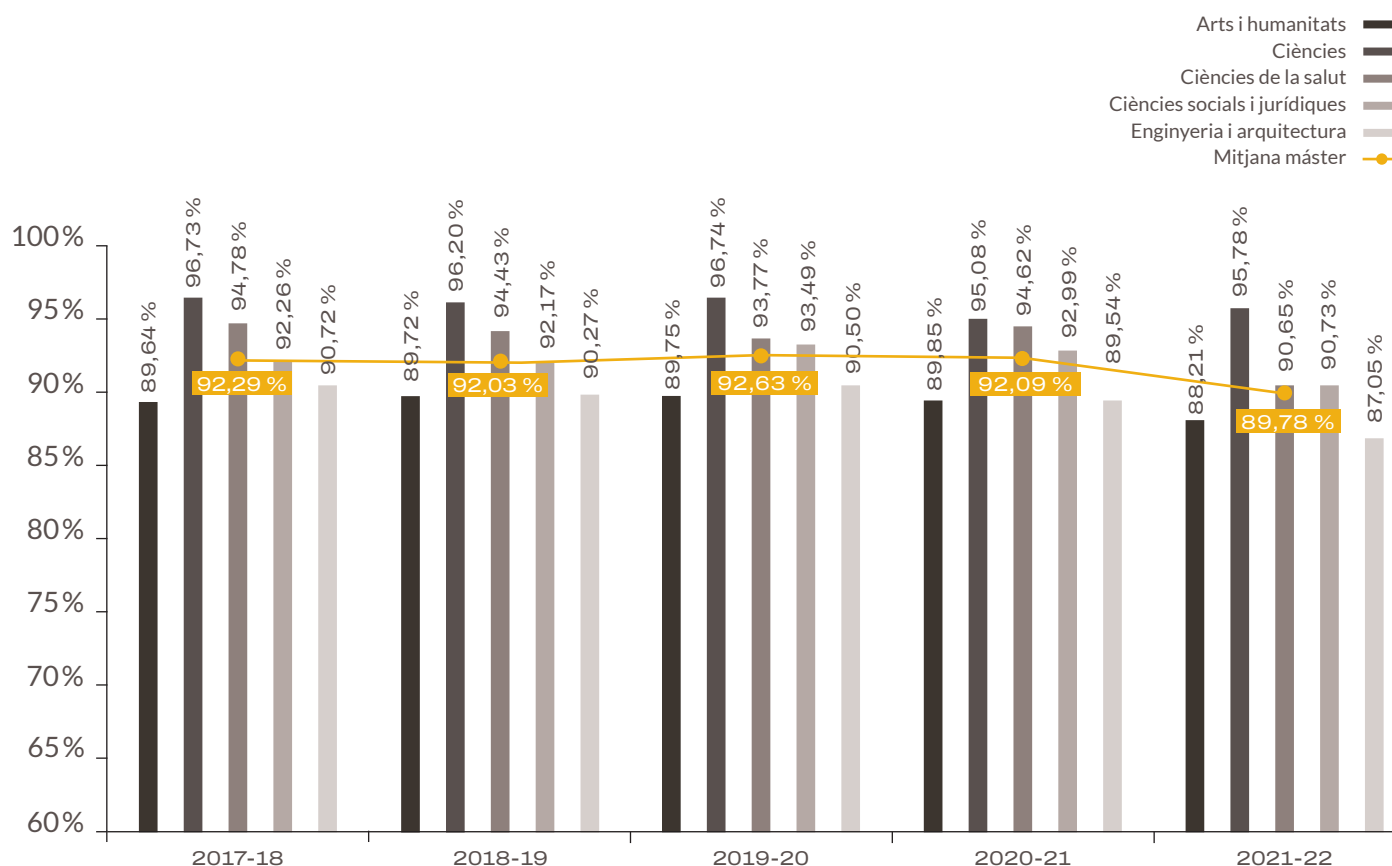
Gràfic 29a. Evolució de la taxa de rendiment de l'estudiant de grau universitari segons branca de coneixement.

Font: UNEIX

En el darrer curs del període, la taxa de rendiment recupera els valors previs als cursos afectats per la pandèmia.

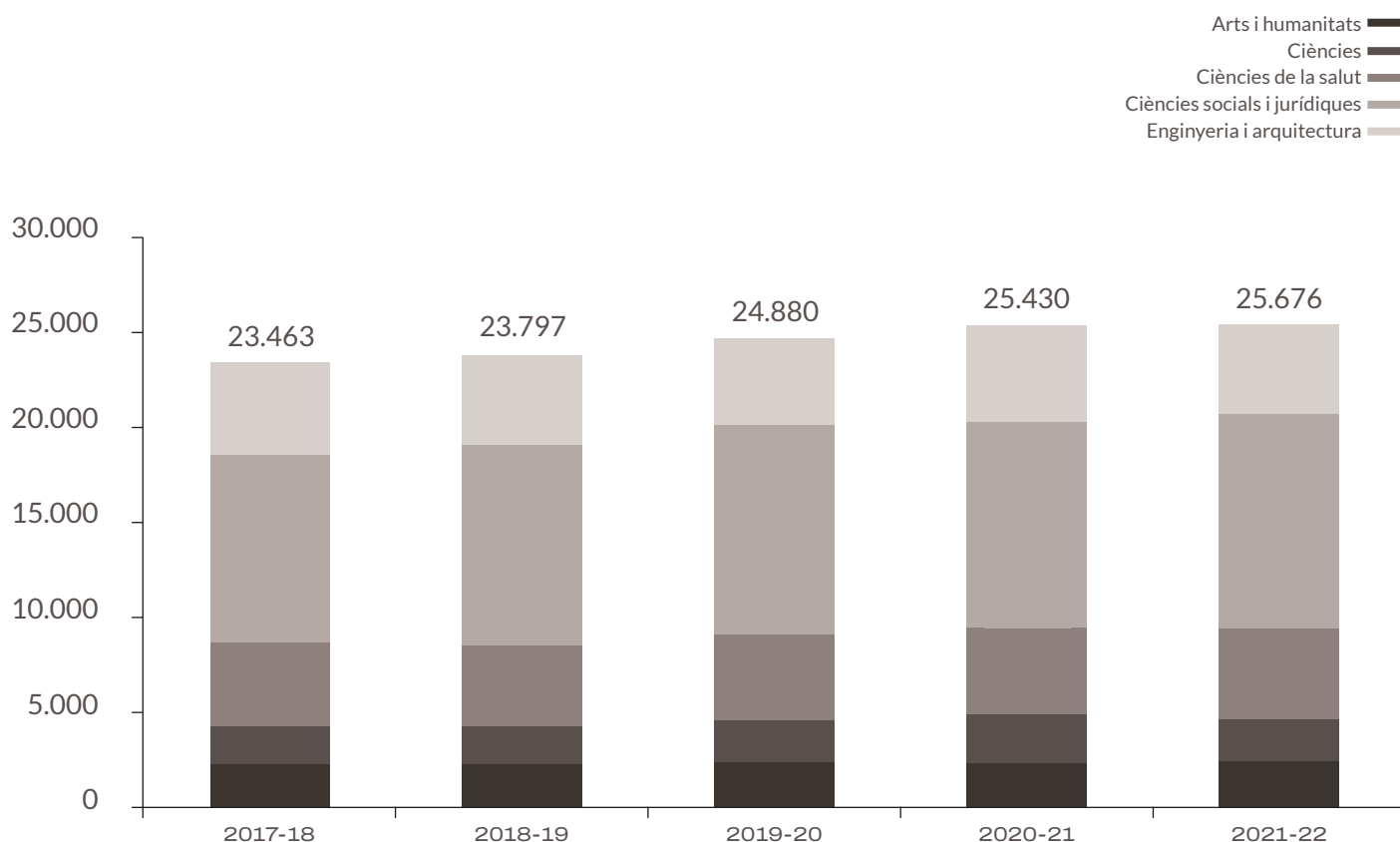
Gràfic 29b. Evolució de la taxa de rendiment de l'estudiant de màster universitari segons branca de coneixement.

Font: UNEIX

Després d'un període d'estabilització de la taxa de rendiment, el darrer curs disminueix per sota del 90 %.

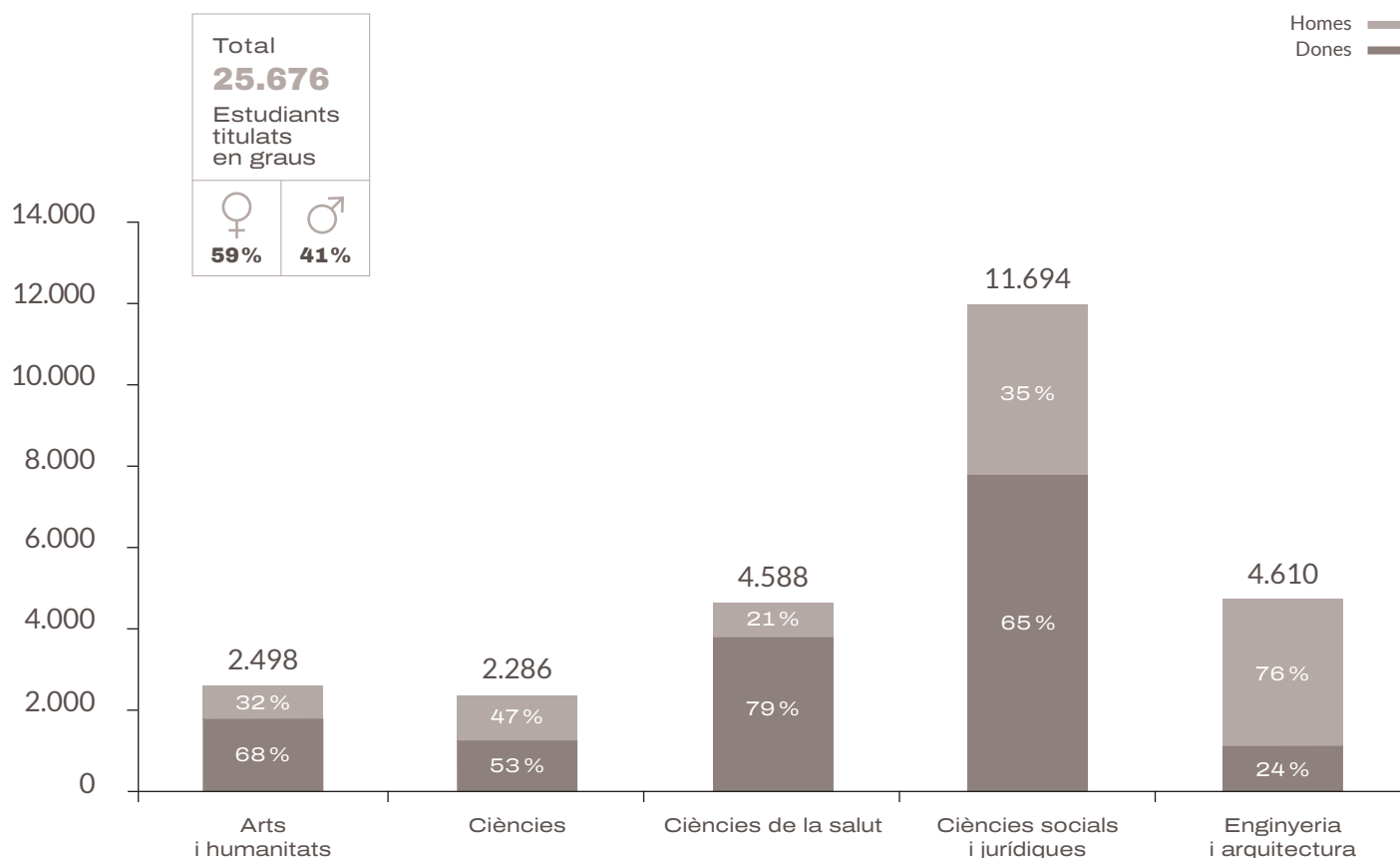
Gràfic 30a. Evolució del nombre de titulats segons branca de coneixement. Nombre de titulats de graus.

Font: UNEIX

La xifra de titulats de grau té un lleuger increment durant el període i se situa entorn dels 25.000.

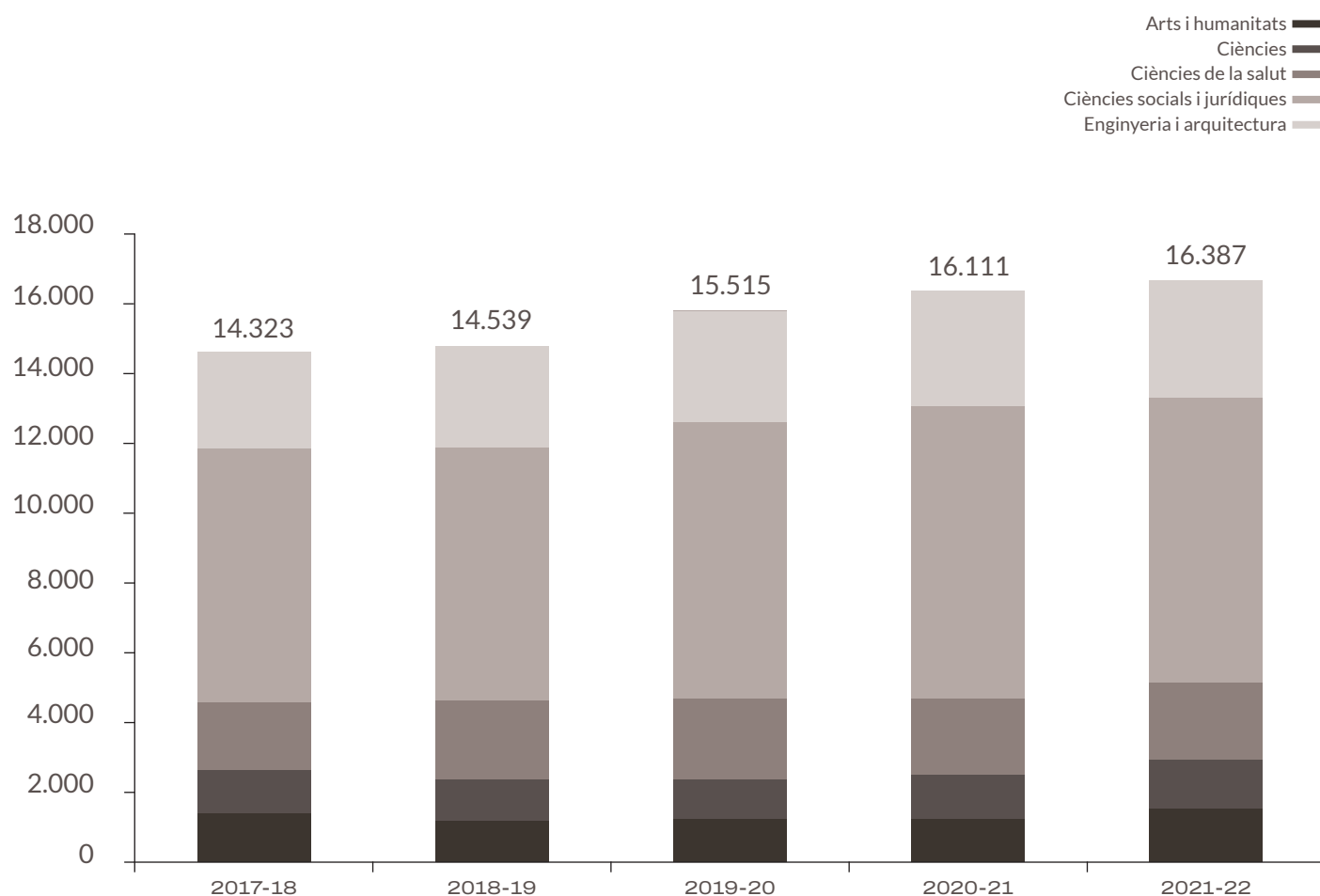
Gràfic 30b. Nombre de titulats de grau segons sexe i branca de coneixement. Curs 2021-2022.

Font: UNEIX

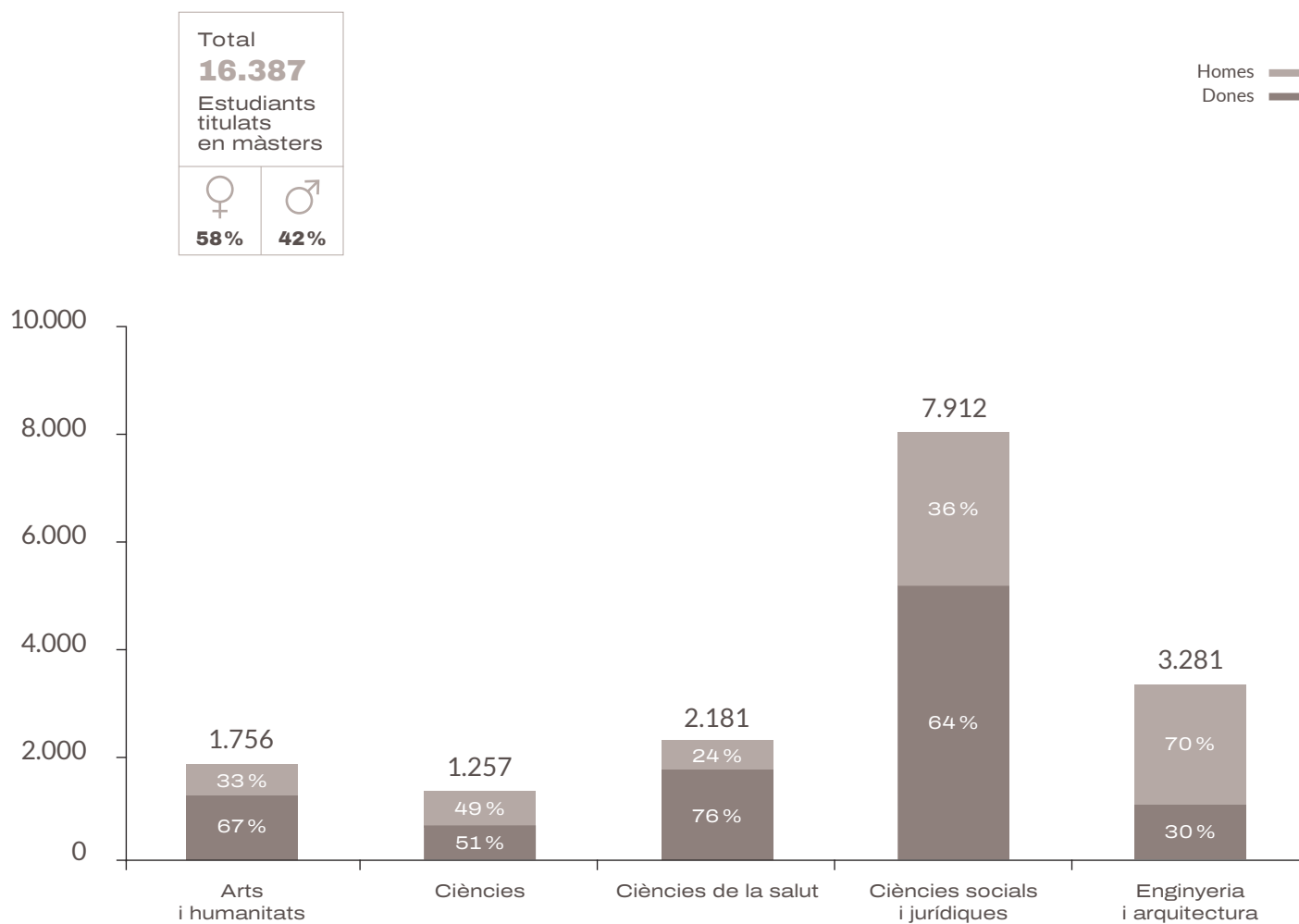
Les dones suposen la majoria dels titulats (59 %).

Gràfic 31a. Evolució del nombre de titulats segons branca de coneixement. Nombre de titulats de màsters.

Font: UNEIX

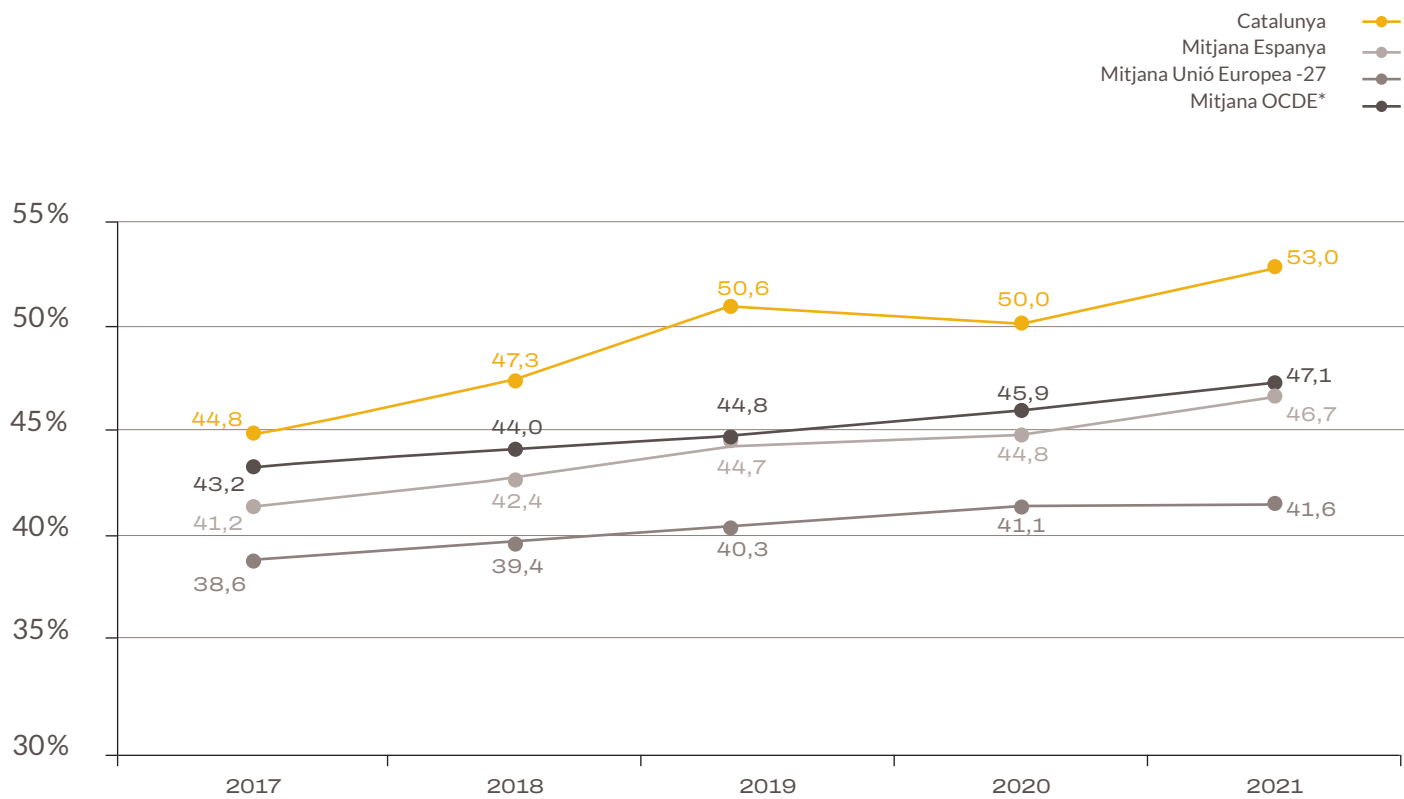
La xifra de titulats de màster s'incrementa i se situa per primer cop per sobre dels 16.000.

Gràfic 31b. Nombre de titulats de màster segons sexe i branca de coneixement. Curs 2021-2022.

Font: UNEIX

Les dones suposen la majoria dels titulats (58 %).

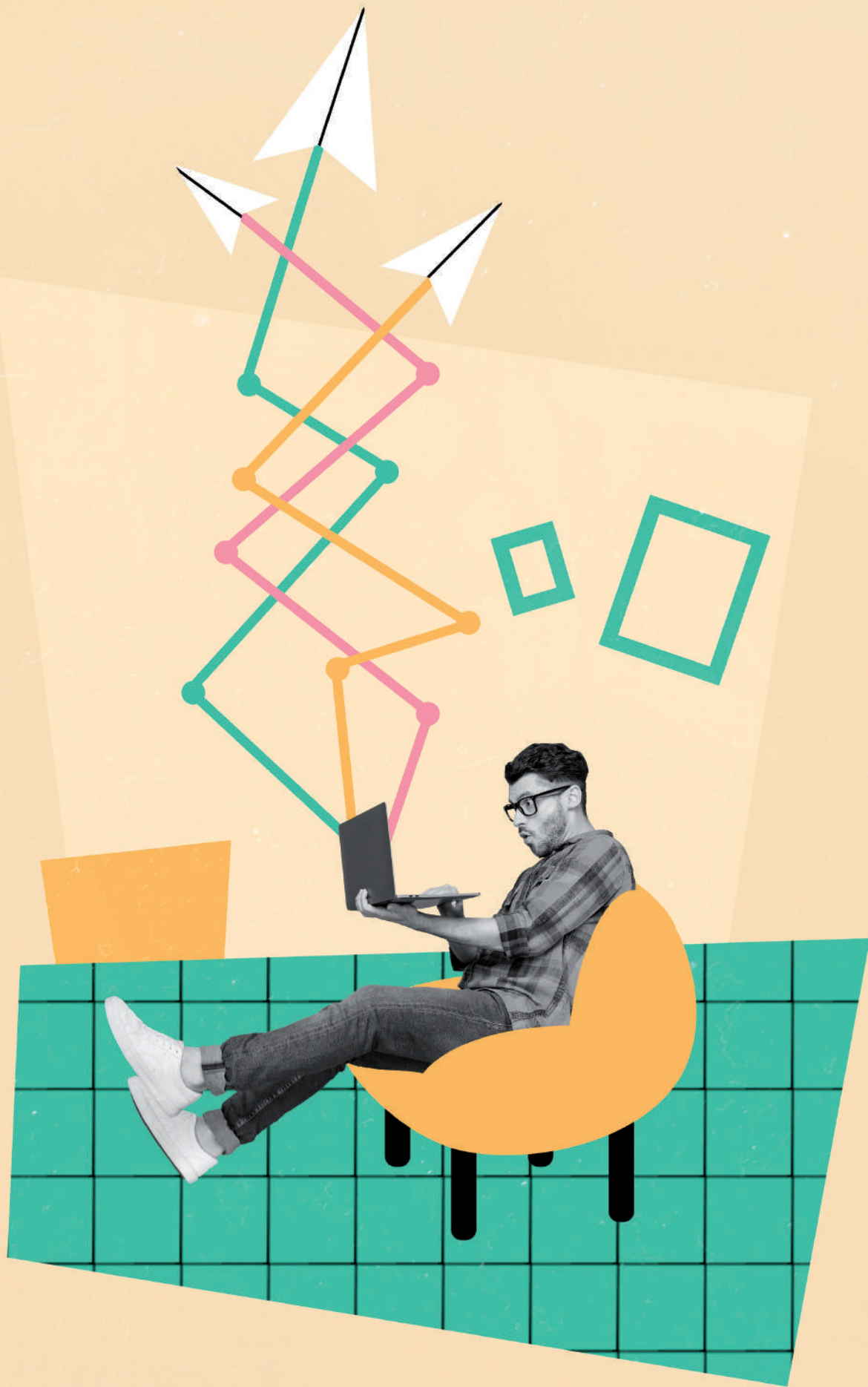
Gràfic 32. Evolució del percentatge de població de 30 a 34 anys amb estudis de nivell superior.

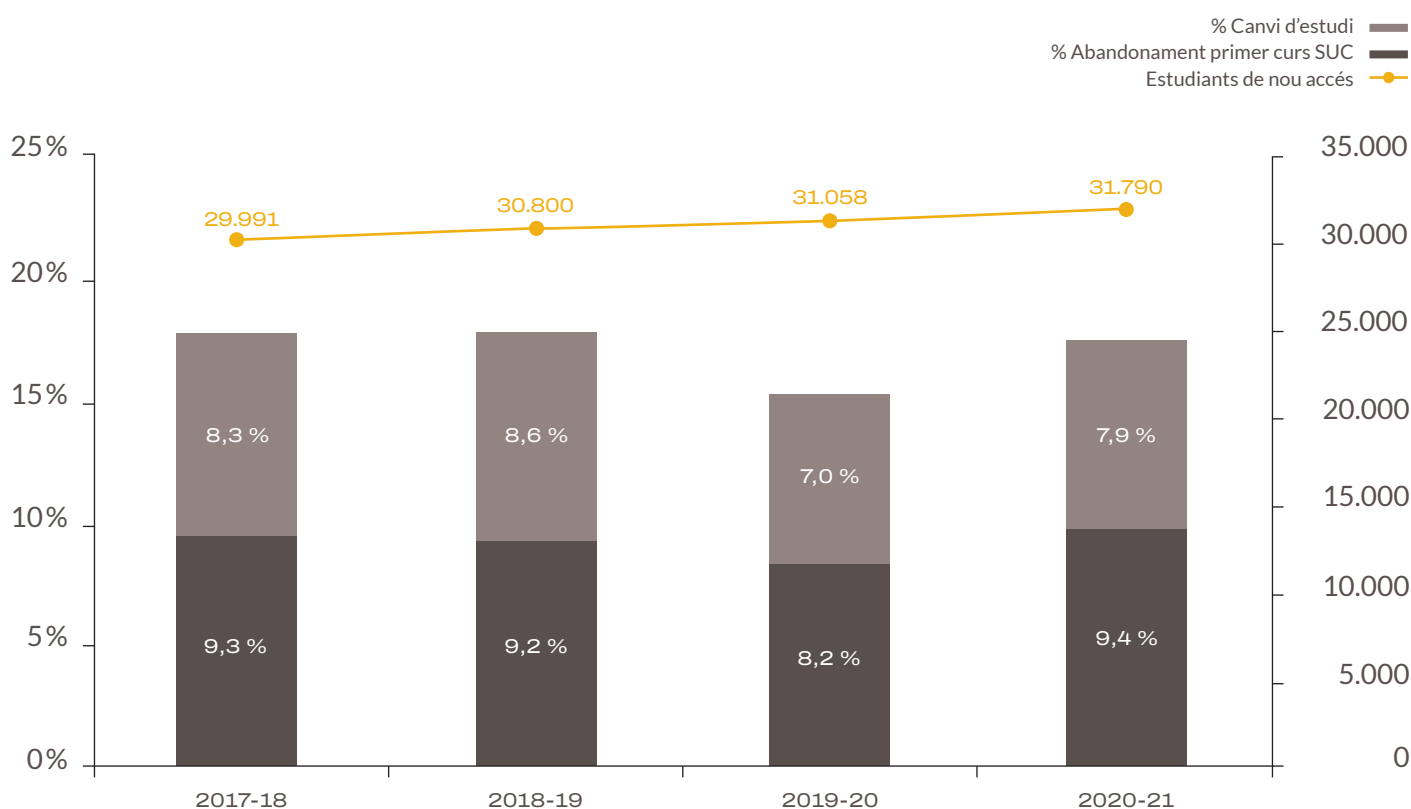
Font: Idescat i OCDE

Nota: *L'OCDE compren la població de 25 a 34 anys amb educació de nivell superior. L'OCDE notifica l'existència d'una ruptura en la sèrie temporal en les dades corresponents a l'any 2021.

El 2021, el percentatge de població a Catalunya de 30 a 34 anys amb estudis de nivell superior se situa en el 53 %, per sobre de la mitjana espanyola i europea.

Gràfic 33a. Evolució de la taxa d'abandonament dels estudis a primer curs. Estudiants de graus.

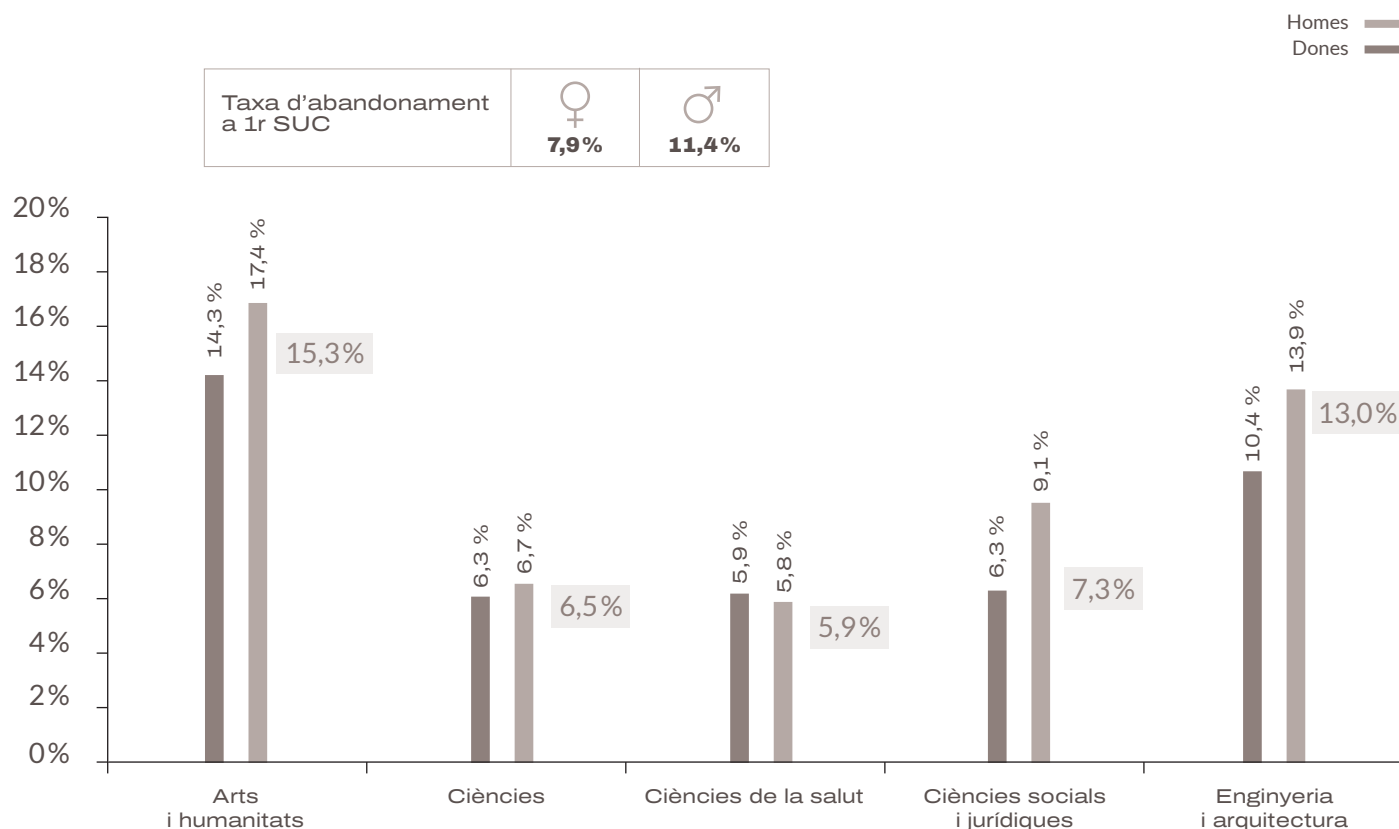

Font: UNEIX

Nota: No s'inclou la UOC. Seguint el glossari d'UNEIX, la taxa d'abandonament en aquest cas fa referència al percentatge d'alumnes de primer curs que han abandonat el Sistema Universitari de Catalunya (SUC), es considera abandonament si l'alumne no està titulat i al curs següent no es matricula a cap estudi del SUC. La taxa de canvi d'estudi fa referència al percentatge d'alumnes de primer curs que han canviat d'estudi dins del SUC, es considera que l'alumne ha canviat d'estudi si al curs següent es matricula en un estudi diferent dins del SUC.

Les taxes d'abandonament dels estudis de grau a primer curs se situen globalment entorn del 9 % i les taxes de canvi de titulació entorn del 8 %. Les dones tenen unes taxes d'abandonament a primer curs més baixes (entorn 8 %) que els homes (entorn 11,5 %). Les dones tenen unes taxes de canvi de titulació més baixes (entorn 7,5 %) que els homes (entorn 8,5 %).

Gràfic 33b. Taxa d'abandonament dels estudis a primer curs segons branca de coneixement i sexe. Estudiants de graus. Curs 2020-2021.

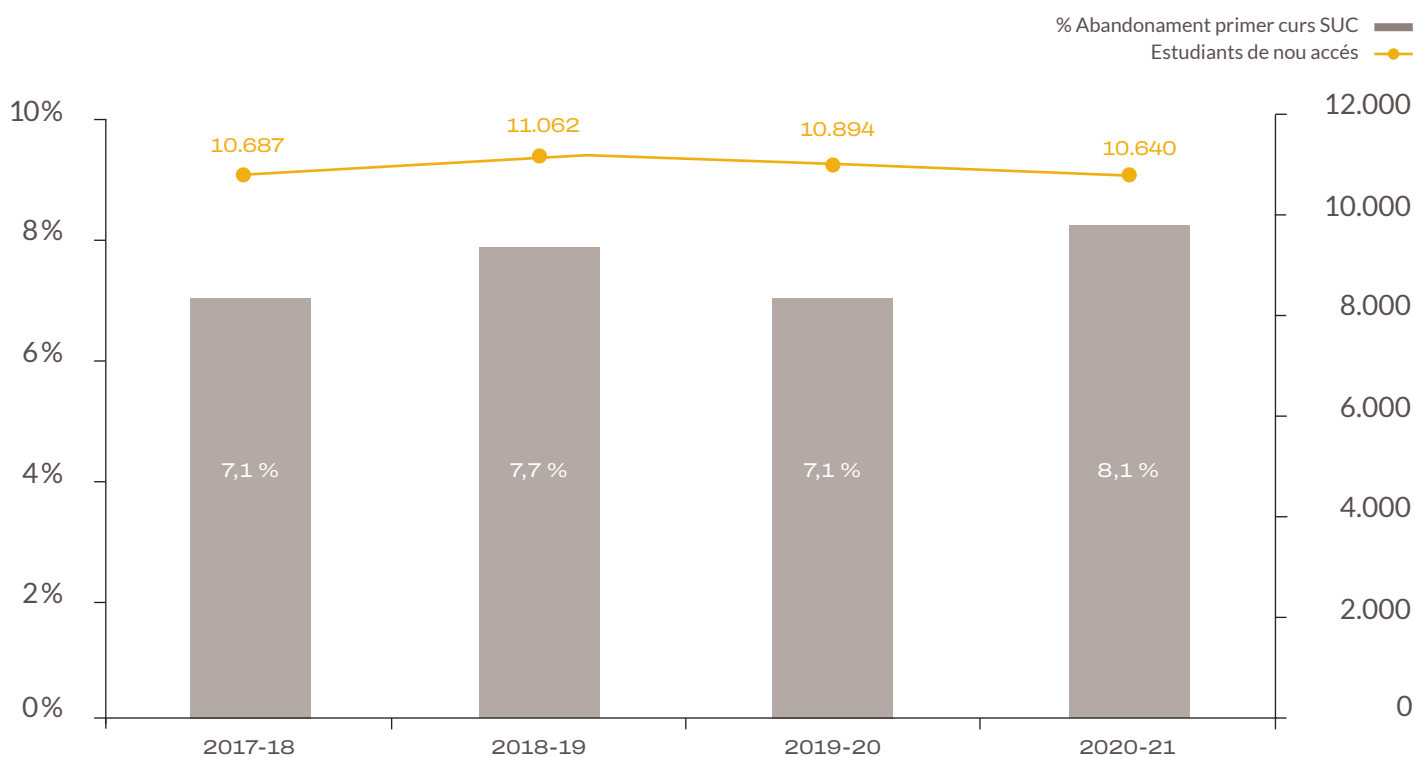

Font: UNEIX

Nota: No s'inclou la UOC.

Les taxes d'abandonament dels estudis de grau a primer curs del SUC desagregant per sexe i branca de coneixement mostren que en les branques de ciències de la salut i ciències els resultats són semblants entre els dos sexes. En les altres tres branques, el percentatge d'abandonament és més baix entre dones i la màxima diferència d'aquest resultat el trobem en la branca d'enginyeria i arquitectura (3,5 punts).

Gràfic 34a. Evolució de la taxa d'abandonament dels estudis a primer curs. Estudiants de màsters.

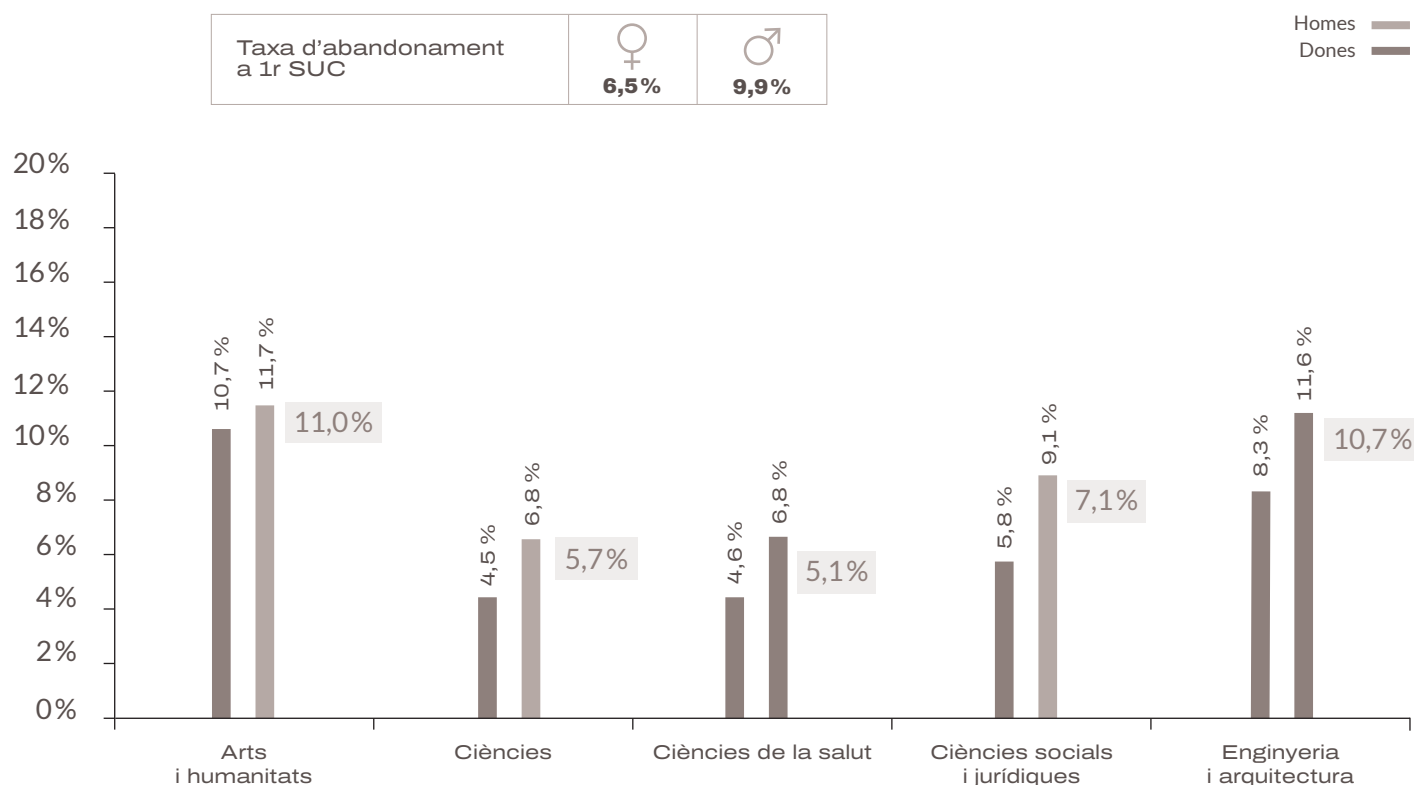

Font: UNEIX

Nota: No s'inclou la UOC.

Les taxes d'abandonament dels estudis de màster a primer curs se situen entorn del 8 %. Les dones tenen unes taxes d'abandonament a primer curs més baixes (entorn del 6,5 %) que els homes (entorn del 10 %).

Gràfic 34b. Taxa d'abandonament dels estudis a primer curs segons branca de coneixement i sexe.
Estudiants de màsters. Curs 2020-2021.

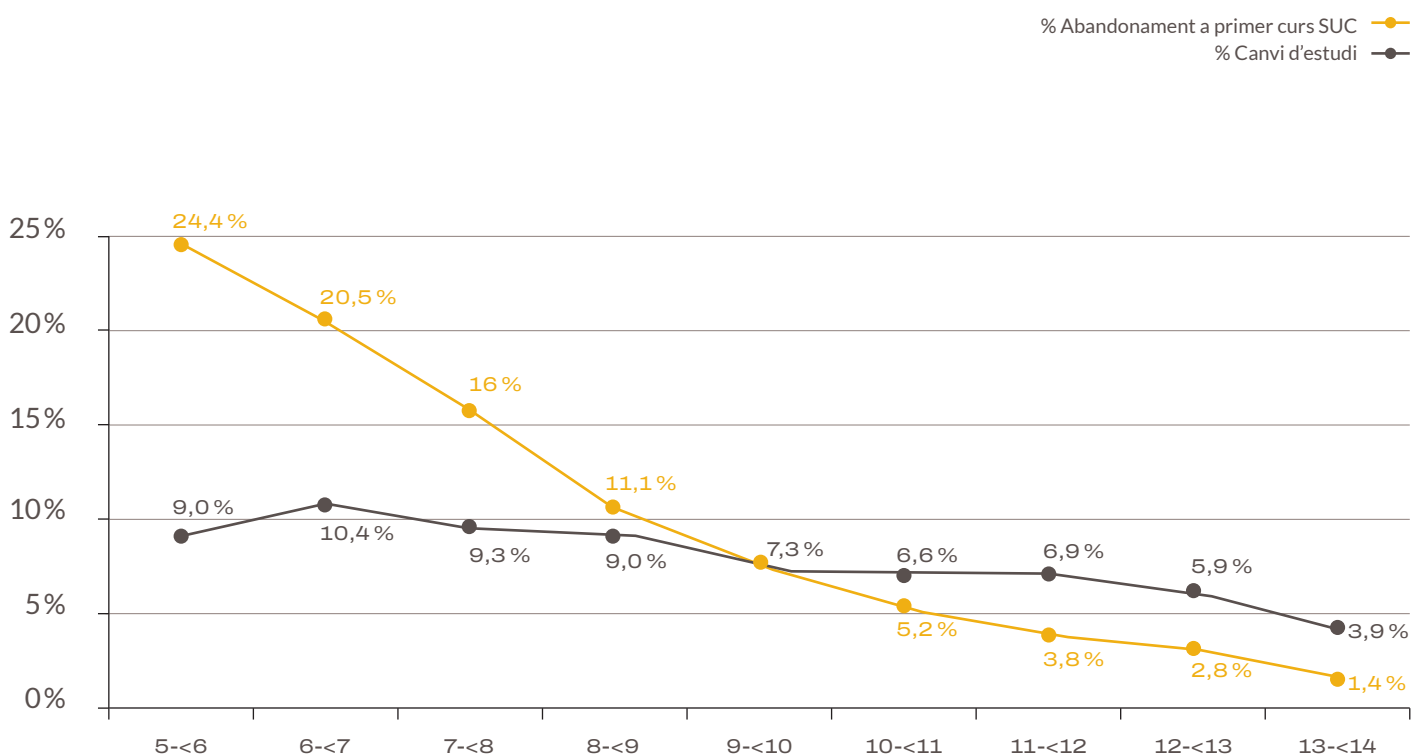

Font: UNEIX

Nota: No s'inclou la UOC.

Les taxes d'abandonament a primer curs del SUC desagregant per sexe i branca mostren que en totes les branques les dones tenen un menor abandonament. Les diferències més importants són en les branques de ciències socials i jurídiques i enginyeria i arquitectura (3,3 punts).

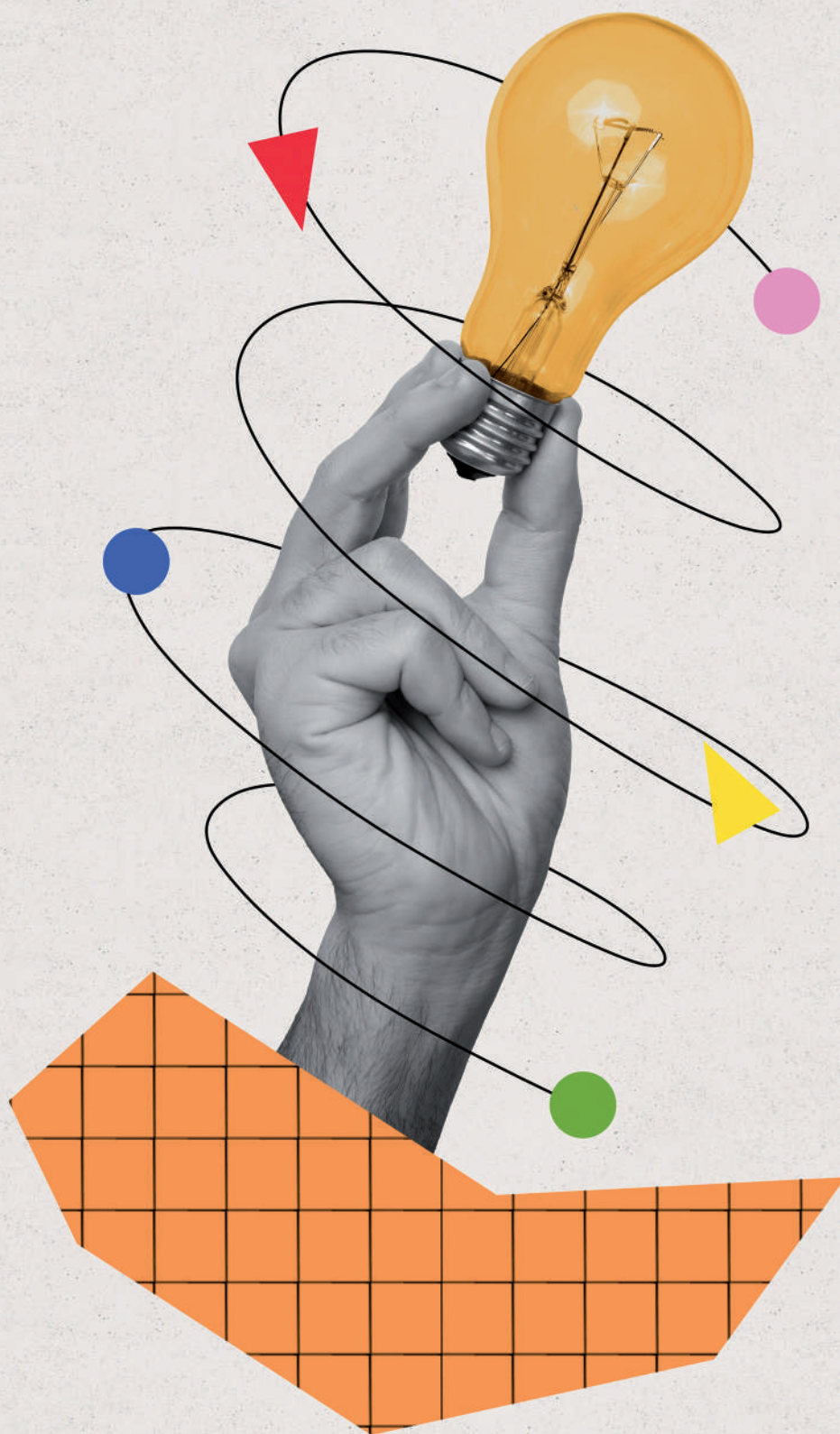
Gràfic 35. Abandonament a primer curs i canvi d'estudi als graus segons nota d'admissió.
Curs 2020-2021.

Font: UNEIX

Nota: No s'inclou la UOC.

Hi ha una relació clara entre la nota d'admissió de l'alumnat de grau i l'abandonament a primer curs. La relació entre la nota d'admissió i el canvi d'estudi és més atenuada.

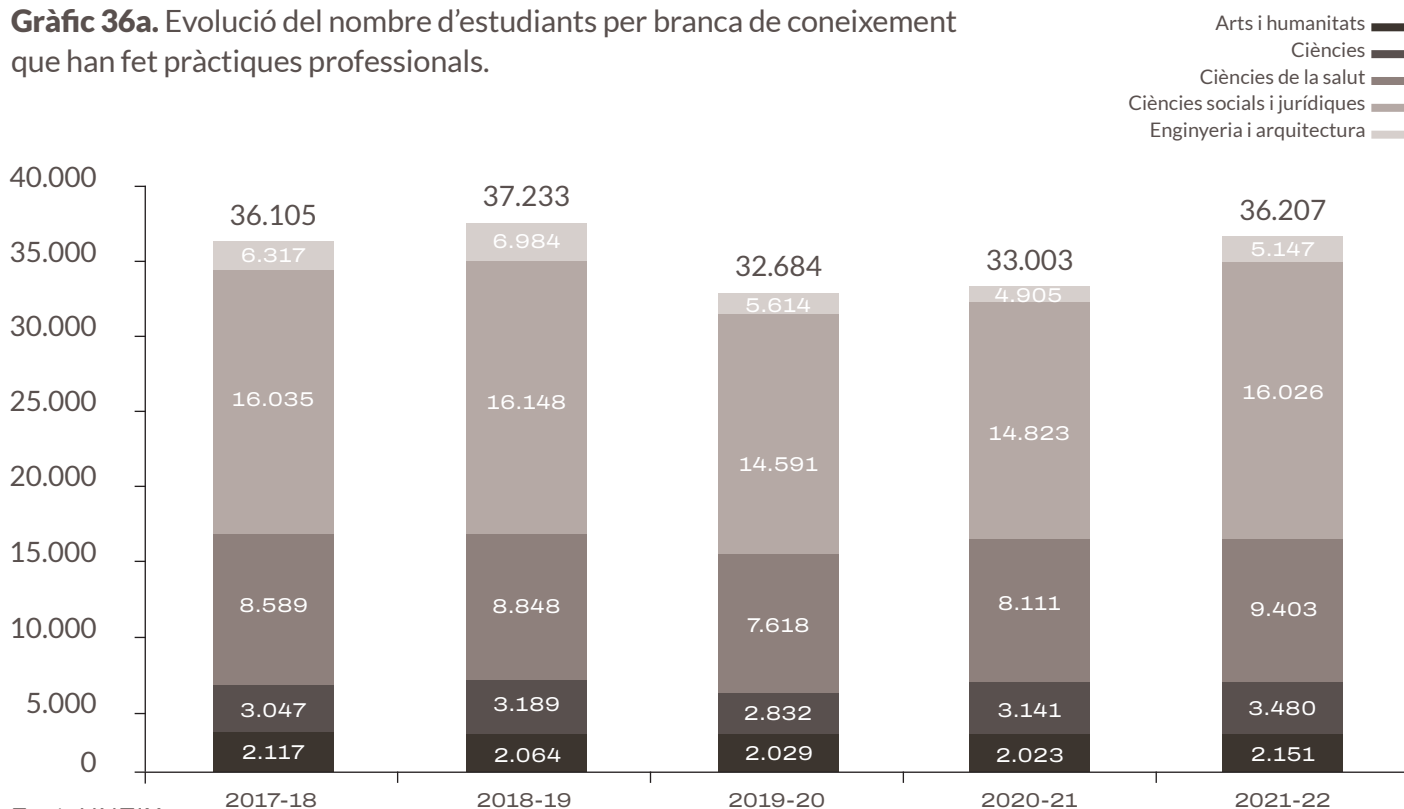

2.4. Pràctiques professionals

Les pràctiques professionals s'han consolidat com una via a través de la qual els estudiants completen la seva formació i posen en pràctica els coneixements teòrics de les seves disciplines. Al llarg del període 2018-2022

l'evolució s'ha mantingut en l'ordre dels 36.000 estudiants que han fet pràctiques curriculars, extracurriculars o ambdues. L'oscil·lació de les xifres ha estat determinada en gran part per la pandèmia.

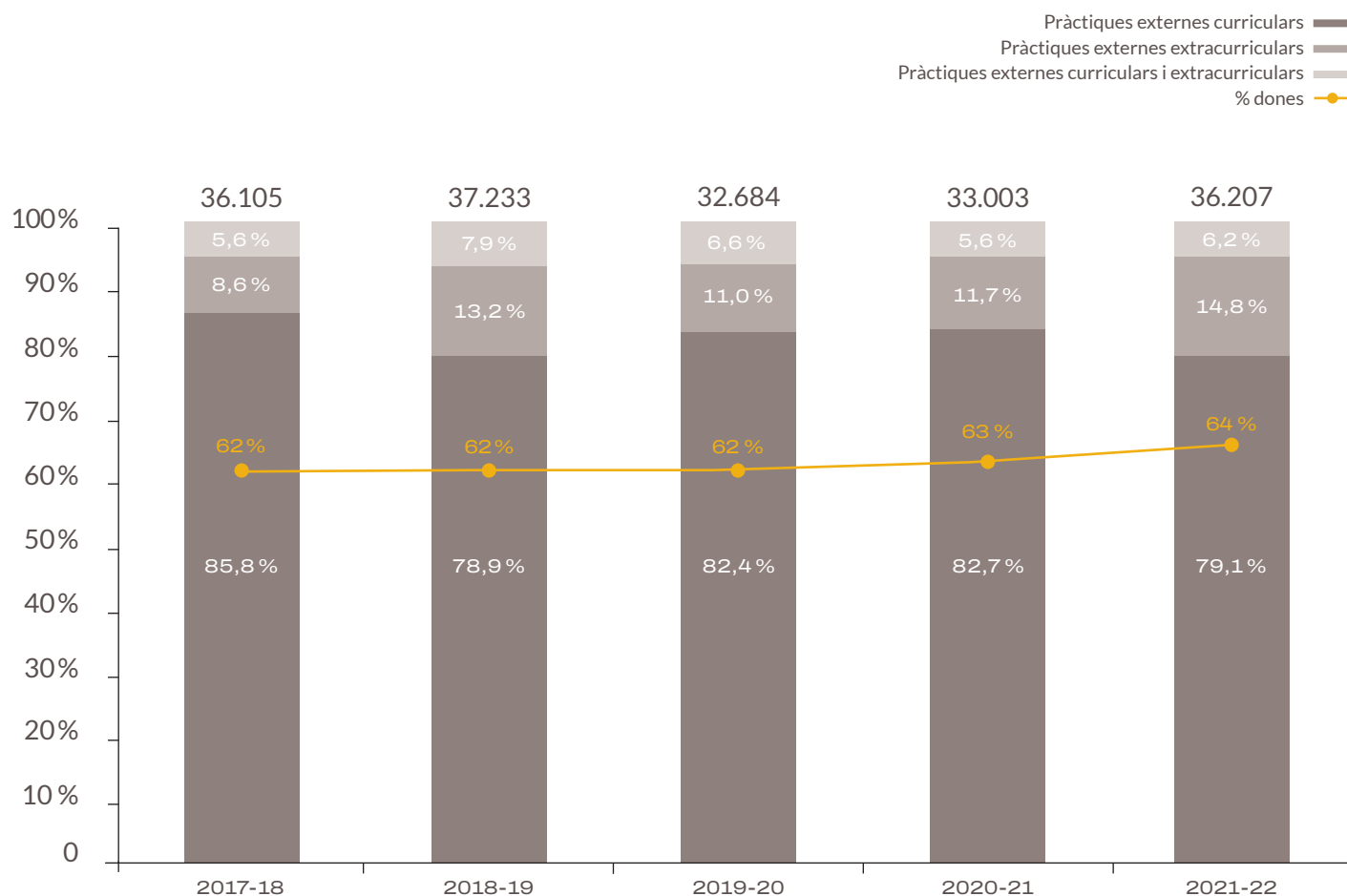
Gràfic 36a. Evolució del nombre d'estudiants per branca de coneixement que han fet pràctiques professionals.

Font: UNEIX

Nota: Es recullen les pràctiques externes curriculars i extracurriculars subministrades a UNEIX per les universitats.

Al llarg del període 2017-2022 s'ha mantingut el nombre d'estudiants que han fet pràctiques professionals tot i que, a causa de la pandèmia, durant el curs 2019-2020 es va produir un descens del 12 % en el conjunt del sistema. La recuperació es consolida en el curs 2021-2022. Per tipus d'ensenyament, ha augmentat el percentatge d'estudiants de grau que han fet pràctiques en 4 punts i se situa en el 80 % del total de les pràctiques realitzades.

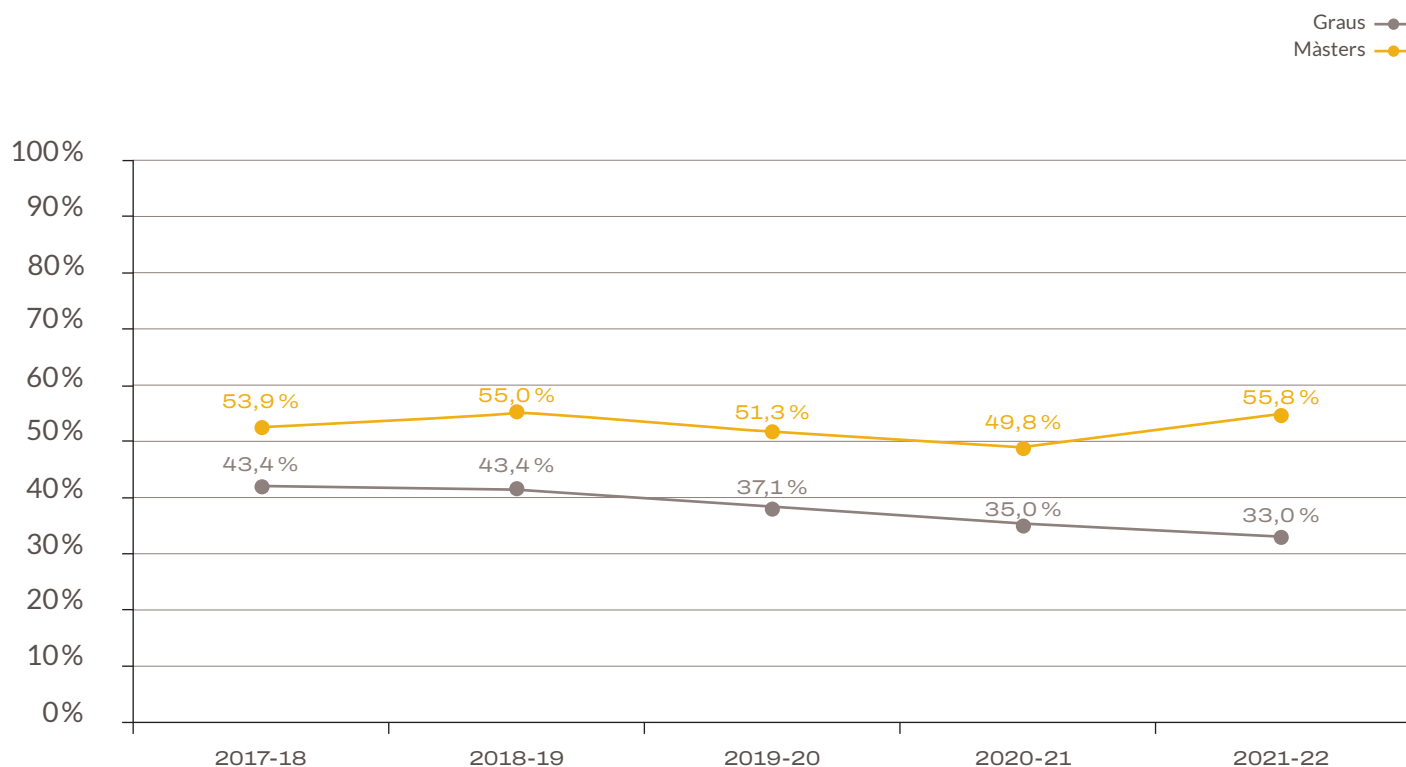
Gràfic 36b. Evolució del nombre d'estudiants per tipologia de pràctica realitzada.

Font: UNEIX

Nota: Es recullen les pràctiques externes curriculars i extracurriculars subministrades a UNEIX per les universitats.

La distribució entre el tipus de pràctiques realitzades mostra un augment en el cas de les pràctiques extracurriculars; destaca també que el 64 % són dones. Es manté el percentatge d'estudiants que fan totes dues modalitats de pràctiques i se situa al voltant del 6 %.

Gràfic 37a. Evolució del percentatge de titulats que han realitzat pràctiques professionals.

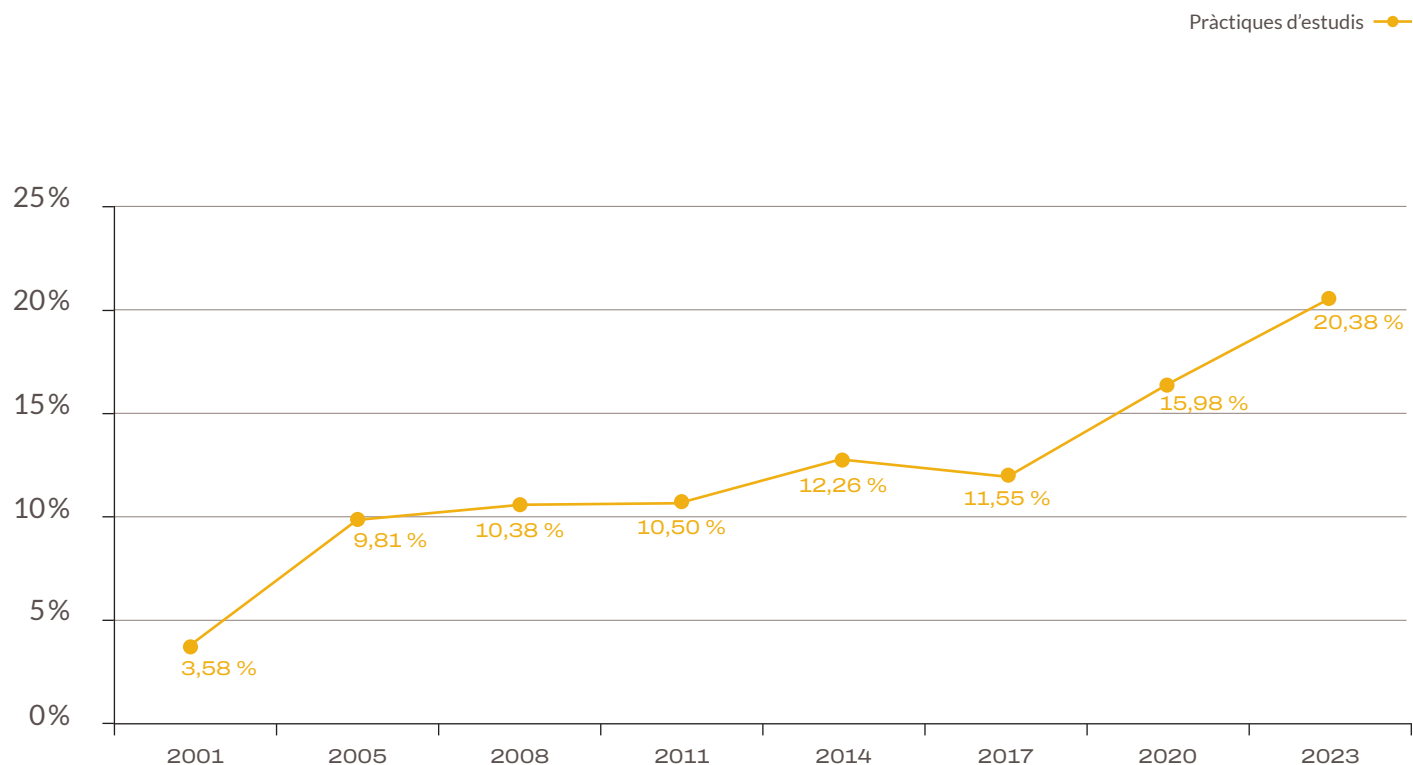

Font: UNEIX

Nota: Es recullen les pràctiques externes curriculars i extracurriculars subministrades a UNEIX per les universitats.

Un 55,8 % dels titulats de màster i un 33 % dels titulats de grau han realitzat pràctiques professionalitzadores. L'evolució ha estat creixent en els màsters (3,5 %) i decreixent en els graus amb davallada, en el període, del 24 %, tendència que es va iniciar en el curs 2019-2020 i que es va aguditzar amb la pandèmia.

Gràfic 37b. Evolució del percentatge de graduats inserits laboralment a través de les pràctiques professionals.

Font: AQU Catalunya

Nota: Només s'inclouen graus de les universitats públiques presencials. S'actualitza l'històric a les dades vigents. Dades no ponderades.

Les pràctiques professionals realitzades durant els estudis milloren l'ocupabilitat dels graduats, segons la 8a edició de l'estudi *La inserció laboral dels graduats i graduades de les universitats catalanes 2023* (AQU Catalunya), un 20,38 % accedeixen a la primera feina per aquesta via.

2.5. Innovació docent

La innovació docent a les universitats del sistema s’ha anat refermant al llarg del període analitzat i mostra una activitat creixent mesurada en el nombre de xarxes, grups i projectes desenvolupats. En termes de grups i xarxes d’innovació docent l’augment és del 19%; els projectes d’innovació docent reconeguts han crescut un 16 % i el nombre de projectes que han comptat amb finançament per al seu desenvolupament ha crescut gairebé un 40%.

En canvi, la variació positiva de la participació del PDI en aquests projectes d’innovació docent ha estat més discreta, un 1,5 %.

Finalment, la formació específica en innovació docent ha experimentat una reducció al llarg del període tant en nombre de cursos (gairebé un 20%) com en hores (16,5 %) i participants (7,8 %).

Taula 8. Formació del professorat en innovació docent.

	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22
Nre. cursos	279	265	233	300	224
Nre. hores	5.950	9.005	10.867	8.706	4.967
Participants	4.959	4.389	6.344	5.908	4.574

Font: UUPP

Nota: Cada universitat ha fet constar aquells programes que considera com a formació específica en cada cas.

El nombre de participants en formació en innovació docent s’ha reduït al llarg del període (7,8 %) així com el nombre de cursos i les hores de formació. S’ha de destacar, però, que el curs 2019-2020 les hores gairebé es van duplicar respecte al període inicial i els participants van superar els 6.300.

Taula 9. Ajuts de les universitats en projectes de millora, innovació docent i recerca sobre la docència. Grups d'innovació docent.

	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22
Grups i xarxes d'innovació docent (consolidat i no consolidat) ⁽¹⁾	169	184	201	207	201
Projectes d'innovació docent reconeguts ⁽²⁾	216	207	205	188	250
Projectes d'innovació docent que reben finançament ⁽³⁾	166	171	199	177	231
PDI participant en projectes d'innovació docent ⁽⁴⁾	1.469	1.468	1.432	1.782	1.515

Font: UUPP

Nota:

(1) Dades de la UPC no disponibles; a la UAB, des del curs 2017-2018 se substitueixen per projectes; a la URV la convocatòria de xarxes i grups és única. (2) Dades de la UPC no disponibles; la UdG no en té; a la URV tots els projectes són reconeguts i finançats. (3) La UdG no en té. (4) Dades de la UdG no disponibles.

El nombre de grups i xarxes d'innovació mostra un creixement continuat al llarg dels cinc anys, i és el curs 2020-2021 quan s'assoleix la xifra màxima, un total de 207. Es consideren tant els grups consolidats com els no consolidats. La variació positiva global és d'un 18,9 %. El nombre de projectes d'innovació docent reconeguts també ha crescut al llarg del període en un 15,7 %, tot i que la sèrie presenta algunes oscil·lacions. El curs 2020-2021 enregistra un valor més baix, 188. La xifra global per al darrer curs analitzat és de 250.

Pel que fa al nombre de projectes que compten amb finançament per al seu desenvolupament, la xifra és creixent en xifres absolutes (39,2 %) i també com a percentatge que suposen respecte del total de projectes d'innovació reconeguts (millora del 20,2 %). Per al darrer curs, la xifra se situa en el 92,4 %, 15,5 punts percentuals per sobre de la xifra de partida. El PDI que participa en projectes d'innovació docent es manté força estable al llarg del període amb una variació global de l'1,5 %, i se situa en 1.515 en el curs 2021-2022.

3

**Universitat
permanent**

En el marc de l'oferta formativa general que presenten les universitats (graus, màsters universitaris i doctorats), cal incloure altres programes que tenen una doble finalitat, per una banda, actualitzar o especialitzar les persones que ja tenen una formació superior i per l'altra, apropar la formació superior a tota la societat i proporcionar oportunitats de millora personal o professional.

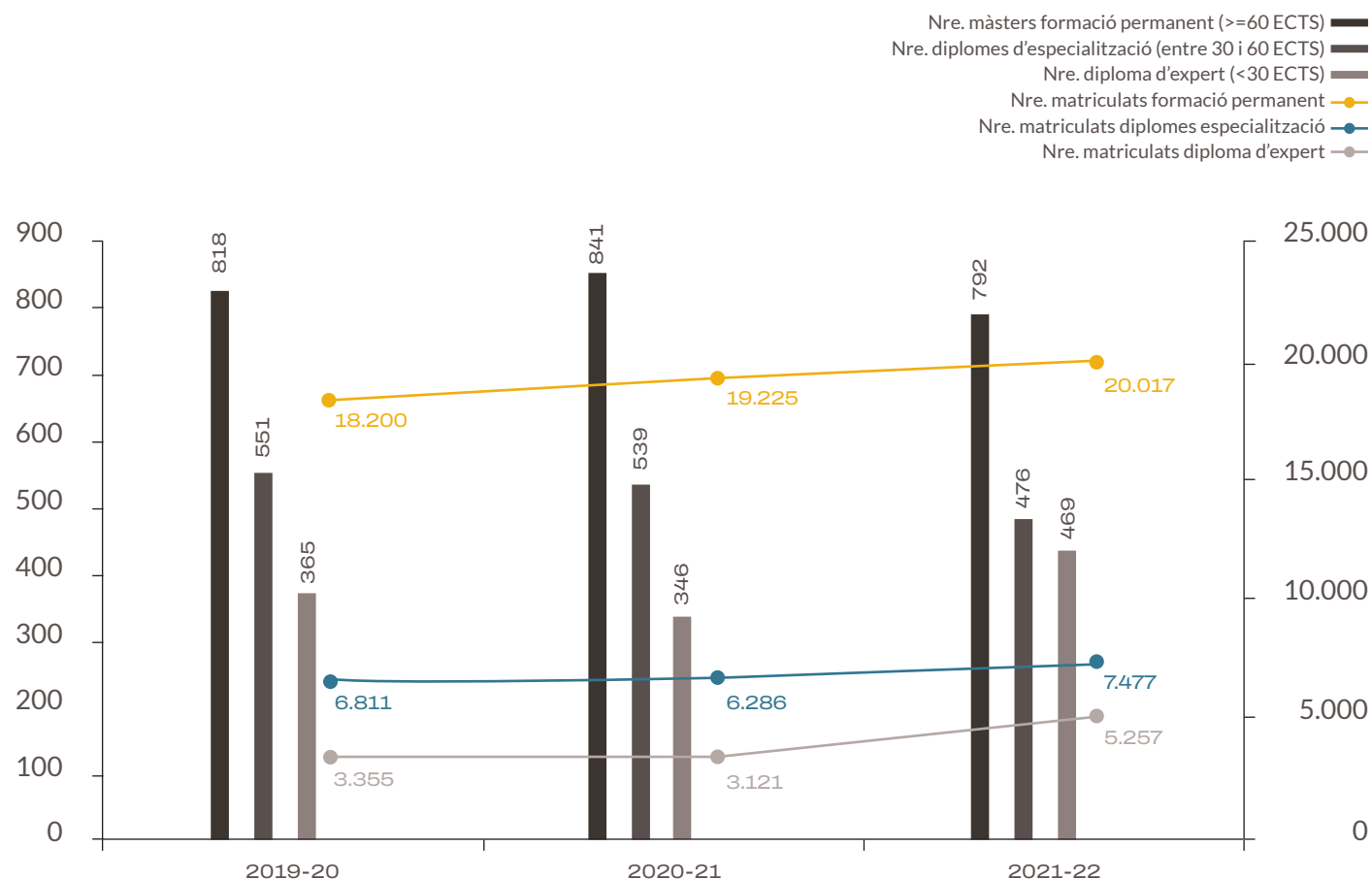
Aquesta formació de llarga tradició a les nostres universitats i amb diversitat de propostes ha quedat regulada en el darrer reial decret que estableix l'organització dels ensenyaments universitaris i els procediments de certificació de la seva qualitat (RD822/2021, de 28 de setembre). Aquesta regulació se centra en els següents aspectes: l'estructura, durada i denominació d'aquesta oferta formativa, els requisits d'accés, i la seva inclusió en els sistemes de garantia de qualitat de les universitats. També tindrà impacte en l'oferta i es podrà visualitzar en el proper Informe de docència on les dades es correspondran al període d'impacte de l'aprovació d'aquest RD.

Adicionalment, a part d'aquesta regulació, ja fa temps que es parla de les microcredencials, l'oferta flexible i personalitzada que ha de contribuir al fet que les persones adquireixin i certifiquin coneixements, capacitats i competències amb formació de curta durada. Aquesta formació de curta durada té el suport de la Comissió Europea i està creixent de manera evident a tota Europa.

Respecte a l'informe del 2018, es constata una baixada tant pel que fa al nombre d'estudiants com al nombre de programes. La dificultat de classificar els programes en categories comunes per a totes les universitats pot generar una dificultat afegida a l'extracció de

les dades. L'organització de les diferents taules que es mostren a continuació respecta al màxim la terminologia del darrer RD. Caldrà estar atent a la pròxima aplicació de les microcredencials per veure com impacta en l'evolució de les dades de formació de curta durada en els seus diversos formats: microcredencials, cursos de curta durada, MOOCs, cursos d'estiu, entre d'altres.

La informació que es mostra en aquest apartat de l'informe reflecteix l'aposta de les universitats cap a una formació d'impacte en la societat i el seu paper en l'actualització de coneixements i competències al llarg de la vida.

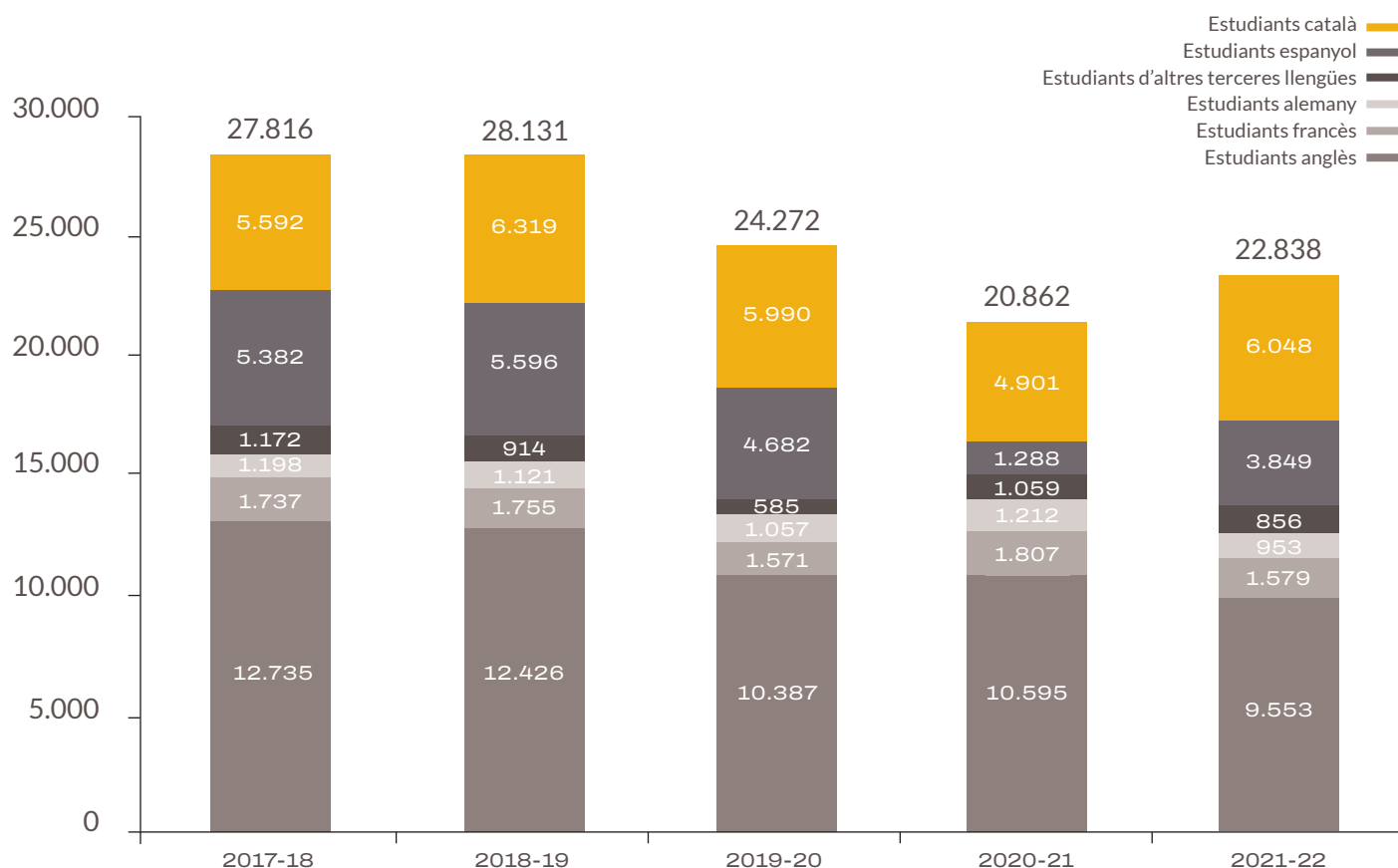
Gràfic 38. Evolució del nombre de programes de formació permanent.

Font: UUPP

Nota: Aquest gràfic segueix la nomenclatura de la tipologia de formació permanent del RD822/2021, però inclou els programes equivalents amb denominacions prèvies al reial decret.

Es constata una tendència a l'alça en el volum d'estudiants de programes de formació permanent, ja adaptats a la nova terminologia que marca el RD822/2021. El volum de programes es manté tot i que en l'últim any acadèmic s'intueix un increment dels programes més curts enfront dels programes amb més crèdits.

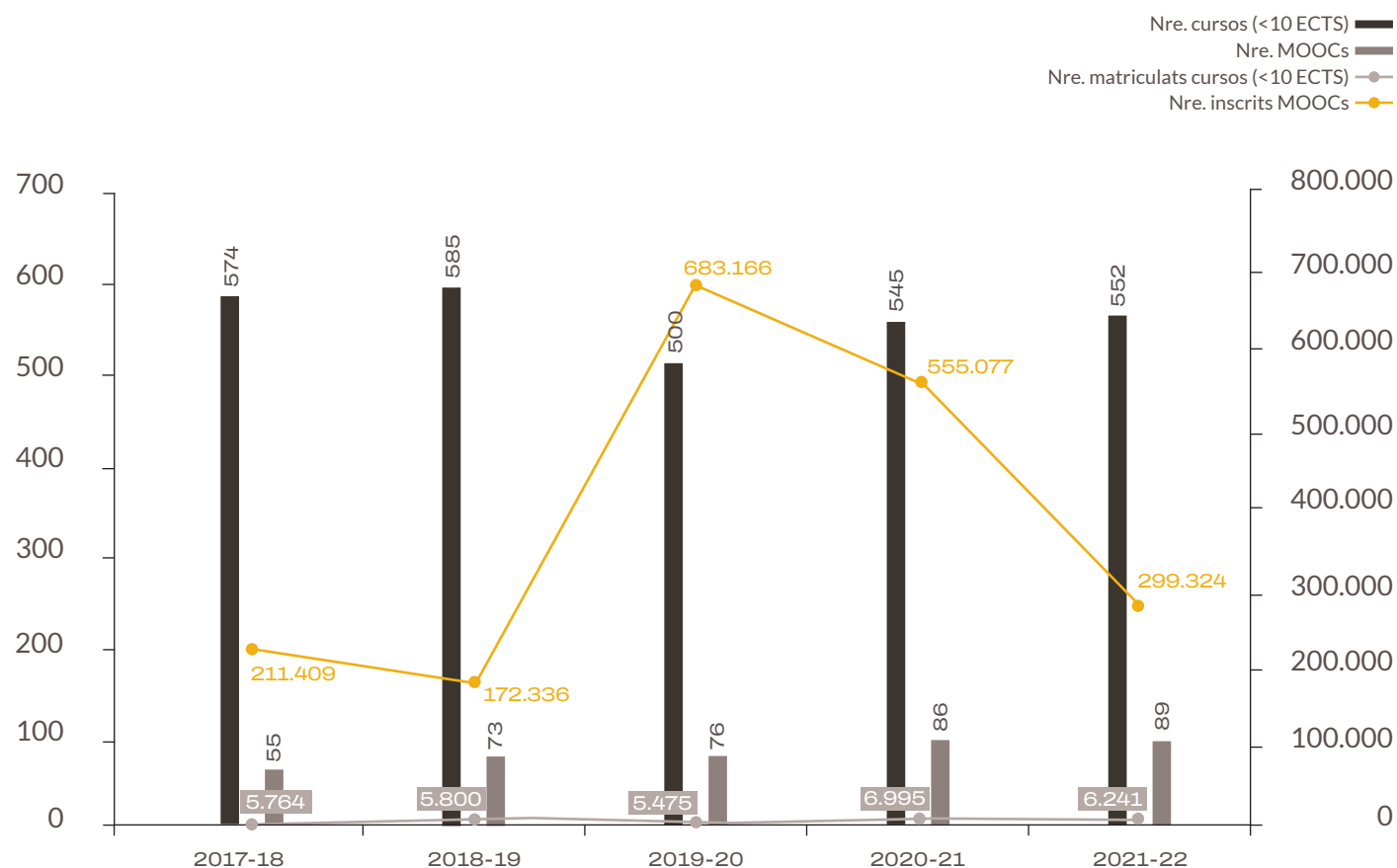
Gràfic 39. Evolució dels estudiants matriculats a les escoles d'idiomes de les universitats.

Font: UUPP

Nota: La UPC no disposa d'una escola d'idiomes, però sí que ofereix formació de català.

Tot i la tendència a la baixa en el volum d'estudiants que cursen idiomes a les universitats catalanes, s'identifica una recuperació en el darrer curs acadèmic. Els cursos d'anglès continuen sent els més demandats i es consoliden com una formació necessària. Es constata la forta baixada dels estudiants d'espanyol en el curs 2020-2021 que intensifica la tendència a la baixa d'aquests anys. La resta d'oferta d'idiomes més minoritaris és més estable.

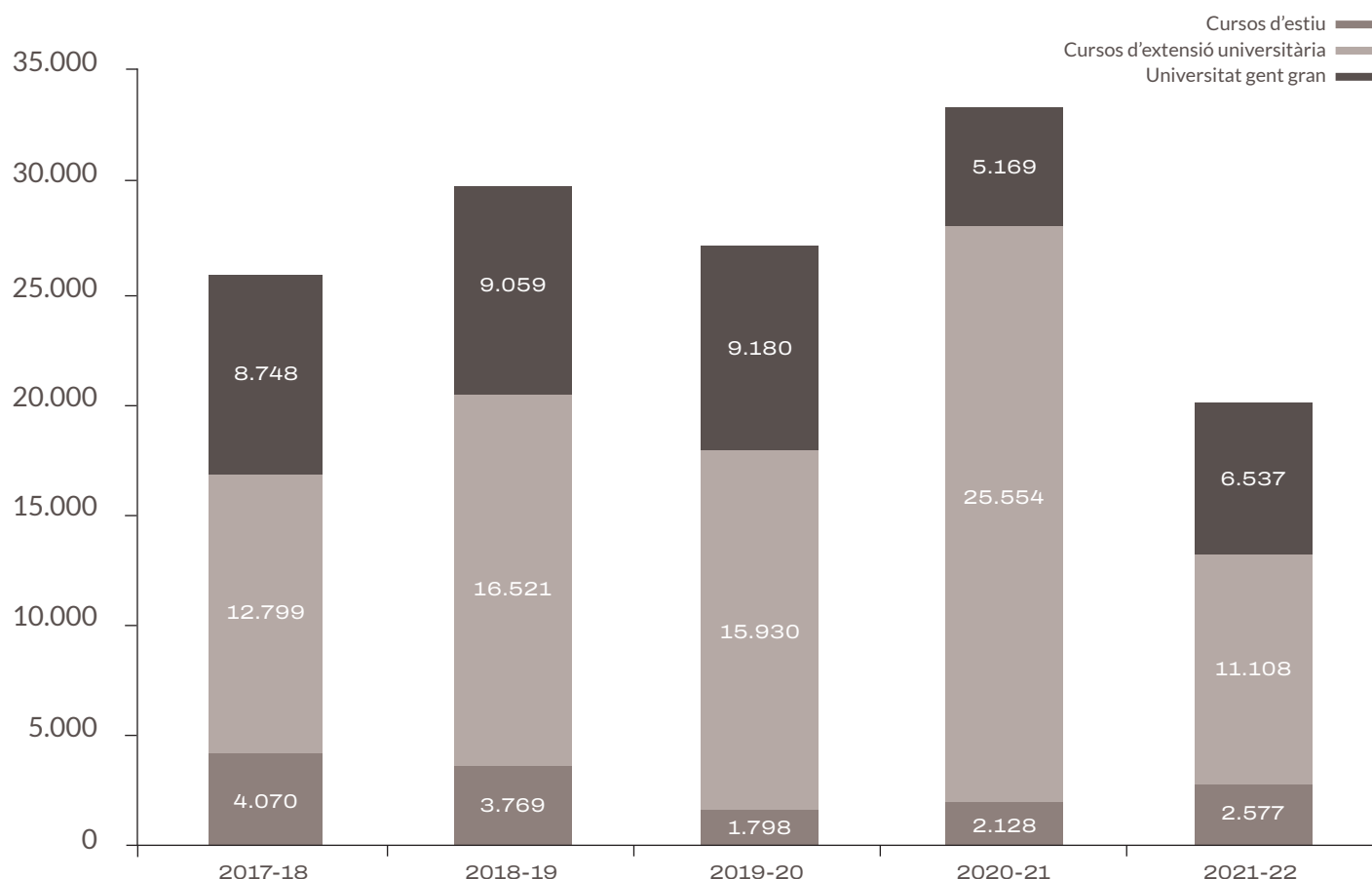
Gràfic 40. Altra oferta de formació permanent: activitats formatives de curta durada.

Font: UUPP

Nota: En el nombre d'inscrits a MOOCs només s'inclouen dades de la UB, UAB, UPF i UdL.

El RD822/2021 introdueix el concepte de «microcredencial» en l'oferta de formació contínua. Es tracta d'un concepte en desenvolupament, que es reflecteix en un nombre de programes que augmenta lleugerament. Pel que fa a l'oferta de les activitats formatives de curta durada, caldrà veure com es desenvolupa en els pròxims anys, perquè malgrat que el nombre de cursos es manté, hi ha una alta fluctuació de matriculats.

Gràfic 41. Evolució del nombre d'estudiants d'extensió universitària i altres programes orientats a la societat.

Font: UUPP

Nota: Aquesta tipologia de cursos i programes no es treballa igual en totes les universitats, no totes tenen les tres categories. No s'inclou la UdG.

L'últim curs acadèmic ha trencat la lleugera tendència a l'alça principalment dels cursos d'extensió universitària. La nova regulació de les microcredencials i l'aplicació que se n'està fent a les universitats, pot ser un dels factors que expliqui aquesta baixada. La pandèmia també ha afectat la composició de l'oferta durant els cursos 2019-2020 i 2020-2021.

4

**Monogràfic.
El compromís de
les universitats
públiques
catalanes amb
la millora i la
innovació docent**

Introducció

En les darreres dècades, les universitats públiques catalanes han dedicat esforços destacats a la millora de la qualitat de la seva docència. Els canvis propiciats en un inici per la implantació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) i el seu desenvolupament competencial, han acabat germinant en la consolidació de polítiques destinades a potenciar els processos d'innovació docent, com una de les claus per millorar la docència.

En una segona etapa, en els darrers anys, destaca la gran varietat i quantitat d'experiències d'innovació educativa que s'han produït a les universitats públiques catalanes, simultàniament a un creixement molt significatiu de la recerca centrada en la docència i els processos d'aprenentatge. S'evidencia com les institucions catalanes continuen compromeses amb aquesta línia de treball, i la consideren crucial per millorar la qualitat de la formació que ofereixen.

Són testimonis d'aquesta tradició al si de les universitats les diverses unitats, instituts i serveis especialitzats que han exercit funcions de millora i innovació docent. Parlem dels Instituts de Ciències de l'Educació (ICE) i d'altres unitats i gabinets de suport a la formació i la docència universitària.

El present monogràfic pretén oferir una mostra reduïda, però significativa, de diferents iniciatives que caracteritzen el compromís institucional de les universitats públiques de Catalunya amb la innovació educativa i la millora contínua del seu model docent. En podem destacar les següents prioritats compartides:

- » Alinear els projectes d'innovació docent amb el model docent de la universitat, establint vincles per a la millora contínua.
- » Acostar-se a una avaluació d'impacte de les innovacions docents en termes de millora de les experiències

d'aprenentatge de l'alumnat, i aportar el màxim d'evidències possibles.

- » Apostar per ampliar la implicació imprescindible dels docents en la qualitat dels ensenyaments a través dels equips docents.
- » Impulsar la millora i la innovació educativa en sintonia amb l'estructura de recerca i transferència de la universitat.
- » Situar les xarxes internacionals i de sistema com a elements clau en la transformació docent.
- » Treballar per construir una formació transversal per a l'alumnat amb unes metodologies docents connectades directament amb l'entorn social i els reptes actuals.

Col·laboració de present i de futur: la innovació docent des del conjunt del sistema universitari

Fa molts anys que les vuit universitats públiques de Catalunya col·laboren (a través de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques i amb el suport del Departament de Recerca i Universitats de la Generalitat) en el terreny de la millora i la innovació docent. A tall d'exemple, destaca el Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació Docent (CIDUI, de caràcter biennal), el Portal de bones pràctiques d'innovació docent o l'informe que duu per títol *La innovació docent a les universitats públiques de Catalunya*, realitzat entre els anys 2020-2021, adreçat a fer una radiografia global de la innovació docent i que va permetre dibuixar un mapa de tot allò que s'havia fet en termes d'innovació docent.

D'entre les conclusions de l'informe esmentat es constata la llarga i abundant tradició de les universitats en el terreny de la millora i la innovació docent,

definint-la, però, des d'una gran heterogeneïtat, atomització i amb una experiència limitada en processos d'avaluació de l'impacte o resultats de les pròpies experiències d'innovació docent. És precisament aquesta manca d'un marc sistemàtic compartit en termes d'avaluació d'impacte el que motiva el darrer projecte conjunt per a l'elaboració, durant els anys 2022-2023, de la *Guia per a l'avaluació de la innovació docent universitària*, fins ara inèdita. Efectivament, en vista de les limitades referències internacionals a aquesta tipologia d'avaluació i la manca de protocols sistematitzats, la guia s'ha elaborat tant amb l'experiència en processos d'avaluació de l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua), com amb el treball conjunt de les vuit universitats públiques. Més concretament, per elaborar aquest taulell comú a partir de l'evidència científica, les universitats han desenvolupat acords respecte a la conceptualització de la innovació docent universitària i les seves principals dimensions i *outcomes* a partir de la literatura internacional.

La Guia per a l'avaluació de la innovació docent universitària s'adreça als equips i persones encarregades d'impulsar i avaluar la innovació docent universitària. L'estructura respon a una seqüència lògica en la qual, primerament, es promou la reflexió sobre el concepte d'innovació docent i, seguidament, s'explica gradualment el procés per a l'avaluació de la innovació docent universitària. S'ofereixen indicacions per a la correcta incorporació de l'avaluació al llarg de la creació i posada en marxa dels projectes d'innovació institucionals, així com es presenten criteris per a mesurar l'èxit dels resultats dels projectes d'innovació institucional per al conjunt de la universitat. La guia ha estat fruit del treball conjunt al si de l'ACUP i ha comptat amb el suport del Departament de Recerca i Universitats de la Generalitat.

Projectes Estratègics Docents de Centre (PEDC)

Universitat de Barcelona

L'objectiu dels PEDC és portar a terme accions concretes amb les facultats que permetin fer més eficients els recursos que el Programa RIMDA (Recerca, Millora i Innovació de la Docència i l'Aprenentatge) posa a la seva disposició per tal d'aconseguir un major impacte en l'aprenentatge dels estudiants a través de la col·laboració entre docents.

Descripció de la iniciativa

El Vicerectorat de Política Docent i el Programa de recerca, innovació i millora de la docència i l'aprenentatge (RIMDA) de la Universitat de Barcelona porten a terme un procés de reflexió conjunt amb totes les facultats per tal d'establir accions concretes que permetin treure més profit dels recursos que ofereix el Programa RIMDA. Una de les primeres mesures és la creació i reconeixement de la figura del coordinador o coordinadora d'innovació docent de facultat com a interlocutor del Programa RIMDA, lligat a la implementació de projectes de centre que afavoreixin la implicació del professorat en la millora docent i la qualitat dels ensenyaments. En aquest sentit, s'ha habilitat una tipologia específica de Projectes estratègics docents de centre (PEDC) que van més enllà dels projectes d'innovació docent. Aquests projectes s'articulen com a intervencions d'una durada aproximada de dos a quatre anys i comprenen tot un seguit d'actuacions que tenen com a objectiu principal que els centres disposin dels recursos, el reconeixement i el suport necessaris per actuar sobre aspectes de la seva docència considerats com a estratègics i assolir un major impacte en la millora de l'aprenentatge del seu alumnat.

Aquestes accions poden ser actuacions de millora o innovació docent d'aplicació directa a l'alumnat o altres accions relacionades amb la docència que no impliquin una acció directa amb estudiants, però que contribuïxin a la millora de l'organització acadèmica i docent del centre, amb impacte sobre la seva formació.

Dintre d'aquesta modalitat de projectes PEDC, cada centre pot plantejar una o dues accions estratègiques, amb una coordinació única i amb el professorat participant que el centre consideri adient en funció de l'abast de l'acció estratègica (ensenyaments, assignatures, alumnat implicat o afectat, etc.). Com és el cas d'altres projectes del Programa RIMDA, la coordinació i el PDI participant del PEDC tenen un reconeixement, el qual és acordat entre tots els agents implicats (facultat, Programa RIMDA i Vicerectorat de Política Docent), en funció de la magnitud del projecte i el nombre de participants.

L'avaluació i el seguiment d'aquests projectes el porta a terme una comissió constituïda per dos professors nomenats pel centre, un membre del Programa RIMDA i un membre de la Comissió d'Avaluació de la Innovació Docent de la Universitat de Barcelona (CAIDUB), que és la responsable de l'avaluació de les propostes que es presenten a altres convocatòries del programa.

Amb data d'octubre de 2023, dotze de les disset facultats de la Universitat de Barcelona desenvolupen accions estratègiques a través dels PEDC (<https://www.ub.edu/rimda/pedc>). Aquests PEDC donen resposta a les necessitats expressades pels centres a l'hora de liderar accions que consideren estratègiques en un context que coneixen i gestionen, i s'alineen amb el model docent de la Universitat de Barcelona. A tall d'exemple, es pot destacar la Facultat d'Economia i Empresa i el seu Programa INNDOC (https://www.ub.edu/rimda/pedc_economia) que es va iniciar amb una acció institucional

prèvia l'any 2018 (*Projecte RIMDA-econòmiques*) amb l'objectiu d'integrar la formació i la innovació docent. El programa INNDOC té com a objectiu fomentar, donar suport permanent i monitorar la innovació docent i les metodologies d'aprenentatge actiu a tots els ensenyaments de la Facultat d'Economia i Empresa.

Cal destacar també dues accions estratègiques interfacultatives: el projecte *Millora de l'aprenentatge en osteologia a través de la creació d'una col·lecció osteològica docent* en el qual participen les facultats de Biologia, Geografia i Història, Medicina i Ciències de la Salut i Infermeria, o el *Projecte de trajectòries clíniques per a una educació interdisciplinària* en què participen les facultats de Medicina i Ciències de la Salut i d'Infermeria.

A partir de les accions portades a terme amb els PEDC s'espera augmentar la col·laboració entre equips docents inter i intra-facultatius, augmentar l'interès del nostre professorat per les accions de millora i innovació docent, que s'ha de traduir en la presentació i reconeixement de nous projectes de millora i innovació docent, i, sobretot, en la millora de l'aprenentatge de l'alumnat mitjançant accions que tinguin un impacte més profund.

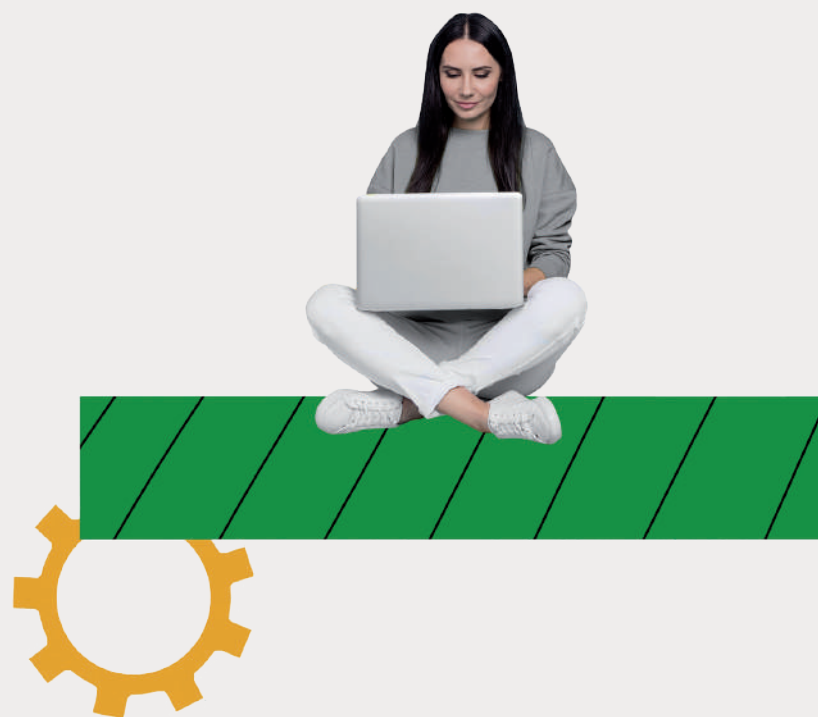
El requisit de generar evidències sobre els resultats assolits per cadascun dels PEDC en desenvolupament permet establir intercanvis, sinèrgies i crear coneixement instal·lat a cada centre, però també un coneixement que el Vicerectorat i el Programa RIMDA han de gestionar i posar a l'abast de la comunitat docent.

Més informació

Programa RIMDA, Universitat de Barcelona.

<https://www.ub.edu/rimda/>

Projectes Estratègics Docents de Centre (PEDC), Universitat de Barcelona. <https://www.ub.edu/rimda/pedc>

L'aprenentatge-servei (ApS) a la UAB: cap a un model d'aprenentatge autèntic i connectat amb l'entorn

Universitat Autònoma de Barcelona

Objectius principals:

- Incrementar la responsabilitat, la creativitat i l'autonomia en l'aprenentatge de l'estudiant.
- Potenciar el treball en xarxa amb altres agents socials, amb els quals s'ha de mantenir interacció constant mentre duri.
- Afavorir la sensibilització sobre els ODS i la justícia global i fomentar la responsabilitat social de la institució.
- Connectar la universitat amb el seu entorn.

Descripció de la iniciativa

El model docent de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) situa l'estudiant en el centre del procés d'aprenentatge. Per això, els programes formatius es dissenyen per facilitar l'adquisició d'un perfil formatiu en el qual s'integrin les competències específiques de la titulació, i també les transversals. Totes dues són necessàries tant per assolir una formació òptima per a l'exercici professional, com per desenvolupar-se en una societat cada vegada més complexa, plural i global. L'experiència que es presenta a continuació, l'aprenentatge servei (ApS), és el tipus d'aprenentatge que es vol promoure: un aprenentatge autèntic, en el qual l'activitat se situa en un món que l'estudiant reconeix i vol comprendre, on executa accions amb valor pràctic i intel·lectual que influeixen en aquesta realitat.

L'ApS és una proposta educativa on l'alumnat es forma mitjançant la participació en un projecte orientat a resoldre una necessitat real en una

comunitat i millorar les condicions de vida de les persones o la qualitat del medi ambient. A través de l'ApS s'adquireix el compromís de col·laborar en una experiència que suposa al mateix temps aprenentatges relacionats amb el currículum acadèmic, el desenvolupament de competències personals i un servei real a la comunitat.

El procés d'institucionalització de l'ApS va començar l'any 2018, amb una primera prova pilot i s'ha consolidat amb l'estructura següent, que combina responsables institucionals, tècnics i professorat:

- » Comissió permanent ApS: on es decideixen totes les accions a impulsar cada curs. Està formada per professorat expert en ApS, personal tècnic de l'oficina ApS i de la Fundació Autònoma Solidària (FAS) i el vicerectorat responsable institucional.
- » Comissió ApS: en formen part els membres de la comissió permanent i una persona representant d'ApS de cadascun dels centres propis.
- » Oficina ApS: és una de les oficines de la FAS encarregada de la gestió i el suport tècnic. Té relació amb la xarxa d'entitats que sol·licita projectes ApS.
- » Grup d'innovació docent: ésh un grup de professorat expert en ApS, de diferents disciplines i de diferents facultats, que han fet la definició de l'ApS i revisen les experiències executades per garantir la seva adequació.

Les experiències d'ApS es van començar amb els treballs de fi de grau, atesa la seva facilitat d'adaptació, i s'han anat estenent cap a d'altres assignatures, com la que es presenta a continuació.

El projecte Adapta't

El projecte Adapta't sorgeix d'una proposta en el marc de les convocatòries dels anys 2019 i 2020 d'ajuts per a projectes d'innovació i millora de la qualitat docent de la UAB. El projecte està liderat per professorat del Departament de Genètica i de Microbiologia i el curs acadèmic 2022-2023 ha arribat a la seva quarta edició. Els eixos principals del projecte són la transversalitat, l'acció social, el treball cooperatiu i la divulgació científica.

Es tracta d'una experiència d'ApS que fomenta la responsabilitat social, l'autonomia i la creativitat de l'alumnat, enriqueix la docència, la recerca i la transferència de coneixement a la universitat; i alhora, promou els graus de biociències. Així mateix, aquest projecte forma part de l'oferta anual d'activitats de reconeixement acadèmic en els graus.

La proposta va adreçada a l'alumnat del grau en Genètica i engloba tres assignatures obligatòries del tercer curs: Genòmica, Proteòmica i Interactòmica, Genètica Humana, i Bioinformàtica.

L'objectiu científic del projecte és caracteritzar els episodis de selecció natural que han tingut lloc al llinatge humà i que han deixat la seva empremta al genoma, inclosos els gens responsables de la tolerància a la lactosa o el color de la pell.

Les competències a desenvolupar per a les persones participants són les següents: 1. Assumir un compromís ètic; 2. Desenvolupar l'aprenentatge autònom i la creativitat; 3. Prendre la iniciativa i mostrar esperit emprenedor; 4. Valorar la importància de la qualitat i de la feina ben feta; 5. Demostrar sensibilitat en temes socials.

Durant el primer semestre cada estudiant treballa en grup, de manera transversal, interdisciplinària i integrada a les diferents assignatures, una regió del genoma candi-

data d'haver patit un episodi de selecció adaptativa. La metodologia de treball inclou l'aplicació d'eines bioinformàtiques per a l'anàlisi de la seqüència genòmica, la caracterització genòmica i proteòmica del gen o de la proteïna i de la regió flanquejant o la detecció de les implicacions mèdiques o alimentàries del gen.

Durant el segon semestre, finalitzada la docència de les assignatures, l'alumnat participa en quatre tallers (12 hores presencials), organitzats i impartits pel mateix professorat del grau: 1) Comunicació científica eficaç; 2) Infografies; 3) Disseny d'activitats interactives; 4) Design thinking i visita a la UAB Open Labs.

L'activitat culmina amb l'organització d'una exposició interactiva itinerant dirigida a l'alumnat de secundària i de batxillerat, en el marc del programa Argó i/o fires de divulgació científica.

A la darrera edició s'han incorporat noves accions de transferència i divulgació, com la conducció per part de l'alumnat d'una Lliga cooperativa de ciència ciutadana entre centres de secundària per caracteritzar noves regions genòmiques que han contribuït a l'adaptació de diferents poblacions humanes al seu entorn.

El projecte ha causat un gir en la manera en la que l'alumnat esdevé conscient del seu aprenentatge, l'aplica a la resolució de problemes reals i el transfeix a la societat.

Més informació

<http://adaptat.uab.cat> / El Blog d'Adapta't/ Promoció Adaptat 2022 / Instagram del projecte (@adaptatapsuab) / <https://ddd.uab.cat/record/235638>
Adapta't, Taller Argó UAB, 26 de maig de 2023
Adapta't, Taller Argó UAB, 20 de maig de 2022
16a Festa de la Ciència, 26 de maig de 2023

Galàxia aprenentatge

Universitat Politècnica de Catalunya

Objectius principals:

- Millorar l'experiència d'aprenentatge de l'estudiant i donar més valor a la presencialitat.
- Aconseguir aprenentatges més profunds i duradors.
- Incorporar competències transversals com l'ètica, el compromís social, els ODS i la intel·ligència artificial.
- Millorar els indicadors acadèmics de la Universitat.

Descripció de la iniciativa

La Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) fa anys que està altament implicada en la innovació docent a l'àmbit STEAM. Les evidències més rellevants són que compta amb dos grups de recerca educativa, un programa de doctorat en educació STEAM i impulsa i dirigeix l'edició de la revista *Journal of Technology and Science Education*. Cada any, l'Institut de Ciències d'Educació (ICE) de la UPC publica una convocatòria de projectes d'innovació docent que finança i acompanya entre vint i vint-i-cinc projectes d'innovació repartits entre els seus disset centres docents.

L'actual equip de direcció, amb el rector Daniel Crespo al capdavant, creu que ha arribat el moment de fer que les iniciatives d'innovació docent més exitoses esdevinguin l'eix principal de l'experiència d'aprenentatge de l'alumnat de la UPC. Per això, després d'un debat celebrat en dues sessions, va proposar al claustre aprovar la posada en marxa del projecte Galàxia Aprenentatge (GA), amb l'objectiu de transformar el model docent de la universitat.

Els objectius de GA són dotar de valor la presencialitat als campus; millorar l'experiència d'aprenentatge; aconseguir aprenentatges profunds i duradors, mitjançant les metodologies docents que segons l'evidència són més eficaces a cada entorn educatiu; incorporar competències transversals com l'ètica, el compromís social, els ODS i la intel·ligència artificial; i millorar els indicadors acadèmics de la universitat.

Per a fer-ho possible, s'ha dissenyat un procés en cinc fases, que s'expliquen a continuació:

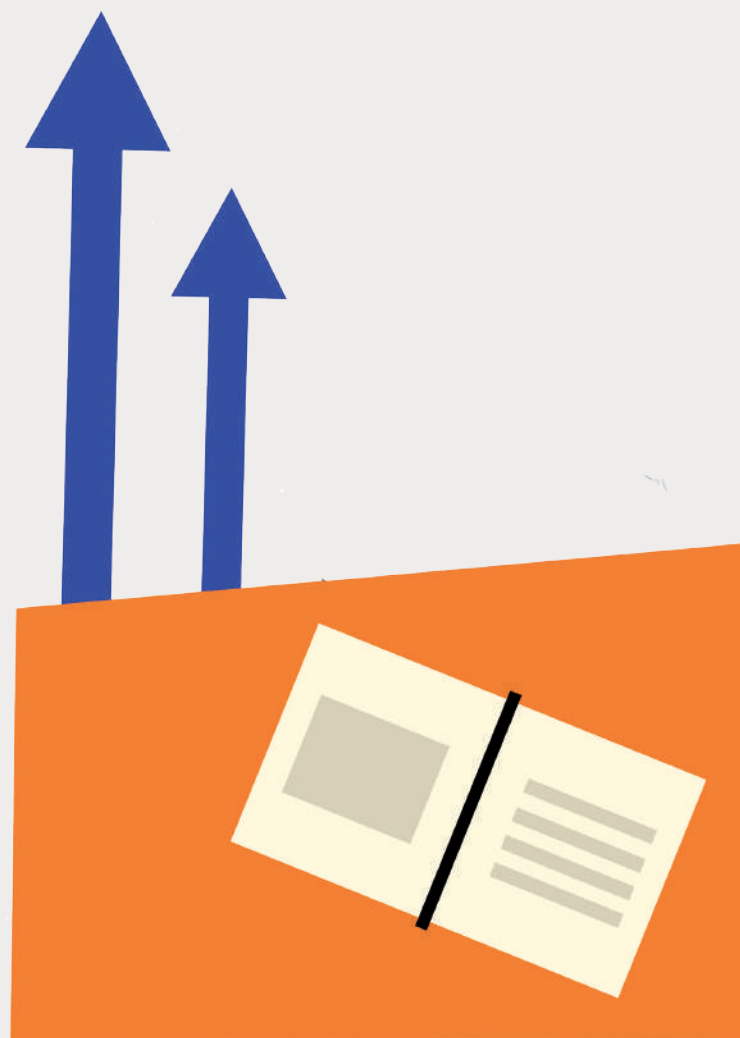
1. El destí: s'ha treballat per definir la missió i visió docent de la universitat, que el Consell de Govern ja va aprovar el mes de maig de 2023.
2. El vehicle: l'ICE ha elaborat un catàleg de metodologies docents que l'evidència confirma com les més eficients per obtenir aprenentatges profunds i duradors, així com facilitadors tecnològics de l'aprenentatge.
3. Els camins: actualment s'està treballant en aquesta fase que consisteix a identificar les oportunitats i els reptes per posar en pràctica les metodologies docents del catàleg de la fase 2 a les diferents titulacions de la UPC. Fins ara, s'han dut a terme diverses accions, com ara obrir una convocatòria d'ajuts d'innovació docent orientada a implementar aquestes metodologies, oferir tallers de formació i assessoraments personalitzats per a la seva implementació i crear un grup de treball per repensar els espais d'aprenentatge. D'altra banda, també s'ha adaptat el programa de formació inicial en docència universitària per formar el professorat novell en aquesta direcció.
4. El full de ruta: consisteix a elaborar i aprovar el marc de desenvolupament del model docent propi per assolir els objectius de GA. En aquests moments, s'està duent a terme un procés participatiu amb tota

la comunitat per definir els elements principals del nou model docent.

5. Les singularitats: la darrera fase del projecte preveu que cada centre faci el seu propi pla de transformació, i adapti el seu model docent al marc definit per GA. Haurà de tenir en compte la seva realitat, és a dir, quines titulacions imparteix, les instal·lacions, els perfils de professorat i alumnat i l'entorn social i econòmic.

Aquest procés implica a tota la comunitat de la universitat: alumnat, professorat i personal tècnic de gestió, administració i suport. L'ICE juga un paper molt important, aporta l'expertesa en les metodologies docents i dirigeix i coordina el procés. Tanmateix, el canvi només serà possible amb la implicació de tots els altres serveis de la universitat: biblioteques, TIC, gestió acadèmica, Gabinet de Planificació o Avaluació de la Qualitat, entre altres.

Tot i que la comunitat encara està en ple procés de treball i debat, el marc Galàxia Aprenentatge que s'està esbossant, impulsarà la incorporació de forma més general de metodologies docents com la classe invertida i el treball per reptes i/o projectes en els estudis de la UPC. Està previst que durant els primers mesos del 2024, tres o quatre centres docents de la UPC comencin a treballar en el redisseny d'un dels seus graus, d'acord amb el marc de Galàxia Aprenentatge, i que serveixin d'experiència pilot per dissenyar el marc definitiu que ha d'inspirar la revisió de la resta d'estudis de la universitat.

Projecte EDvolució

Universitat Pompeu Fabra

Objectius principals:

Incentivar en el conjunt de la UPF una reflexió sostinguda en el temps sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge que en permeti una millora i adaptació continuada.

Descripció de la iniciativa

La Universitat Pompeu Fabra (UPF) articula la seva política institucional per a la millora de la qualitat de la docència i la innovació docent al voltant del projecte EDvolució. Aquest projecte, que es va iniciar l'any 2017, pretén incentivar una reflexió i actuació sostingudes en el temps sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge que en permetin una millora i adaptació continuada. Alhora es promou una mirada ampla que ultrapassi les qüestions metodològiques per integrar-les en una visió de conjunt que abraci tots els agents implicats en aquests processos.

EDvolució té un caràcter transversal, internacional, centrat en l'estudiant i la transferència de coneixement. S'estructura en sis grans eixos:

1. Competències comunes i transversals UPF, que tot l'alumnat hauria d'adquirir més enllà de les capacitats dels seus respectius estudis: competències d'autonomia, de coneixement trans i interdisciplinari, de ciutadania global, de gènere, comunicacionals i digitals.
2. Model docent, que inclou totes aquelles qüestions que tenen a veure amb el rol de l'estudiant, l'equilibri entre les classes presencials i el treball autònom, les metodologies docents i les fórmules d'avaluació.

3. Arquitectura d'aprenentatge, que suposa el disseny d'uns programes acadèmics flexibles que permetin la màxima individualització del currículum formatiu i potenciïn la formació transversal, ja sigui amb programes específics, ja sigui fent possible la incorporació al currículum individual d'activitats formatives transversals complementàries.
4. L'acompanyament a l'estudiant, amb programes de tutories (generals per a tots els estudiants i específiques per a determinades necessitats particulars) i mentories per millorar el trajecte acadèmic personal de l'alumnat.
5. El rol del professorat i la seva dedicació, amb la voluntat de potenciar un tipus d'ensenyament que faciliti el protagonisme de l'alumnat en el procés d'adquisició de coneixement, la qual cosa suposa ajustar el càlcul de la dedicació docent del professorat a aquest nou rol, alhora que preveure fórmules que l'incentivin.
6. Els espais i recursos d'aprenentatge, tant físics com virtuals, com a element generador de noves dinàmiques d'aprenentatge.

Molt succintament, aquest projecte institucional d'ampli abast es concreta en un seguit d'actuacions i estructures de la universitat per dur-les a terme. Sense afany d'exhaustivitat, les principals són les següents:

Formació i assessorament per a docents

El suport per al professorat es vehicula a través del Centre per a la Innovació en Aprenentatge i Coneixement (CLIK), que s'encarrega de vetllar pel desenvolupament del marc educatiu comú EDvolució mitjançant l'impuls de la innovació en la docència.

Pel que fa a la formació per a docents, es desenvolupen plans de formació per al professorat, es contribueix al desenvolupament professional dels docents al llarg de la seva vida laboral, s'organitza un programa de formació inicial dirigit al professorat novell i es dissenya i s'imparteix un programa formatiu «Planifica la teva assignatura creant el Pla d'aprenentatge EDvolució» amb l'objectiu de reflexionar, innovar en l'assignatura i elaborar-ne el Pla d'aprenentatge, complementari a la guia docent. En aquest sentit, convé destacar que s'organitzen una mitjana de vint-i-cinc cursos de formació contínua cada any, en què participen uns 400 docents; a més, el CLIK col·labora en cursos oferts per altres serveis de la universitat i ofereix cursos a mida per a determinats col·lectius

D'altra banda, el CLIK ofereix també assessorament als òrgans de govern, als serveis interns de la universitat, als responsables acadèmics en el desenvolupament de projectes institucionals i individualment al professorat que ho sol·licita. Un total aproximat de 125 docents reben assessorament cada curs amb relació a qüestions com el disseny, desenvolupament i avaluació de projectes d'innovació educativa; el disseny i aplicació de metodologies actives a la docència universitària; l'ús de tecnologies, metodologies i eines concretes per a la docència; o la consultoria pedagògica (accions de millora de la pràctica docent a partir de l'observació docent i de la pràctica reflexiva).

Xarxa d'Innovació Educativa

La Xarxa d'Innovació Educativa és l'espai de coordinació entre els responsables d'Innovació dels diversos centres de la universitat, el vicerectorat competent en la matèria i el personal tècnic del CLIK. Té per objectiu impulsar i

implementar estratègies comunes per a la millora educativa a la UPF, promoure activitats transversals i definir projectes amb abast sobre tota la universitat.

UPF Learning Lab

El Laboratori d'Aprenentatge de la UPF (UPF Learning Lab) (<https://www.upf.edu/web/learning-lab>) és un centre interdisciplinari que té com a finalitat donar suport a la recerca i la transferència del coneixement en educació, mitjançant l'experimentació, l'anàlisi de dades i la transferència de resultats de recerca sobre l'ensenyament i l'aprenentatge a l'activitat docent de la universitat i a la societat. La seva missió és contribuir a l'excel·lència de la recerca, docència i transferència de la UPF des de la investigació en innovació educativa. El laboratori col·labora amb el CLIK, així com amb grups de recerca de la UPF que fan recerca des de diferents perspectives disciplinàries sobre ensenyament i aprenentatge i amb els responsables d'Innovació de cadascun dels centres de la UPF. Entre les seves activitats destaquen els cicles de Recerca EDvolució i els tallers amb estudiants de la universitat

Pla d'ajuts per al suport a la qualitat i la innovació docents

Anualment es convoca el PlaCLIK, un pla d'ajuts per donar suport a la innovació docent, amb l'objectiu de promoure la qualitat i la transformació educativa amb projectes destinats a la millora dels processos d'ensenyament-aprenentatge i de determinats projectes transversals en el marc d'EDvolució. Els ajuts, que contempen una dotació econòmica entre 1.500 i 6.000 euros, s'atorguen tant a propostes que incorporen

milliores en el marc d'una assignatura com a propostes col·lectives que impliquin un conjunt d'assignatures.

Programes transversals

Els programes transversals de la UPF (<https://www.upf.edu/web/programes-transversals/>) agrupen una diversitat d'ofertes formatives dissenyades per fer possible que l'alumnat personalitzi el seu propi currículum amb una formació interdisciplinària que va més enllà de la proposta específica d'un grau. Els programes que s'ofereixen estan orientats a col·lectius diferents, de manera que cada programa adapta els seus objectius a les necessitats del col·lectiu al qual s'adreça. Inclouen el Grau Obert, els Mínors, la formació transversal de lliure elecció, la Barcelona International Summer School (BISS), el Barcelona Program for Interdisciplinary Studies (BAPIS), la UPF Sènior i el Campus Júnior.

Projectes transversals

Hi ha un seguit de projectes implantats o en fase d'implantació en el conjunt de la UPF, que pretenen millorar l'experiència d'aprenentatge de l'alumnat. En destaca el Passaport UPF, un portafoli digital que suposa una eina de recollida d'informació i documentació que afavoreix l'autoanàlisi i la reflexió sobre les activitats acomplertes per l'estudiant i les competències que ha adquirit; els TFG Integrats, que promouen l'elaboració i tutorització de treballs de fi de grau fets per estudiants de dos graus diferents; i el HackLab (<https://www.upf.edu/web/hacklab>), un taller de cocreació d'idees que cada curs reuneix deu projectes liderats per estudiants per promoure, fomentar i facilitar l'autoaprenentatge, l'intercanvi de coneixements i la col·laboració al

voltant de temes com la tecnologia, la comunicació i les arts digitals.

Més informació

<https://www.upf.edu/web/edvolucio>

<https://www.upf.edu/web/clik>

Programa d'Impuls per a la Innovació Docent i la Millora de la Qualitat de la Docència. Model UdG XXI

Universitat de Girona

Objectius principals:

- Continuar impulsant la innovació docent i la millora de la qualitat de la docència a la Universitat de Girona.
- Afavorir la creació de projectes transversals i interdisciplinaris col·laboratius entre centres docents.

Descripció de la iniciativa

La UdG es troba actualment immersa en el desenvolupament del «Model UdG XXI». El model té com a finalitat definir un paradigma educatiu propi que singularitzi la Universitat de Girona i doni resposta als nous reptes i canvis socials en l'aprenentatge que tindran lloc en les pròximes dècades. És una proposta de gran abast que suposa una transformació important de la universitat i comportarà canvis en la planificació docent, acadèmica i estructural.

En el marc del model docent UdG XXI (i com a part del desplegament del Pla estratègic UdG2030: la Suma d'Intel·ligències), la Universitat de Girona el 2021 va crear el Programa d'Impuls per a la Innovació Docent i la Millora de la Qualitat de la Docència. Model UdG XXI. Aquest programa té dos objectius complementaris:

1. Continuar impulsant la innovació docent i la millora de la qualitat de la docència a la Universitat de Girona, fomentant principalment l'ús de metodologies actives i innovadores.
2. Afavorir la creació de projectes transversals, interdisciplinaris i col·laboratius entre centres docents,

que explorin els nous ecosistemes d'ensenyament i d'aprenentatge amb què ens trobem professorat i estudiants a l'hora d'afrontar, amb la complexitat que requereix, els reptes actuals.

El programa té una dotació pressupostària de 255.000 € i finalitza el desembre de 2023 i conté 2 subprogrames.

Subprograma 1: Projectes d'innovació docent dels centres docents

Aquest subprograma està adreçat als centres docents i té per objectiu potenciar projectes d'innovació docent en els estudis de grau i de màster i, en particular, projectes directament relacionats amb l'organització de la docència i l'aprenentatge de l'alumnat. Els projectes han de ser coherents amb la política estratègica i de millora del centre. La tipologia d'actuacions elegibles en el marc d'aquest subprograma són:

1. Impuls i reforç a la implantació efectiva de metodologies docents actives, preferiblement aquelles impulsades en el marc d'un GID (grup d'innovació docent), sense excloure iniciatives individuals que puguin ser exportables a la resta de professorat.
2. Acompanyament, mentoria i desenvolupament de plans d'acció tutorial.
3. Impuls d'iniciatives adreçades a facilitar el treball col·laboratiu i l'aprenentatge en xarxa dels estudiants com a complement de les activitats de formació presencial.
4. Virtualització de materials docents i l'ús de les TIC i les noves modalitats educatives com a complement de la presencialitat.
5. Impuls d'iniciatives adreçades a la introducció en la

docència de la perspectiva de gènere.

6. Elaboració i impuls de propostes que afrontin reptes socials, empresarials o organitzatius a partir del treball col·laboratiu que permetin l'assoliment d'algun dels Objectius de desenvolupament sostenible.
7. Models innovadors d'avaluació de competències transversals i específiques.
8. Projectes de millora de la qualitat docent alineats amb els objectius estratègics del centre docent.

Subprograma 2: Projectes d'innovació docent col·laboratius i de creació d'entorns d'aprenentatge innovadors

Aquest subprograma està adreçat als centres docents. El subprograma té dos objectius principals:

1. Potenciar la perspectiva transversal i interdisciplinària en els projectes d'innovació docent.
2. Promoure la creació de nous ecosistemes d'aprenentatge d'acord amb el foment del treball col·laboratiu amb professorat d'àmbits complementaris i entre centres docents, institucions, entitats i empreses del territori.

En aquest subprograma s'hi poden presentar projectes d'innovació docent consorciats amb altres centres, institucions i organitzacions territorials. La tipologia d'actuacions elegibles en el marc d'aquest subprograma són:

1. La creació de nous entorns i contextos innovadors per a l'aprenentatge: espais virtuals o físics polivalents capaços de propiciar noves formes de treball col·laboratiu i d'aprenentatge.
2. L'ús de metodologies actives d'aprenentatge que

- fomentin des de la interdisciplinarietat l'anàlisi de situacions complexes, la intervenció i el desenvolupament de projectes innovadors i emprenedors amb la finalitat de resoldre problemes concrets del territori.
3. L'impuls d'iniciatives conjuntes amb les institucions i organitzacions territorials per innovar i crear valor social, cultural i econòmic al territori.

La innovació en la docència i el reconeixement de l'excel·lència docent del professorat

Universitat de Lleida

L'objectiu és afavorir la innovació docent alhora que es dissenya un sistema d'avaluació del professorat capaç de reconèixer les bones pràctiques i l'excel·lència en la docència.

Descripció de la iniciativa

El Pla estratègic de la Universitat de Lleida (UdL) contempla l'impuls de programes d'innovació i millora docent com una acció fonamental dintre de l'àmbit de la docència, l'aprenentatge i l'ocupabilitat. En aquest context, una de les polítiques institucionals de la UdL ha estat incloure la participació en projectes d'innovació docent en el Manual d'avaluació docent del professorat com un dels criteris per distingir el professorat amb una menció d'excel·lència docent. Aquesta modificació del manual s'ha aplicat durant els quatre darrers anys i ha suposat un canvi substancial en el reconeixement de l'excel·lència del professorat avaluat. Si anteriorment la distinció de la menció d'excel·lència s'atorgava de forma sistemàtica al professorat que complia una sèrie de requisits, en aquesta nova etapa s'estableix una avaluació específica dirigida a valorar els mèrits aportats.

Aquesta avaluació per aconseguir la menció d'excel·lència és voluntària, és a dir, és el professorat qui decideix presentar-se a aquesta distinció. Per optar a la menció és necessari haver obtingut un resultat de molt favorable en el procés d'avaluació docent i complir dues de les següents condicions: haver participat activament en projectes d'innovació docent durant el període avaluat, haver publicat materials docents o altres eines docents

innovadores degudament llicenciades i registrades o haver seguit, dirigit o impartit activitats de formació del professorat de l'àmbit docent.

La menció d'excel·lència s'atorga per una comissió ad hoc que valora els mèrits a partir d'una entrevista i de les evidències sobre metodologies docents i avaluadores implementades pel professorat. Aquesta avaluació no és quantitativa, ja que la capacitat de lideratge del professorat, l'acció transformadora en la docència i, sobretot, l'impacte de la innovació i de la formació rebuda en la millora i la qualitat docent són clau en el resultat d'aquesta avaluació.

L'objectiu principal d'aquesta iniciativa és clar: afavorir la millora contínua de la docència a través de la innovació alhora que es dissenya un sistema d'avaluació docent capaç de reconèixer les bones pràctiques i l'excel·lència en el desenvolupament de l'activitat docent.

Per tenir èxit i assolir aquest objectiu, aquesta política ha d'anar acompanyada de mesures addicionals que ajudin a promoure la innovació docent entre el professorat. En aquesta línia, el Vicerectorat d'Ordenació Acadèmica i Qualitat finança projectes d'innovació docent per a la millora de la docència que s'han centrat, en l'última convocatòria, en tres aspectes: la introducció a l'aula de noves metodologies docents, el desenvolupament de nous recursos que afavoreixin l'aprenentatge i la millora dels processos d'avaluació. En qualsevol cas, les propostes han de suposar una millora efectiva de l'experiència d'aprenentatge de l'alumnat i han de garantir la sostenibilitat en el temps de l'acció transformadora proposada. Durant els darrers cinc anys s'han concedit un total de vuitanta projectes en unes cent vint assignatures, i han participat més de tres-cents membres del professorat.

La Universitat de Lleida compta amb la Unitat de Suport i Assessorament de l'Activitat Docent (SAAD),

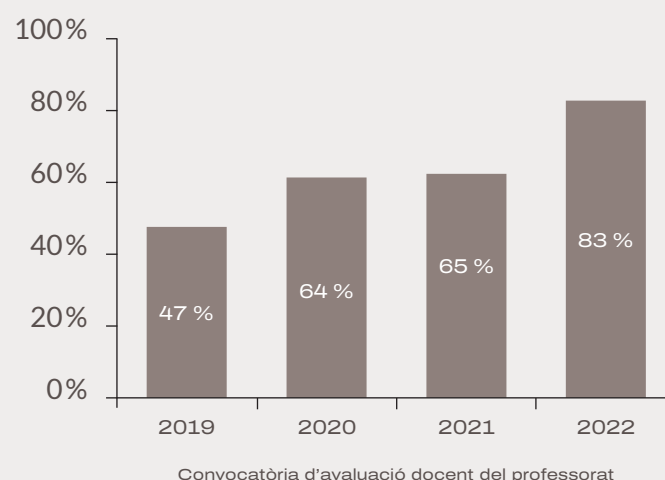
un altre agent institucional que dona suport al professorat en el desenvolupament de la innovació docent i en la utilització de les TIC en la docència. Aquesta unitat, a més d'assessorar i donar suport als processos d'ensenyament-aprenentatge, ajuda el professorat a desenvolupar recursos docents i a dissenyar entorns interactius. Durant el curs 2022-23, es van desenvolupar 12 recursos digitals nous que s'han incorporat al repositori en obert on actualment hi ha disponibles 131 materials docents digitals i 7 eines pròpies que poden ser integrades al campus virtual de les assignatures (<https://www.saad.udl.cat/ca/portfoli/exemples/>).

Fins al moment, el resultat d'aquesta política ha estat molt satisfactori. Les dades disponibles mostren que la participació en projectes d'innovació en aquests quatre anys d'aplicació del nou manual d'avaluació docent ha incrementat notablement. En global, el percentatge de participació en activitats reconegudes com innovadores de tot el professorat candidat a ser avaluat s'ha duplicat en aquest període.

Si s'analitza únicament el professorat que obté un resultat positiu en l'avaluació de la seva activitat docent, l'increment en la participació de projectes d'innovació passa del 47 % al 83 % (figura 1).

Durant aquests quatre anys, el percentatge del professorat susceptible de ser guardonat amb l'excel·lència docent ha augmentat del 8 % al 18 % dels avaluats positivament, és a dir, ha incrementat el professorat que obté una valoració de molt favorable i que també compleix amb les condicions establertes en el manual. Haver participat en projectes d'innovació docent és una de les tres condicions necessàries per assolir la menció d'excel·lència, però no és un requisit imprescindible per assolir-la. No obstant això, el 92,5 % dels candidats han introduït experiències innovadores en la seva docència,

Figura 1. Evolució del percentatge del professorat que participa en projectes d'innovació docent que ha obtingut resultats positius en l'avaluació docent.

i el 100 % del professorat que ha rebut la menció d'excel·lència docent ha tingut un paper actiu i ha demostrat una trajectòria docent innovadora amb capacitat de millora i de transformació de la docència.

Com a conclusió, el sistema d'avaluació docent de la universitat implantat en el 2019 ha estat capaç de reconèixer les bones pràctiques i l'excel·lència en el desenvolupament de l'activitat docent. A més, la introducció de la participació en projectes d'innovació docent en el *Manual d'avaluació docent del professorat* per assolir la menció d'excel·lència ha comportat canvis innovadors en el procés d'ensenyament-aprenentatge que han ajudat a millorar la formació rebuda per l'alumnat i la qualitat de la docència impartida.

Impuls de la transferència de la innovació docent en la formació del professorat

Universitat Rovira i Virgili

L'objectiu principal és transferir la innovació docent al conjunt del professorat amb accions de formació que estiguin coordinades i reconegudes dins d'un marc acadèmic de desenvolupament docent.

Descripció de la iniciativa

Aquest projecte institucional, promogut per l'ICE amb la consonància del Vicerectorat de Projectes Docents i Estudiants de la URV, pretén transferir la innovació docent al conjunt del professorat amb accions de formació. Un programa que es du a terme per crear un marc de desenvolupament acadèmic docent organitzat en dimensions/nivells definits que s'espera integrar en el Pla estratègic de docència, que s'està definint a la URV. Aquest marc es generaria tenint com a referència el programa Margalida Comas de formació del professorat universitari de les universitats, el Marc de desenvolupament acadèmic docent (MDAD) de la Xarxa Estatal de Docència Universitària (REDU) i el Marc de referència de la competència digital docent presentat el 2022 pel Ministeri d'Educació, Formació Professional i esports.

La situació de partida que es vol millorar és mirar de reduir l'actual atomització i dispersió dels projectes d'innovació; millorar la transferència de la innovació a la resta de professorat (no hi ha coneixement de les accions fora dels ensenyaments que s'apliquen); alinear els projectes a les polítiques estratègiques de la URV; i promoure un planter de formadors especialistes en competències docents sorgits de projectes d'innovació.

Per encetar aquests canvis, en primer lloc, s'ha fet un redisseny de la convocatòria de projectes d'innovació de l'ICE de la URV amb les modificacions destacades següents:

1. S'ha substituït el lliurament del producte final del projecte d'innovació: es passa d'una «memòria» a una acció de transferència en format de formació (taller, curs, programa d'acompanyament...) integrada en el Marc acadèmic de desenvolupament docent.
2. Les sol·licituds s'alineen de sortida amb les diferents dimensions de competències docents, de manera que s'agrupen entre elles i possibiliten sinergies.
3. L'avaluació dels projectes se centra en variables orientades a l'impacte real i efectiu, com ara la sostenibilitat (el canvi proposat ha de ser sostenible en el temps i generar impacte a la universitat); la transferència (la innovació hauria de ser reproducible a contextos diferents); la sistematització (amb un procés planificat i basat en la realitat que es pretén millorar); l'eficàcia (el procés de transformació ha de demostrar que millora l'aprenentatge de l'alumnat), i la factibilitat (ha de ser possible fer-lo amb els recursos disponibles). Ha estat possible aplicar aquesta delimitació de factors gràcies a la *Guia per a l'avaluació de la innovació docent universitària (Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques-Ivàlua) Esborrany 2023*.
4. El suport de la sol·licitud deixa de ser en paper i ara es fa a través d'un formulari. Aquest canvi facilitarà la tramitació i possibilitarà altres camps com la realització d'un breu vídeo a càrrec del coordinador o coordinadora perquè la comissió avaluadora el pugui analitzar, la «paralingüística del projecte» o adjuntar-hi proves o documentació en diferents formats d'arxiu.

5. Els camps que s'han d'emplenar es modifiquen i ara es dona més valor a la diagnosi en què es demana la situació de partida del projecte, quina és la necessitat, el problema o la motivació per desenvolupar-lo; i al resultat final, és a dir, l'impacte que es vol obtenir. També són importants els beneficis que s'esperen, ja que es demanen els indicadors d'avaluació.
6. Com a novetat, també es demana mèrits de la coordinadora o el coordinador en capacitats de gestió d'equips docents.

Els primers resultats d'aquesta convocatòria, que va finalitzar el 27 de setembre de 2023, són molt satisfactoris, ja que s'han passat de 22 a 32 propostes. És a dir, hi ha un increment significatiu del 30 %. Totes saben que s'hauran de comprometre a desenvolupar una formació al final de projecte, especifiquen indicadors clars d'impacte i s'alineen amb dimensions de competències docents.

Una vegada feta la resolució dels ajuts al mes de novembre, els diferents coordinadors dels projectes rebran una formació en format taller de nou hores en què bàsicament es desenvoluparan dues accions d'aprenentatge. La primera, per evitar quedar-se únicament en l'explicació d'una bona pràctica, associarà els projectes dins del context de la competència docent i es fonamentarà acadèmicament. La segona serà definir la modalitat formativa amb què es durà a terme la transferència (taller, seminari, programa d'acompanyament...) i els recursos corresponents. Quedarà reflectida en una «fitxa de transferència/formació» de la innovació.

Aquestes accions formatives que sorgeixen dels projectes d'innovació (esperem que siguin finalment uns 15-20 en la primera edició) es vincularan als diferents mòduls de formació corresponents al nivell 2 del Marc de desenvolupament acadèmic docent, que s'esperen

implantar entre el setembre del 2024 i el juny del 2025 en un programa pilot per ser avaluades i desplegades finalment al curs 2025-26. En aquest sentit, s'espera que altres docents s'animin a generar noves accions per enriquir una cultura d'aprenentatge a la universitat que pugui dinamitzar i connectar la comunitat docent.

Més informació

Paricio, J.; Fernández, A.; Fernández, Idoia (Eds.) (2019) Marco de desarrollo académico docente (MDAD). Red Estatal de Docencia Universitaria, RED-U.

Serdyukov, P. (2017). Innovation in Education: What Works, What Doesn't, and What to Do About It? Journal of Research in Innovative Teaching & Learning.

Noguera, Ingrid (coord.) (2023). Guia per a l'avaluació de la innovació docent universitària. Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua).

Carrió, M. (coord.) (2019). Programa Margalida Comas. Programa per a la millora de la docència i l'aprenentatge a la universitat. Generalitat de Catalunya. Departament de Recerca i Universitats.

Impuls i gestió de la innovació docent en tota la universitat com a centre únic

Universitat Oberta de Catalunya

Objectius principals:

- Incentivar millores docents amb impacte transversal.
- Apostar per iniciatives disruptives que singularitzin el model educatiu.

Descripció de la iniciativa

La missió de sistematitzar, planificar i impulsar la innovació educativa en sintonia amb l'estructura de recerca i transferència de la universitat recau a la UOC en l'eLearning Innovation Center (eLinC) (<https://www.uoc.edu/portal/ca/elearning-innovation-center/index.html>), que depèn del Vicerectorat de Docència i Aprenentatge. Així, el centre és l'encarregat de promoure la innovació en la docència i aprenentatge en línia en el conjunt de la institució per mantenir la singularitat del seu model educatiu i els elements que el sostenen.

L'activitat de l'eLinC es triangula entorn de tres eixos de servei, lligats organitzativament: 1) l'anàlisi de l'aprenentatge i la docència, amb un equip especialitzat que fa observació i analítiques d'aprenentatge; 2) la creació i l'impuls de la innovació docent, amb gestors de projectes que treballen colze a colze amb tecnopedagogs; i 3) l'acompanyament i transferència de coneixement, amb un equip que orienta i forma el professorat en la millora contínua de la docència en línia.

Pel que fa al marc de la gestió de les innovacions i millores docents, tot i que està en procés de revisió, és el següent (fig. 2) (veure pàgina següent).

Al llarg dels vint-i-set anys d'existència de la universitat, s'han succeït —i de vegades combinat— diverses

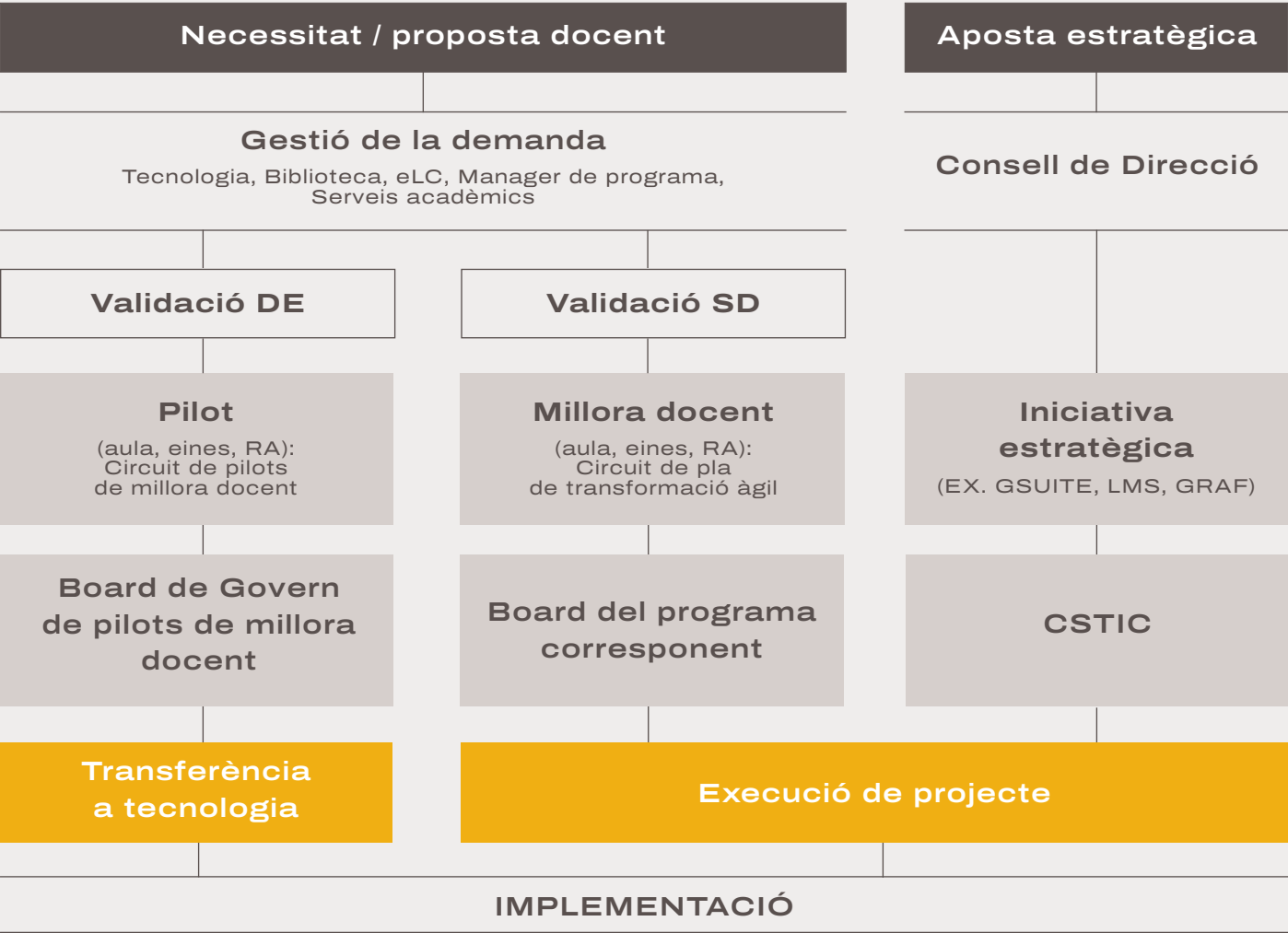
estratègies i enfocaments per atendre els problemes o necessitats precursors de la innovació. Per una banda, les estratègies responien a demandes institucionals del pla estratègic o a canvis en les tendències de l'educació, i, per l'altra, a necessitats de millora detectades pel professorat en els processos formatius.

En el primer dels casos, la innovació estratègica de la UOC contempla la promoció de projectes (*top-down*) sobre eixos i reptes marcats al full de ruta estratègic definit per l'equip de govern. Es tracta d'innovacions de naturalesa sistèmica, disruptiva i tractora que tenen com a objectiu generar resultats transformadors que donin solidesa al model educatiu i permetin adaptar-lo als contextos accelerats de canvi.

Un dels projectes amb més impacte transversal a la institució en els darrers anys ha estat la posada en marxa d'un Pla de transformació d'assignatures (<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2018/285-pla-transformacio.html>) que beneficia la totalitat de l'alumnat de les titulacions oficials i, per tant, involucra el conjunt del professorat. L'objectiu del pla és repensar i actualitzar el portafoli de programes amb un disseny d'assignatures centrat en reptes d'aprenentatge que responen a la necessitat d'assolir competències a partir de l'ús dels recursos d'aprenentatge i de les metodologies més innovadores de l'aprenentatge en línia. Per a la implementació d'aquest pla es compta amb l'assessorament i acompanyament del personal expert de l'eLinC en disseny de l'aprenentatge, que anomenem *partners docents*.

En l'àmbit estratègic, la institució també ha impulsat i està escalant l'eina Folio (<https://folio.uoc.edu/>), un espai personal on l'estudiant pot publicar continguts propis, activitats de l'aula, treballs avaluable, etc., per connectar-se amb companys i companyes, el professorat,

Figura 2. Model de gestió de la innovació educativa.

la societat i el món laboral, i així treballar la seva identitat professional.

També, per estar a l'alçada dels nous reptes que planteja l'educació superior en àmbits concrets com l'avaluació digital, des de l'eLinC s'ha desenvolupat la innovació pedagògica GRAF (<https://graf.uoc.edu/>), un sistema gràfic d'avaluació per competències que els estudiants van adquirint al llarg d'una titulació. I com a darrer exemple d'innovacions de línies de treball

impulsades institucionalment, destaca la implantació del projecte Espria (<https://openaccess.uoc.edu/handle/10609/103166?locale=ca/ca/el-projecte-espria-de-la-uoc-es-presenta-al-congres-anual-2020-de-la-xarxa-edem/>) per millorar l'acompanyament dels estudiants de primer any, reduir la taxa d'abandonament i fomentar l'èxit acadèmic.

Per articular processos de gestió de la innovació capaços d'activar metodologies *bottom-up*, la universitat

ha impulsat històricament convocatòries internes (com els antics APLICA) d'ajuda al professorat per a l'execució d'iniciatives innovadores en la pràctica docent, o d'altres directament vinculades a l'àmbit de la recerca (com el patrocini d'ajuts interns). New Goals va ser una convocatòria d'ajuts a la investigació translacional adreçada a desenvolupar línies estratègiques de la UOC en e-learning, i Xtrem estava adreçada a promoure l'execució de projectes de recerca en l'àmbit de l'e-learning, des d'un enfocament disruptiu, exploratori i ambiciós que contribuís a fer un salt qualitatiu en el model pedagògic de la universitat. Fruit d'aquestes convocatòries va sorgir el projecte iLearn (<https://ilearn.uoc.edu/>), que explora les característiques d'un nou escenari d'aprenentatge al llarg de la vida, i el projecte LIS (<https://blogs.uoc.edu/lis-project/about-lis/>), un sistema intel·ligent d'aprenentatge que incorpora anàlisis predictives, feedback automatitzat i funcions de ludificació basades en IA per ajudar els estudiants a tenir èxit en el seu procés d'aprenentatge.

Amb l'objectiu d'incentivar les propostes *bottom-up*, es va crear també l'actual servei transversal i permanent de gestió de la demanda d'innovació docent. Per aquesta via s'ha aconseguit, per exemple, aixecar i transferir innovacions com: Present@ (<https://www.youtube.com/watch?v=gAaP9jqfciM>), una eina orientada a l'alumnat i professorat perquè puguin compartir i publicar vídeos a les aules; Codelab (<https://codelab.uoc.edu/>), un laboratori d'aprenentatge per a la programació en línia; o SpeakApps (<http://www.speakapps.eu/>), un conjunt d'eines en línia per a la pràctica de producció i interacció oral en l'aprenentatge de llengües estrangeres.

Com es pot veure a la Figura 2, el model de gestió de la innovació educativa per a totes les tipologies de projectes segueix un flux de desenvolupament i avaluació basat en etapes. Abans d'elaborar qualsevol pla d'acció, les

propostes passen per processos de validació i anàlisi de necessitats en què intervé personal acadèmic i experts de diferents àmbits (pedagògic, tecnològic, etc.). Un cop aprovades les iniciatives, i feta l'assignació de recursos corresponent, els projectes es desenvolupen mitjançant metodologies agile i es piloten a les aules virtuals. L'organització de l'avaluació incorpora també uns òrgans (*boards*) encarregats d'examinar —a partir d'un conjunt d'indicadors— l'índex de qualitat, impacte, innovació i transferibilitat dels resultats dels projectes, prèvia fase d'implantació definitiva en l'entorn UOC.

En la dimensió institucional i divulgativa, l'eLinC duu a terme diferents accions i iniciatives dirigides a la comunitat educativa, tant del seu cos acadèmic com d'altres agents del seu entorn universitari. Un exemple és la jornada anual de docència i aprenentatge en línia #UOC2TheFuture (<https://uoc2thefuture.uoc.edu/>), on es convida al professorat dels diferents estudis a compartir experiències i bones pràctiques d'innovació educativa.

En definitiva, el procés d'innovació UOC es basa en un model viu, transversal, fonamentat en les col·laboracions que de vegades transcendeix la pròpia infraestructura d'R+D+I per capturar valor transformable en innovacions d'impacte per a la comunitat UOC i per a l'ecosistema universitari.

Més informació

- eLearning Innovation Center (eLinC) (<https://www.uoc.edu/portal/ca/elearning-innovation-center/index.html>)
- Pla de transformació d'assignatures (<https://www.uoc.edu/ca/news/2018/285-pla-transformacio>)
- #UOC2TheFuture ([#UOC2TheFuture](https://uoc2thefuture.uoc.edu/))

A tall de conclusió

La formació de ciutadans i professionals és un element clau per impulsar el progrés social, econòmic i cultural. Sempre ha estat així, però l'actual moment històric que vivim (amb grans transformacions socials, polítiques i tecnològiques i reptes majúsculs, tant a escala local com global) ho evidencia encara més.

Conèixer i caracteritzar els impactes de la formació a partir d'indicadors compartits resulta clau per a les universitats públiques catalanes per poder establir processos de millora contínua. El present informe destaca com a novetat l'esforç per incloure la màxima quantitat d'informació possible desagregada per sexe en els diferents nivells que s'analitzen. Aquest coneixement de la realitat és crucial per a les universitats a l'hora de treballar la perspectiva de gènere en totes les seves dimensions, i vetllar per la igualtat i el ple desenvolupament del talent femení.

L'informe posa de manifest com les universitats públiques catalanes han experimentat canvis significatius en la seva oferta formativa, i proposen més diversificació de programes formatius, més flexibles i adaptats a les necessitats professionals i personals de l'alumnat.

En aquest sentit, les dades mostren com al llarg d'aquests cinc cursos ha augmentat de manera sostinguda el nombre de persones matriculades en estudis de grau i màster a les universitats públiques catalanes. S'observa com les dones són les més nombroses en gairebé tots els àmbits de coneixement, sobretot en ensenyaments de ciències de la salut amb l'excepció de les enginyeries. Pel que fa al finançament de la Generalitat a les universitats públiques, en els darrers dos anys hi ha hagut un increment, i es recupera el nivell de l'any 2009, previ a la crisi econòmica financera.

Cal destacar també que el sistema universitari català continua sent un punt de referència en termes d'excel·lència, tant en l'àmbit nacional com internacional,

mitjançant l'impuls de processos d'avaluació, acreditació i certificació de les institucions.

L'informe també mostra el compromís de les universitats públiques catalanes amb l'entorn social i alhora amb la cooperació internacional. Així ho demostra, per exemple, la participació en cinc Aliances Universitàries Europees que impulsa la Comissió Europea en els darrers anys. En aquest sentit, la mobilitat dels estudiants és un factor clau en la internacionalització de les universitats i la formació transversal dels estudiants, perquè reflecteix l'obertura del sistema al món i la gran diversitat cultural present a les nostres institucions. Malauradament, tot i que les estadades de mobilitat internacional de l'alumnat de Catalunya durant el període de l'informe augmenta, la pandèmia de la COVID-19 ha comportat efectes importants en la mobilitat universitària.

L'informe mostra com el percentatge de la població catalana d'entre 30 i 34 anys amb estudis universitaris se situa per sobre de la mitjana espanyola i europea. Es mostra, així mateix, la diversitat d'accions formatives adreçades al conjunt de la societat a través d'un seguit de dades en l'àmbit de la formació al llarg i ample de la vida.

Finalment, a través del monogràfic s'evidencia com les universitats públiques continuen compromeses amb la millora de la docència i la formació. En són una mostra les diferents iniciatives que conformen aquest darrer apartat de l'informe.

Sens dubte, la formació universitària viu i viurà en els pròxims anys processos de gran transformació per adaptar-se a les noves demandes i necessitats d'una societat complexa, tant a escala local com global. Amb els informes de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques esperem poder continuar aportant dades i anàlisis per a la millora contínua i per a l'imprescindible retiment de comptes a la societat.

L'objectiu d'aquest nou informe és donar a conèixer la tasca de formació i docència de les universitats públiques catalanes i mostrar-ne els principals indicadors i impactes.

Com a institucions públiques tenim el deure de retre comptes, tant de la nostra activitat com dels resultats de la inversió pública. En aquest context, des de l'any 2012 l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) publica anualment diversos informes sobre l'activitat de les universitats, en tres àrees específiques: 1) la docència i la formació; 2) la recerca i la innovació; i 3) els impactes socioeconòmics.

Indicadors de formació i docència de les universitats públiques catalanes

Informe 2023

ACUP ASSOCIACIÓ
CATALANA
D'UNIVERSITATS
PÚBLIQUES

info@acup.cat
www.acup.cat
www.indicadorsuniversitats.cat